

RSS กับลิขสิทธิ์ข่าวสาร

นายวีกิจ คูหะมณี

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

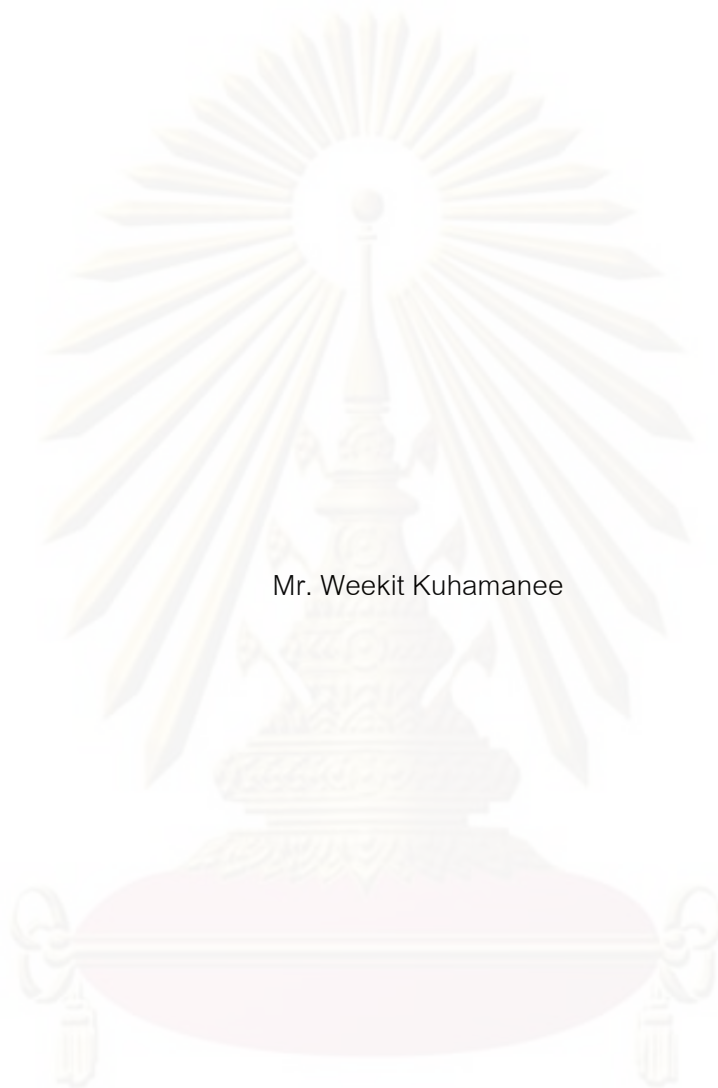
สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RSS AND NEWS COPYRIGHT

Mr. Weekit Kuhamanee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Journalism and Information

Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

RSS กับลิขสิทธิ์ข่าวสาร

โดย

นายวิกิจ คูหะมณี

สาขาวิชา

วารสารสนเทศ

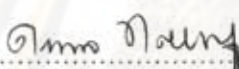
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

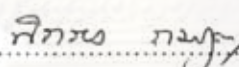
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง รามสูต

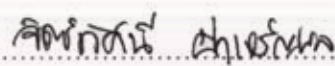
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง รามสูต)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรทัศน์ ฝึกเจริญผล)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิจัย คุณหมณีนี : RSS กับลิขสิทธิ์ข่าวสาร. (RSS AND NEWS COPYRIGHT)

อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.ดร. พิงรอร งามสุด, 113 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้เกี่ยวกับ RSS และการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ใช้ RSS ทั่วไปและปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์เนื้อหาออนไลน์ โดยใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี คือการใช้แบบสอบถามจำนวน 100 คนและการสัมภาษณ์ 30 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้ ความเข้าใจของผู้ใช้ RSS โดยแบ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ความรู้เกี่ยวกับการใช้งานอย่างเป็นธรรม และ ความรู้เกี่ยวกับการคัดลอก ข้อมูลผลงาน ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถาม มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ผ่าน RSS สูงที่สุด รองลงมาคือการคัดลอกข้อมูลผ่าน RSS

2. ปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์ส่วนใหญ่เกิดจากการไม่ได้อ้างอิงหรือแสดงที่มา เพราะเนื้อหาที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตมีที่อยู่ เว็บไซต์ที่ชัดเจน เช่นเดียวการข้อความเอกสารที่เป็นกระดาษ ดังนั้นโดยจริยธรรมแล้วควรมีการอ้างอิงเช่นกัน นอกจากนี้มีการนำเอาเนื้อหาที่ได้ไปใช้เพื่อแสวงกำไรซึ่งส่งผลกระทบต่อเจ้าของเนื้อหาที่เป็นองค์กรข่าวอย่างมากเพราะทำให้ยอดเข้าชมเว็บไซต์ลดลง

3. การแก้ปัญหาในระยะสั้นคือให้ความรู้เรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์หรือแนวคิด creative commons แบ่งรายได้ที่ได้จากการนำ RSS Feed ไปใช้ และบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้ว ส่วนการแก้ปัญหาในระยะยาวคือสร้างจริยธรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกต้อง ปลูกฝังจิตสำนึกการให้เกียรติผู้อื่นและปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยต่อการเจริญเติบโตของเทคโนโลยี

ในบริบทของสังคมไทยจะพบได้ว่า คนไทยมีความเชื่อเพื่อ เมื่อแผ่ และแบ่งปันกัน ซึ่งเป็นธรรมเนียมหนึ่งที่ควบคู่มากับการเจริญเติบโตของวัฒนธรรมไทย คนไทยจึงมีบทบาทในการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับอยู่เสมอ จนไม่อาจแยกออกจากการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะอยู่ในบริบทแวดล้อมใด

สุดท้ายการแก้ไขปัญหา การละเมิดเนื้อหาออนไลน์ต้องทำควบคู่กันไป การแก้กฎหมายให้มีความทันสมัยมากขึ้นและสอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นเรื่องสำคัญแต่การบังคับใช้กฎหมายก็ต้องทำอย่างเคร่งครัดด้วย แต่ประเทศไทยยังไม่สามารถทำได้ดีเท่าที่ควรเพราะเน้นไปที่การละเมิดลิขสิทธิ์ทางด้าน Software มากกว่า เนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต

ภาควิชาวารสารสนเทศ.....

สาขาวิชา.....วารสารสนเทศ.....

ปีการศึกษา ...2552.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*อภิญญา งามสุด*.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....*พิงรอร งามสุด*.....

4985155628 : MAJOR JOURNALISM AND INFORMATION

KEYWORDS : RSS / COPYRIGHT / PLAGIARISM / FAIR USE / CREATIVE COMMONS

WEEKIT KUHAMANEE : RSS AND NEWS COPYRIGHT. THESIS ADVISOR :
ASST.PROF.PIRONGRONG RAMASOOTTA, Ph. D., 113 pp.

The objectives of this research are to gain some knowledge about RSS and to explore copyright infringement of online contents. The research methodology employed both questionnaires with 100 respondents and interviews with 30 selected samples. The findings are as follows:

1. Those answering questionnaires have average knowledge and understanding about copyrights. Among many issues, knowledge about copyright infringement on RSS ranks the first, followed by knowledge about copying information from RSS.

2. The major problem of copyright infringement of online contents stems from a lack of citation and reference because many users take it for granted that online contents clearly contain a site address. However, like citation from any printed materials, citation of online contents is legally protected. Interestingly, the use of online contents from news corporate sources for profit-making purposes directly affects the owners of such contents as it reduces the number of their visitors.

3. The answer to copyright infringement of online contents relies on law enforcement and legal reform, which well responds to technological changes. The short-term solution is to provide knowledge about copyright laws and promote the concept of creative commons. In practice, this includes the allocation of income from the use of RSS feed and enforcement of the existing laws. The long-term solution is to promote netiquettes and raise awareness in copyright and citation, and improve some laws in order to make them keep up with technological changes today.

However, Thailand still has a long way to go as the government gives priority to computer software infringement rather than that of online contents. Besides, sharing information is actually the nature of Thai citizens and parts of Thai culture. Therefore, Thai users play the role of both givers and takers. These social and cultural attitudes can well explain why copyright infringement of online contents is merely considered by many users as information sharing, not violation of intelligent property.

Department : Journalism

Field of Study : Journalism and Information

Academic Year : 2009

Student's Signature *Weekit Kuhamane*

Advisor's Signature *Pirongrong Ramasootta*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง รามสูต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอย่างยั้งในการให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขทุกขั้นตอนของการทำวิจัยนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมาไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงมกล ชาติประเสริฐ ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาและชี้แนะการแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตรัทศน์ ผักเจริญผล ที่กรุณาเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ภาควิชาวารสารสนเทศทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านต่างๆแก่ผู้วิจัย

ขอบคุณเพื่อนๆและอาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกคน ที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ บิดาและมารดา ที่สนับสนุนทุกสิ่งทุกอย่างจนทำให้ผู้วิจัยมีวันนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	10
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	11
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมคอมพิวเตอร์.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยี RSS.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และการใช้แบบเป็นธรรม (Copyright and Fair Use).....	23
แนวคิดเกี่ยวกับสัญญาอนุญาต Creative Commons.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับ Plagiarism.....	36
แนวคิดเกี่ยวกับ RSS และการละเมิดลิขสิทธิ์ (RSS and Copyright).....	39
แนวคิดเกี่ยวกับ RSS และ Plagiarism.....	43
แนวคิดเกี่ยวกับ RSS และการใช้แบบเป็นธรรม (RSS and Fair Use).....	44
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
เกณฑ์การให้คะแนน	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50

บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	52
ผลการวิจัยเชิงปริมาณ.....	53
ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	67
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ.....	84
อภิปรายภาพรวม.....	94
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	101
รายการอ้างอิง.....	102
ภาคผนวก.....	105
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	113

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงกรอบเวลาทำงานของชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์.....	8
ตารางที่ 2	ประวัติโดยสังเขปของ RSS.....	19
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนร้อยละด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	53
ตารางที่ 4	แสดงจำนวนร้อยละด้านการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง.....	54
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนร้อยละ ด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง.....	54
ตารางที่ 6	แสดงจำนวนร้อยละ ด้านความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับ RSS ของกลุ่มตัวอย่าง.....	55
ตารางที่ 7	แสดงจำนวนร้อยละ ด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์.....	56
ตารางที่ 8	แสดงจำนวนร้อยละ ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และการใช้งาน RSS	57
ตารางที่ 9	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์และ RSS ของผู้ใช้ทั้งหมดทุกส่วน.....	59
ตารางที่ 10	แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละที่ตอบถูก ที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับ RSS	60
ตารางที่ 11	แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์ทั่วไป.....	61
ตารางที่ 12	แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์ทั่วไปกับ RSS.....	62
ตารางที่ 13	แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวข้องกับการใช้งานลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม	63
ตารางที่ 14	แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรมผ่าน RSS.....	64
ตารางที่ 15	แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวข้องกับการขโมยคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism).....	65
ตารางที่ 16	แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขโมยคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) ผ่าน RSS.....	66

ตารางที่ 17	เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของการใช้ RSS.....	74
ตารางที่ 18	แสดงแนวทางการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ผ่าน RSS.....	92
ตารางที่ 19	แสดงแนวทางการแก้ปัญหาโดยแบ่งตามจุดประสงค์การใช้งาน.....	94

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงความแตกต่างระหว่าง เว็บ 1.0 และ เว็บ 2.0.....	4
ภาพที่ 2 ตัวอย่างของโปรแกรม RSS Aggregator.....	21
ภาพที่ 3 แสดงตัวอย่างไอคอนที่สามารถสมัคร RSS ฟีด ได้.....	22
ภาพที่ 4 แสดงไอคอน RSS บนเบราว์เซอร์ไฟร์ฟ็อก.....	23
ภาพที่ 5 แสดงไอคอนบนเบราว์เซอร์ซาฟารี.....	23
ภาพที่ 6 สัญลักษณ์ครีเอทีฟคอมมอนส์.....	33
ภาพที่ 7 แสดงสัญลักษณ์ของสัญญาอนุญาตประเภทต่างๆ.....	34
ภาพที่ 8 แสดงให้เห็นภายหลังที่ Blogline ได้ลบข้อมูล RSS ฟีด ของมาร์ตินแล้ว.....	52

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นับเนื่องจากระบบการสื่อสารต่อมวลชนได้ถือกำเนิดขึ้นครั้งแรก ในยุคสมัยที่มีการออกหนังสือข่าวด้วยประดิษฐ์กรรม แทนพิมพ์ชนิดหมุนของ Johann Gutenberg จนกระทั่งการปรากฏขึ้นของเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ได้ เปลี่ยนโฉมหน้าของการบริโภคและการสื่อสาร ในสังคมมนุษย์อย่างสิ้นเชิงอีกครั้ง พัฒนาการใหม่ของเทคโนโลยีนี้เองที่ทำให้การแพร่ กระจายและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูลแบบ สองทางเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกรวดเร็วด้วยเพราะผู้ใช้สื่อสารสามารถดึงข่าวสารข้อมูลซึ่งตนเองสนใจจากที่ใดก็ได้ในโลกมาใช้ หรือเก็บบันทึกไว้ใน คลังข้อมูลส่วนตัวและพร้อมให้เรียกกลับมาใช้อีกเมื่อไรก็ได้ ขณะเดียวกันก็สามารถใช้เทคโนโลยีสื่อประสม (multimedia) สร้างข้อมูลข่าวสารใหม่ที่ประกอบด้วยตัวอักษร (text) กราฟิก (graphics) รูปภาพ (picture) ภาพเคลื่อนไหว (animation) และเสียง (audio) แล้วนำส่งเข้าบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ซึ่งคน ทั่วโลกสามารถดึงข่าวสารเหล่านั้นไปใช้ และอาจร่วมให้ข้อเสนอแนะ กรอกแบบสอบถามหรือสนทนา ได้ตอบ ถึงกันแบบทันที โดยปราศ จากการควบคุมหรือถูกตรวจสอบโดยรัฐและนายประตูข่าวสาร (gatekeeper) ดังเช่นที่เป็นอยู่ในกระบวนการสื่อสารรูปแบบดั้งเดิมกล่าวอย่างสรุปก็คือ นอกจาก คุณสมบัติที่โดดเด่นของการเป็นสื่อซึ่งก้าวพ้นอุปสรรคด้านพื้นที่ (space) และเวลา (time) แล้ว ผู้ใช้สื่อ (users) ยังไม่ถูกจำกัดให้เป็นเพียงแค่คนรับสาร (receivers) แต่สามารถที่จะกลายเป็นทั้งคนเลือกสรร คนจัดเตรียมและคนแพร่กระจายข่าวสารได้ พร้อมกันทีเดียว

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาตลอดเวลาโดยเฉพาะเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือ World Wide Web (WWW) สื่อเกือบทุกประเภทจึงเริ่มมีการเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ตในรูปแบบดิจิทัล โดยเฉพาะข้อมูลด้านข่าวสาร ความรู้ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ที่มีการเปิดให้รับชมและรับฟังผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลาย จากการที่จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น

อย่างรวดเร็วโดยในปี 2009 นั้นมีจำนวนถึง 1,668 ล้านคนทั่วโลก ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2000 ที่มีจำนวน 360 ล้านคน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์เพิ่มขึ้นถึง 362.3 % โดยประเทศที่มีผู้ใช้มากที่สุดในโลก 5 อันดับแรกได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อินเดีย และบราซิล (Internet World Stats, 2009)

การใช้อินเทอร์เน็ตในปัจจุบันได้ขยายวงกว้างออกไปมากขึ้น โดยได้ก้าวล่วงเข้าไปในทุกสาขาอาชีพ ไม่ได้จำกัดเฉพาะด้านการศึกษาหรือการวิจัยเมื่อเริ่มมีการใช้อินเทอร์เน็ตใหม่ๆ ด้วยคุณสมบัติของการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้ในเวลาอันรวดเร็วและใช้ต้นทุนในการลงทุนต่ำ ทำให้อินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาขององค์กรทั้งหลาย ได้มีความพยายามนำอินเทอร์เน็ตมาใช้เพื่อประโยชน์ของหน่วยงานของตนในรูปแบบต่างๆ อาทิ การประชาสัมพันธ์ องค์กร การโฆษณาสินค้า การค้าขาย การติดต่อสื่อสาร ฯลฯ นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตยังกลายเป็นอีกสื่อหนึ่งของความบันเทิงในครอบครัวไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือพิมพ์ก็ตามแล้วแต่สามารถกระทำผ่านอินเทอร์เน็ตได้ทั้งสิ้น ถือได้ว่าอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาสื่อดิจิทัลยุคใหม่เพื่อความสะดวกสบายและเป็นช่องทางที่จะเลือกรับสื่อเพิ่มมากขึ้น

พัฒนาการของอินเทอร์เน็ตในยุคแรกเริ่มของเว็บไซต์ มีเพียงกลุ่มคนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้งานเมื่อเทียบกับอัตราส่วนการใช้ งานอินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน อาจจะมีสาเหตุมาจาก แหล่งเรียนรู้ที่ยังไม่เปิดกว้าง อุปกรณ์ในการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างเครื่องคอมพิวเตอร์และโมเด็มยังมีราคาแพง ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตยังมีจำนวนน้อยและค่าใช้จ่ายในการใช้งานมีราคาสูง รวมไปถึงความเร็วในการเชื่อมต่อและความเร็วในการใช้งานยังมีจำกัด ทำให้เว็บไซต์ในยุคนั้นมีลักษณะการแสดงผลเนื้อหาเป็นข้อความและภาพนิ่งเป็นส่วน ใหญ่

“Read-Only” เป็นการกล่าวถึงลักษณะของการแสดงผลเนื้อหาและการโต้ตอบกันระหว่างเจ้าของ เว็บไซต์กับผู้เข้าชมเว็บไซต์ในยุคเว็บ 1.0 ซึ่งมีลักษณะเป็นการตอบโต้ทางเดียวคือเจ้าของเว็บไซต์มีการผลิตเนื้อหาของเว็บไซต์ และผู้ที่ต้องการข้อมูลจะเข้าไปอ่านจากเว็บไซต์หรือทำการค้นหาจาก Search Engine ซึ่งเป็นเครื่องมือหรือโปรแกรมในการค้นหาเว็บต่างๆเป็นส่วน ใหญ่ ผู้เข้าชมเว็บไซต์ส่วนใหญ่สามารถทำได้เพียงรับข้อมูลจากเนื้อหาของเว็บไซต์ แต่ไม่มีโอกาส

ในการแสดงความคิดเห็นหรือมีการโต้ตอบกันระหว่างเจ้าของเว็บไซต์กับ ผู้เข้าชมเว็บไซต์ ถึงแม้ว่าในการพัฒนาต่อมาจะมีการนำกระดานข่าว (webboard) มาใช้เป็นแหล่งที่ให้ผู้ใช้ชมเว็บไซต์สามารถแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารกันได้ แต่กระดานข่าวยังไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อรองรับการเข้าชมจากผู้ชมเว็บไซต์คนอื่น รวมไปถึงไม่มีการสนับสนุนหรือตัวช่วยในการค้นหาข้อมูลสำหรับผู้เข้าชมเว็บไซต์ ซึ่งข้อจำกัดต่างๆส่งผลให้มีการพัฒนาเว็บไซต์เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้เข้าชมมากยิ่งขึ้นอันเป็นที่มาของยุคเว็บ 2.0

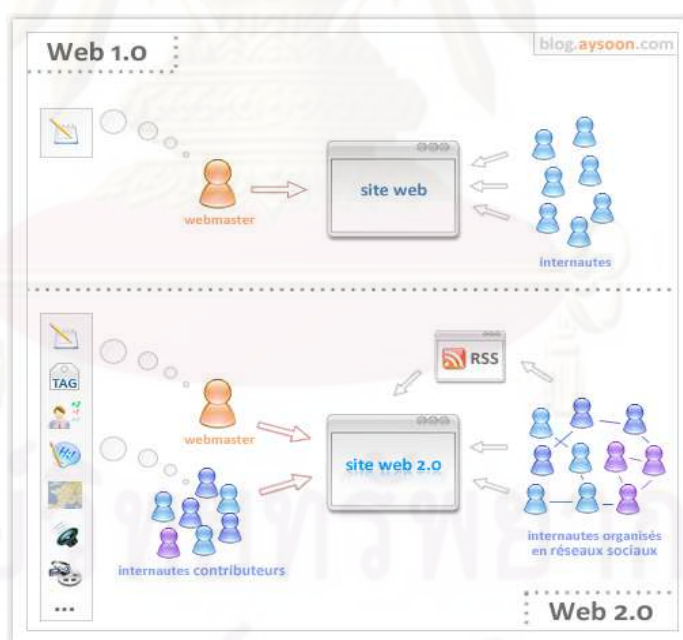
ตัวอย่างลักษณะของเว็บไซต์ในยุคเว็บ 1.0 เช่น การสร้างเว็บไซต์บน GeoCities ซึ่งเป็นผู้ให้บริการฟรีโฮสติ้ง ซึ่งผู้เขียนต้องมีความรู้พื้นฐานในการทำเว็บไซต์ และยากที่จะแบ่งปันเนื้อหาออกไป

จนเข้ามาสู่ในยุคของ เว็บ 2.0 ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการส่ง email ใช้โปรแกรม chat เช่น Messenger หรือการค้นหาข้อมูลในเว็บอย่าง Google การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเว็บบอร์ด การเขียนบล็อก Wikipedia หรือการใช้ RSS เพื่อรับข้อมูลข่าวสารก็ตาม ล้วนแต่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของเว็บ 2.0 ทั้งสิ้น โดยลักษณะที่เด่นชัดของเว็บ 2.0 นั้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาและการโต้ตอบระหว่างผู้ให้บริการ และผู้ใช้งาน แทนที่จากระบบเว็บแบบเก่า ที่เป็นลักษณะของการให้บริการอ่านอย่างเดียว โดยรวมไปถึงความเร็ว และความสะดวกในการส่งข้อมูล เห็นได้ว่าลักษณะของเว็บ 2.0 นั้นก่อให้เกิดการสร้างเนื้อหา ที่รวดเร็ว และมีการแบ่งปันข้อมูลที่ง่ายขึ้น โดยลักษณะของเว็บเปลี่ยนจากทางเน้นหนักทางด้านเทคนิค ไปในด้านข้อมูลข่าวสารแทนที่ และก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านธุรกิจต่อมา

คำว่า เว็บ 2.0 เป็นคำที่ถูกคิดค้นขึ้นมาใหม่โดย ทิม โอไรลลี่ (O'Reilly, 2005) เพื่อใช้อธิบายถึงวิวัฒนาการในปัจจุบันของเว็บไซต์ แม้จะยังไม่มีคำนิยามที่อธิบายถึงเว็บ 2.0 ได้ครอบคลุมที่สุด แต่หนึ่งในหลายตัวอย่างของความแตกต่างระหว่างเว็บ 1.0 และเว็บ 2.0 คือ การเปลี่ยนจากเว็บไซต์ที่มุ่งทำธุรกิจอย่างเดียวมาเป็นการมุ่งสร้างชุมชนหรือสังคมออนไลน์มากขึ้น เช่นการให้บริการซอฟต์แวร์ผ่านเว็บไซต์ การเปิดกว้างให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่เนื้อหาต่างๆ และการดาวน์โหลดข้อมูลแบบพิตทอร์เรนท เป็นต้น

ความแตกต่างระหว่าง เว็บ 1.0 และเว็บ 2.0

1. เว็บ 1.0 แก้ไขอัปเดตข้อมูลต่างๆในหน้าเว็บได้เฉพาะ Webmaster หรือคนดูแลเว็บไซต์เท่านั้น แต่เว็บ 2.0 สามารถสื่อสารตอบโต้ได้ทั้งผู้สร้างเว็บและผู้ใช้เว็บ ดังเช่น Blog หรือการโพสต์กระทู้ต่างๆ
2. เว็บ 1.0 สร้างความนิยมหรือชื่อเสียงได้ยาก เนื่องจากการสื่อสารทางเดียวแต่ เว็บ 2.0 สามารถทำได้ เช่น จากการแนะนำผ่าน Blog ส่วนตัว ที่สามารถทำให้คนที่ติดตามได้รับทราบข้อมูลในการตัดสินใจว่าดีหรือไม่ดีจากการอ่านใน Blog ซึ่งเป็นสิ่งที่ เว็บ 1.0 ไม่อาจทำได้
3. เว็บ 1.0 ให้ข้อมูลความรู้แบบตายตัว การเปลี่ยนแปลงแก้ไขขึ้นอยู่กับ Webmaster แต่เว็บ 2.0 สามารถต่อยอดข้อมูลต่างๆออกไปได้ไม่จำกัด และข้อมูลจะถูกตรวจสอบคัดกรองอยู่ตลอด ตัวอย่างเช่น Wikipedia ที่ใครก็สามารถเขียนในสิ่งที่ตนรู้ลงไปได้

ภาพที่ 1 แสดงความแตกต่างระหว่าง เว็บ 1.0 และ เว็บ 2.0

สำหรับประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนทั้งหมด 10.96 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2552) แสดงให้เห็นว่าอินเทอร์เน็ตแพร่หลายอย่างรวดเร็ว

เพราะราคาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ค่าบริการอินเทอร์เน็ตที่ถูกลงแต่ความเร็วของอินเทอร์เน็ตมีเพิ่มมากขึ้น เมื่อมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้นจำนวนเว็บไซต์ก็เพิ่มจำนวนมากขึ้นตามมา โดยเฉพาะเว็บที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทำให้สามารถสืบค้นข้อมูลที่ต้องการได้มากขึ้น แต่ก็เกิดปัญหาภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น (Information Overload) แม้ว่าแต่ก่อนเรามีสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แต่ก็ยังอยู่ในจำนวนที่เราสามารถควบคุมได้ แต่หลังจากที่เกิดอินเทอร์เน็ตทำให้มีแหล่งข้อมูลข่าวสารมากมายและหลากหลาย เปรียบเหมือนการต้องรอดูข่าวทีวีช่วงค่ำเพียงเพื่อจะต้องการติดตามข่าวกีฬาเท่านั้น ผู้รับสื่อจึงต้องการทางที่จะเลือกสิ่งที่ตัวเองสนใจเพื่อความสะดวกสบาย ประหยัดเวลาในการติดตามข่าวสารต่างๆ จึงเกิดเทคโนโลยี RSS (Really Simple Syndication) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ที่ต้องการจะเลือกรับสื่อบนอินเทอร์เน็ตที่ตนเองต้องการเท่านั้น (Personal on demand) เทคโนโลยี RSS จึงเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือสำคัญในยุคเว็บ 2.0 ที่จะทำให้เราทันต่อข้อมูลข่าวสารที่เราอยากรู้อยู่เสมอและช่วยลดภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้นได้อีกด้วย

เมื่อมีการใช้งานบนอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ผู้รับข้อมูลได้รับความง่ายต่อการรับหรือกระจายข้อมูลข่าวสารให้กับผู้รับหรือการดึงข้อมูลข่าวสารผ่านทาง RSS เมื่อมีการต้องการข้อมูลในรูปแบบของ XML¹ ที่ออกแบบมาเพื่อแชร์ข้อมูล headlines หรือหัวข้อข่าวและรวมไปถึงข้อมูลเว็บอื่นๆ แต่ละเว็บจะต้องมีการสร้าง feed หรือ channel ไฟล์ต่างๆบนเซิร์ฟเวอร์

RSS คือบริการที่อยู่บนระบบอินเทอร์เน็ต จัดทำข้อมูลข่าวสารให้อยู่ในรูปแบบ XML เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้ โดยส่งข่าวหรือข้อมูลใหม่ๆให้ถึงเครื่องคอมพิวเตอร์ตลอดเวลาที่มีการอัปเดต ไม่ต้องเสียเวลาในการเปิดเว็บไซต์เพื่อค้นหา ปัจจุบัน RSS ถูกนำมาประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบกลางในการบริหารข้อมูลทางธุรกิจและมีการแข่งขันสูง โดยเฉพาะธุรกิจที่มีการแชร์ข้อมูล เช่น เว็บไซต์ข่าว เว็บบล็อก ซึ่งจะมีการแสดงหน้าต่างข้อมูลพรีวิวแยกต่างหากเพื่อให้ผู้ใช้ไม่สับสน รวมถึงสามารถสืบค้นข้อมูลได้ สื่อที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร บทความวิชาการและมีบริการ RSS

¹ XML (Extensible Markup Language) เป็นภาษาที่ใช้ในการเขียนเอกสาร Markup มีลักษณะเดียวกับภาษา HTML มีการใช้ Tag เพื่อบอกประเภทของข้อมูลให้ชัดเจน XML เป็นภาษาที่เหมาะสมกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เนื่องจากเป็นภาษาที่มีความยืดหยุ่น สามารถทำงานได้โดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับโปรแกรมประยุกต์หรือระบบปฏิบัติการใดๆ

เช่น เว็บไซต์ข่าวออนไลน์ (www.bangkokbiznews.com, www.manager.co.th) เว็บบล็อก (www.pantip.com) เว็บบล๊อก (www.oknation.net, www.gotoknow.org) ซึ่งมีการปรับปรุงข้อมูลตลอดเวลา สื่อเหล่านี้จึงมีบริการ RSS เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้ใช้ในการค้นหาหรืออ่านข่าวข้อมูลที่ตัวเองต้องการเท่านั้น

จุดเด่นของของ RSS คือ ผู้ใช้จะไม่จำเป็นต้องเข้าไปตามเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อดูว่ามีข้อมูลอัปเดตใหม่หรือไม่ ขณะที่เว็บไซต์แต่ละแห่งอาจมีระยะเวลาในการอัปเดตไม่เท่ากัน บางครั้งผู้ใช้อาจหลงลืมจนเข้าไปดูเนื้อหาอัปเดตใหม่บนเว็บไซต์ไม่ครบถ้วน รูปแบบ RSS จะช่วยให้ผู้ใช้สามารถรับข่าวสารอัปเดตใหม่ได้ โดยไม่ต้องเข้าไปดูทุกครั้งให้เสียเวลา ซึ่งจะได้ประโยชน์ทั้งฝ่ายผู้บริโภคและฝ่ายเจ้าของเว็บไซต์ การที่จะรู้ว่าเว็บไหนมีบริการ RSS สังเกตได้จากสัญลักษณ์ที่มีเครื่องหมาย หรือ **RSS** ส่วนใหญ่มักจะอยู่บริเวณเมนูหลักของเว็บหรือบริเวณส่วนล่างของหน้าเว็บเพจ

การใช้งาน RSS นั้นจะต้องมีโปรแกรมการอ่าน Feed หรือรวบรวม Feed² (feed readers or aggregator) สำหรับในการตรวจสอบ รวบรวมและดึงข้อมูลจาก Feed ต่างๆที่กำหนด โดยปกติบริการประเภทนี้ไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่ข้อมูลที่ได้อาจเป็นเพียงหัวข้อข่าวหรือรายละเอียดโดยย่อเท่านั้น ส่วนเนื้อหาหรือข้อความหลักของข่าวมักจะมีลิงค์เชื่อมโยงไปให้อีกที่หนึ่ง โปรแกรมที่ใช้อ่าน Feed ยกตัวอย่างเช่นโปรแกรม Mozilla Firefox (www.mozilla.com/firefox) RSS reader (www.rssreader.com) RSS Bandit (www.rssbandit.org)

เนื่องจากเทคโนโลยี RSS นั้นยังใหม่อยู่สำหรับผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยแต่ RSS เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในเว็บไซต์ต่างประเทศ เช่น Google, Yahoo, CNet และเว็บไซต์องค์กรต่างๆอีกมากมาย เกือบทุกองค์กรหรือหน่วยงานที่ต้องมีการประชาสัมพันธ์ข่าว จะมี RSS เพื่อบริการแล้วทั้งสิ้น RSS จึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการเปิดรับสื่ออย่างหนึ่งซึ่งช่วยเพิ่มความสะดวกสบายในการค้นหาข่าวสารได้อย่างดีทีเดียว

² Feed คือการดึงเอาข้อมูลรายการต่างๆที่มีการกำหนดลิงก์และไต่เต็กลงไป เช่น Bob's news headlines บนเว็บเพจที่มีการใช้ web feed (RSS) จะมีการลิงก์ไปยังข้อความที่ได้สมัครไว้

จากการที่เทคโนโลยีการเผยแพร่ข่าวสารมีมากมายหลายช่องทาง ทำให้มีบางคนหรือบางเว็บไซต์ใช้ประโยชน์จากตรงนี้นำเนื้อหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต เช่นก็อปปีข่าวทั้งหมดแล้วนำไปแปะไว้ในเว็บไซต์ข่าวของตัวเอง เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ (ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์, 2552) ทำให้สื่อได้แก่ เครือผู้จัดการ ไทยรัฐ เดลินิวส์ เครือมติชน เครือบางกอกโพสต์ เครือเนชั่น สยามสปอร์ต สุสานเศรษฐกิจ ไอเอ็นเอ็น สยามรัฐ ดาราเดลี แนวหน้าและไทยโพสต์ มีการรวมตัวกันตั้งชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ เพื่อประกาศเจตนารมณ์ โดยในข้อที่3 และ ข้อที่4 ด้ระบุไว้ดังนี้

“ข้อที่3 ในกรณีที่มีการนำเนื้อหาจากเว็บไซต์ของผู้ผลิตข่าวออนไลน์ไปเผยแพร่ในช่องทางเว็บไซต์อื่นที่มีลักษณะเป็นเชิงพาณิชย์ หรือเจ้าของเว็บไซต์ได้รับประโยชน์ทางธุรกิจ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ผู้ประกอบการเว็บไซต์ที่นำข่าวนั้น ไปผลิตซ้ำต้องเคารพในควมมีลิขสิทธิ์และงานสร้างสรรค์ที่ผลิตโดยเว็บไซต์ สมาชิก”

“ข้อที่4 ชมรมส่งเสริมให้มีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกกับผู้ประกอบการเว็บไซต์ ที่ต้องการนำข่าวสารจากเว็บไซต์สมาชิกไปเผยแพร่ต่อ โดยยึดหลักความเคารพและคำนึงถึงลิขสิทธิ์ในการสร้างสรรค์งานเขียนและ จริยธรรมทางธุรกิจ และประโยชน์ที่ผู้ผลิตข่าวออนไลน์จะได้รับด้วย”(เว็บไซต์ประชาไท, 2552 : ออนไลน์)

สำหรับชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ก่อตั้งขึ้นเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2552 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ให้ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสารออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตระหนักในคุณค่าของงานสร้างสรรค์ที่ผ่านกระบวนการทางวารสารศาสตร์ และสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารดังกล่าวจากเว็บไซต์ของผู้ผลิตข่าวสารแต่ละรายโดยตรง และส่งเสริมให้มีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกกับผู้ประกอบการเว็บไซต์ที่ต้องการนำข่าวสารจากเว็บไซต์สมาชิกไปเผยแพร่ต่อในเชิงพาณิชย์ โดยยึดหลักความเคารพและคำนึงถึงลิขสิทธิ์ในการสร้างสรรค์งานเขียนและจริยธรรมทางธุรกิจ และประโยชน์ที่ผู้ผลิตข่าวออนไลน์จะได้รับ

ตารางที่ 1 แสดงกรอบเวลาทำงานของชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์

วันที่	เหตุการณ์
24/09/2552	- ก่อตั้งชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์
24/11/2552	ชมรมผู้ผลิตข่าวหน้าเว็บ Portal มาประชุมเพื่อตกลงรายละเอียดของสัญญา ดังนี้ - ใช้ RSS Feed ที่กำหนดให้ โดยประกอบด้วย หัวข้อข่าว โปรมข่าว ภาพประกอบข่าว และต้องเชื่อมโยงลิงค์กลับมาหาเว็บไซต์ผู้ให้อนุญาตเท่านั้น รวมสามารถนำเสนอเนื้อหา เผยแพร่ได้ในระยะเวลาเพียง 3 วัน โดยไม่สามารถสืบค้นย้อนหลังบนเว็บไซต์ของเว็บทำได้ - ใช้โดย embedded แบบ frame หัวข้อข่าว โปรมข่าว รูปภาพพร้อมลายน้ำ (url ของภาพ) และต้องดำเนินการตาม API ที่ทางเว็บไซต์สมาชิกฯ กำหนด โดยอนุญาตให้ใช้เผยแพร่ได้เพียง 3 วัน และไม่สามารถสืบค้นย้อนหลังบนเว็บไซต์ของผู้ขออนุญาตได้ - เว็บไซต์สมาชิกจะไม่ทำการ feed ภาพข่าวต่างประเทศหรือภาพข่าวใดๆ ที่มาจากสำนักข่าวต่างๆ อาทิ AP, AFP, Reuters หากปรากฏว่าผู้ขออนุญาตนำภาพข่าวที่ไม่ได้รับอนุญาตไปใช้จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่เว็บไซต์และ/หรือนบุคคลภายนอก ผู้ขออนุญาตจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น - ผู้ขออนุญาตไม่สามารถเก็บขึ้นข่าว และ/หรือภาพข่าวของสมาชิกชมรมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในระบบฐานข้อมูล หรือไม่ว่าการจับเก็บใดๆ นานเกิน 3 วัน และผู้ขออนุญาตไม่มีสิทธิในการนำข่าวที่ได้รับไปทำการดัดแปลงแก้ไข ทำซ้ำ เปลี่ยนแปลง เรียบเรียงใหม่ หรือไม่ว่าการกระทำโดยวิธีการใดอันทำให้ผิดไปจากต้นฉบับที่ได้รับจากเว็บไซต์สมาชิก

ตารางที่ 1 แสดงกรอบเวลาทำงานของชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ (ต่อ)

วันที่	เหตุการณ์
	โดยมีมาตรการเอาผิด 3 ระดับ เริ่มจากเตือนครั้งแรก เตือนครั้งที่ 2 และดำเนินคดีตามกฎหมาย ซึ่งสามารถเอาผิดได้ทั้งตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ และ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์
15/03/2553	- ร่างสัญญาข้อตกลง (MOU) เสร็จสิ้น
28/03/2553	- มีเว็บ Portal ลงนามเซ็นสัญญาแล้วสองเว็บไซต์ คือ www.kapook.com และ www.mono2u.com

อย่างไรก็ตาม เอ็มไอยู ที่กำหนดขึ้น เป็นเงื่อนไขร่วมกันเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของสมาชิกชมรมฯ การลงนามในเอ็มไอยูดังกล่าว ให้เป็นข้อตกลงระหว่างผู้ขออนุญาตกับเว็บไซต์สมาชิกเป็นรายๆ ไป ไม่ถือเป็นการกระทำระหว่างผู้ขออนุญาตกับ ชมรมฯ และทางชมรมฯ ไม่ได้สงวนสิทธิ์ หากเว็บท่าบางแห่งจะทำข้อตกลงหรือสัญญาพิเศษแตกต่างไปจากเอ็มไอยูดังกล่าว กับเว็บไซต์สมาชิกเป็นรายๆ ไป

จึงเกิดความคิดที่จะหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านี้ หนึ่งในแนวทางที่เริ่มมีการนำมาใช้สำหรับประเทศไทยคือแนวคิดครีเอทีฟคอมมอนส์ ซึ่งเป็นแนวคิดกึ่งกลางระหว่าง Copy Right หรือ "All" Right Reserved ซึ่งหมายถึงลิขสิทธิ์ทุกอย่าง (All) เป็นของเจ้าของผลงาน ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ และ Public Domain หรือ "No" Right Reserved หมายถึงตัวงานที่อยู่ใต้สัญญา Public Domain ไม่มีเจ้าของ ใครก็ตามสามารถนำไปใช้ได้เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งเจ้าของผลงานและผู้ที่จะนำผลงานไปใช้ (อิสรียะ ไพรีพ่ายฤทธิ์, 2548)

ตัวอย่างกรณีศึกษาของแนวคิดครีเอทีฟคอมมอนส์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

ปี ค.ศ. 2006 มีกรณีที่เกิดขึ้นศาลที่เกี่ยวกับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์เป็นครั้งแรก เมื่อหนังสือพิมพ์แท็บลอยด์ของประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้นำรูปภาพจากเว็บไซต์แชร์รูปภาพชื่อดัง

ฟลิคเกอร์ (Flickr) ของนาย อัดัม เคอร์รี่ (Adam Curry) ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งรูปภาพนั้นได้ใช้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แบบไม่ให้ใช้เพื่อการค้า แม้ว่าคำตัดสินจะให้ฝ่ายของนาย เคอร์รี่ชนะคดีแต่ด้านหนังสือพิมพ์ที่จะจ่ายค่าชดใช้ให้กับเขาตราบเท่าที่พวกเขาไม่ได้กระทำผิดซ้ำ ผลการวิเคราะห์คำตัดสินของศาลประเทศเนเธอร์แลนด์ทำให้เห็นว่าการใช้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ มีผลบังคับและผูกมัดผู้ใช้เนื้อหาที่

อีกกรณีตัวอย่างก็คือบริษัทเวอร์จิน โมบาย (Virgin Mobile) เมื่อปี ค.ศ. 2007 ได้ออกแคมเปญโฆษณาบริการส่งข้อความผ่านมือถือโดยใช้รูปจากช่างภาพสมัครเล่นที่ทำการอัปโหลดผลงานของตัวเองในเว็บไซต์ ฟลิคเกอร์ ที่มีสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แบบแสดงที่มาอยู่ซึ่งเงื่อนไขของสัญญานี้คือรูปภาพจะถูกเอาไปใช้ทำอะไรก็ได้แต่จะต้องอ้างอิงผลงานให้กับผู้สร้างงานชิ้นนั้นๆ บริษัทเวอร์จินจึงพิมพ์ URL ของภาพในแต่ละภาพที่ใช้ในโฆษณานี้ที่สามารถกลับมาดูภาพต้นฉบับในเว็บไซต์ฟลิคเกอร์ได้ อย่างไรก็ตามมีรูปภาพอยู่รูปหนึ่งที่เป็นรูปของเด็กหญิงวัย 15 ปีที่ชื่อ อลิสัน ชาง (Alison Chang) ที่กำลังล้างรถเพื่อหาทุนให้โบสถ์ของเธออยู่ ได้ฟ้องร้องบริษัทเวอร์จินโมบายเพราะรูปนี้ถ่ายโดยจัสติน โฮ วี วอง (Justin Ho-Wee Wong) ซึ่งเป็นที่ปรึกษาเยาวชนให้โบสถ์ของเธออยู่ และได้อัปโหลดรูปภาพนี้ไว้บนเว็บฟลิคเกอร์ภายใต้สัญญาอนุญาต ครีเอทีฟคอมมอนส์เหมือนกัน ซึ่งในปี ค.ศ. 2008 ศาลไม่รับคำฟ้องเนื่องจากขอบเขตของศาลไม่เพียงพอทำให้เวอร์จินโมบายไม่ต้องรับผิดชอบหรือชดใช้ค่าเสียหาย

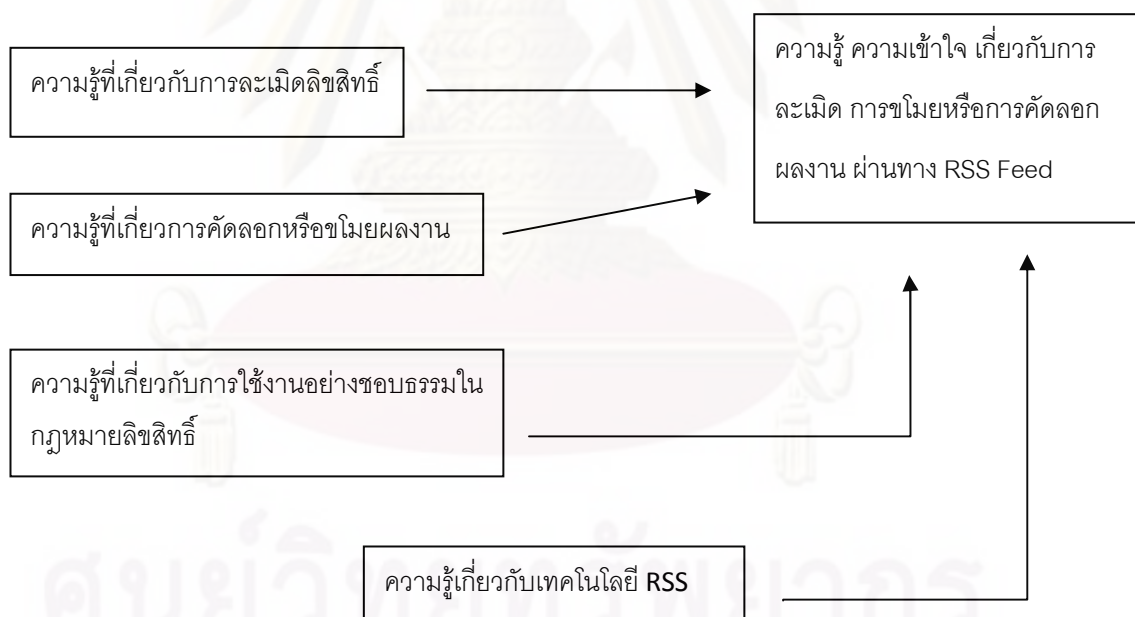
คำถามวิจัย

1. ผู้ใช้เทคโนโลยี RSS มีความรู้เกี่ยวกับประเด็นการละเมิดลิขสิทธิ์และการคัดลอกเนื้อหาออนไลน์ผ่าน RSS หรือไม่ อย่างไร
2. ผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ มีความตระหนักรู้และการป้องกันตัวเกี่ยวกับประเด็นการละเมิดลิขสิทธิ์และการคัดลอกเนื้อหาออนไลน์ผ่าน RSS หรือไม่ อย่างไร
3. แนวทางวิธีการแก้ปัญหาของสารสนเทศประเภทข่าวสารที่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์ใน RSS คืออะไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อที่จะได้ทราบถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ที่ผ่านทาง RSS
2. เพื่อที่จะได้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้และผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์เกี่ยวกับประเด็นลิขสิทธิ์ที่ผ่านทาง RSS
3. เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ในปัจจุบัน เช่น การแก้กฎหมายที่เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ ทรัพย์สินทางปัญญาให้ทันสมัยและรองรับกับเทคโนโลยี เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมคอมพิวเตอร์
2. แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยี RSS
3. แนวคิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และการใช้แบบเป็นธรรม (Copyright and Fair Use)
4. แนวคิดเกี่ยวกับสัญญาอนุญาต Creative Commons
5. แนวคิดเกี่ยวกับ Plagiarism
6. แนวคิดเกี่ยวกับ RSS และการละเมิดลิขสิทธิ์ (RSS and Copyright)
7. แนวคิดเกี่ยวกับ RSS และ Plagiarism
8. แนวคิดเกี่ยวกับ RSS และการใช้แบบเป็นธรรม (RSS and Fair Use)

แนวคิดจริยธรรมคอมพิวเตอร์

จริยธรรม (Ethics) เป็นเรื่องของการกำหนดความถูกต้องดีงาม สิ่งที่ไม่ควรทำ มีหลักปฏิบัติในระดับที่สูงกว่ามารยาทในสังคม เช่น คนที่ไม่ยอมเข้าแถวเพื่อขอรับบริการตามสิทธิ์ ก่อนหลังอาจถือว่าไม่มีมารยาท หรือพนักงานคอมพิวเตอร์คนหนึ่งเอาข้อมูลทางการเงินของลูกค้าที่เขาจะต้องเห็นตามหน้าที่การงานไปหาผลประโยชน์แก่ตนเอง เช่น ขายรายชื่อให้นักธุรกิจอื่น หรือบอกให้แก่คู่แข่งซึ่งเป็นพนักงานขายตรงไปเสนอขายสินค้า การกระทำเช่นนี้ถือว่าไม่ถูกต้อง ไม่มีจริยธรรม จริงอยู่ แม้ว่าบริษัทที่พนักงานผู้นั้นทำงานอยู่จะไม่เสียหาย แต่การนำเอาของบริษัทไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวก็เป็นสิ่งที่ไม่อาจทำได้อย่างเปิดเผย หรือพนักงานขายสินค้าของทางบริการหนึ่งซึ่งลาออกจากบริษัทเพื่อไปทำงานกับบริษัทคู่แข่งแล้วใช้ประโยชน์จากความรู้ในเรื่องข้อมูลราคาหรือความลับทางการค้าของบริษัทแรกไปให้บริษัทหลัง ก็อาจเรียกได้ว่าพนักงานคนนั้นไม่มีจริยธรรม

คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทต่อการ ดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากคอมพิวเตอร์มีความสามารถในการจัดเก็บข้อมูล ประมวลผลสารสนเทศ และเป็นเครื่องมือการสื่อสารที่รวดเร็ว ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน โรงเรียน และหน่วยงาน ธุรกิจมีประสิทธิภาพสูงขึ้น คาดการณ์กันว่า ใน 2-3 ปีข้างหน้า ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จะมีการพัฒนาในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ การสื่อสาร และเครือข่ายแบบไร้สาย และเครือข่ายเคลื่อนที่ ตลอดจนเทคโนโลยีด้านหุ่นยนต์

มนุษย์ได้คิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อจะได้นำอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีเหล่านั้นมาช่วยอำนวยความสะดวก ลดขั้นตอนการทำงาน ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิต หรือแม้แต่การช่วยชีวิตมนุษย์ เช่น การใช้หุ่นยนต์ในการเก็บกู้ระเบิด และผ่าตัดรักษาโรค

ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จะมีประโยชน์มากเพียงไรก็ตาม หากพิจารณาอีกด้านหนึ่งแล้ว คอมพิวเตอร์ก็อาจจะเป็นภัยได้เช่นกัน หากผู้ใช้ไม่ระมัดระวังหรือนำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น ในการใช้งานคอมพิวเตอร์ร่วมกันในสังคม ในแต่ละประเทศจึงได้มีการกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ รวมถึงกฎหมายที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรมใน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

จริยธรรม หมายถึง "หลักศีลธรรมจรรยาที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ หรือควบคุมการใช้ระบบคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ"

ตัวอย่างของการกระทำที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นการกระทำที่ผิด จริยธรรม เช่น

- การใช้คอมพิวเตอร์ทำร้ายผู้อื่นให้เกิดความเสียหายหรือก่อความ รำคาญ เช่น การนำภาพหรือข้อมูลส่วนตัวของบุคคลไปลงบนอินเทอร์เน็ตโดยไม่ได้รับอนุญาต
- การใช้คอมพิวเตอร์ในทางมิชอบข้อมูล
- การเข้าถึงข้อมูลหรือคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับ อนุญาต
- การละเมิดลิขสิทธิ์

โดยทั่วไป เมื่อพิจารณาถึงจริยธรรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ แล้ว จะกล่าวถึงใน 4 ประเด็น ที่รู้จักกันในลักษณะตัวย่อว่า PAPA ประกอบด้วย

1. ความเป็นส่วนตัว (Information Privacy)
2. ความถูกต้อง (Information Accuracy)
3. ความเป็นเจ้าของ (Information Property)
4. การเข้าถึงข้อมูล (Data Accessibility)

ความเป็นส่วนตัว (Information Privacy)

ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและสารสนเทศ โดยทั่วไปหมายถึง สิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง และเป็นสิทธิที่เจ้าของสามารถที่จะควบคุมข้อมูลของตนเองในการเปิดเผยให้กับผู้อื่น สิทธินี้ใช้ได้ครอบคลุมทั้งปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์การต่างๆ

ปัจจุบันมีประเด็นเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวที่เป็นข้อหน้าสังเกต ดังนี้

1. การเข้าไปดูข้อความในจดหมายอิเล็กทรอนิกส์และการบันทึกข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการบันทึก-แลกเปลี่ยนข้อมูลที่บุคคลเข้าไปใช้บริการเว็บไซต์และกลุ่มข่าวสาร
2. การใช้เทคโนโลยีในการติดตามความเคลื่อนไหวหรือพฤติกรรมของบุคคล เช่น บริษัทที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการตรวจจับหรือเฝ้าดูการปฏิบัติงาน/การใช้บริการของ พนักงาน ถึงแม้ว่าจะเป็น การติดตามการทำงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ แต่กิจกรรมหลายอย่างของพนักงานก็ถูกเฝ้าดูด้วย พนักงานสูญเสียความเป็นส่วนตัว ซึ่งการกระทำเช่นนี้ถือเป็นการผิดจริยธรรม
3. การใช้ข้อมูลของลูกค้าจากแหล่งต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ในการขยายตลาด
4. การรวบรวมหมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่อีเมล หมายเลขบัตรเครดิต และข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ เพื่อนำไปสร้างฐานข้อมูลประวัติลูกค้าขึ้นมาใหม่ แล้วนำไปขายให้กับบริษัทอื่น

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและสารสนเทศ จึงควรจะต้องระมัดระวังการให้ข้อมูล โดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีการใช้โปรโมชัน หรือระบุให้มีการลงทะเบียนก่อนเข้าใช้บริการ เช่น ข้อมูลบัตรเครดิต และที่อยู่อีเมล

ความถูกต้อง (Information Accuracy)

ในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการรวบรวม จัดเก็บ และเรียกใช้ข้อมูลนั้น คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล ทั้งนี้ข้อมูลจะมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความถูกต้องในการ บันทึกข้อมูลด้วย ประเด็นด้านจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องของข้อมูล โดยทั่วไปจะพิจารณาว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของข้อมูลที่จัดเก็บและเผยแพร่ เช่น ในกรณีที่ต้องการให้ลูกค้าลงทะเบียนด้วยตนเอง หรือกรณีของข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ อีกประเด็นหนึ่ง คือ จะทราบได้อย่างไรว่าข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เกิดจากความตั้งใจ และผู้ใดจะเป็นผู้รับผิดชอบหากเกิดข้อผิดพลาด ดังนั้น ในการจัดทำข้อมูลและสารสนเทศให้มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือนั้น ข้อมูลควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเข้าสู่ฐานข้อมูล รวมถึงการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้ ควรให้สิทธิแก่บุคคลในการเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลของตนเองได้ เช่น ผู้สอนสามารถดูแลตนเองของนักศึกษาในความรับผิดชอบ หรือที่สอนเพื่อตรวจสอบว่าคะแนนที่ป้อนไม่ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง

ความเป็นเจ้าของ (Information Property)

สิทธิความเป็นเจ้าของ หมายถึง กรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินทั่วไปที่จับต้องได้ เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ หรืออาจเป็นทรัพย์สินทางปัญญา (ความคิด) ที่จับต้องไม่ได้ เช่น บทเพลง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แต่สามารถถ่ายทอดและบันทึกลงในสื่อต่างๆ ได้ เช่น สิ่งพิมพ์ เทป ซีดีรอม เป็นต้น

ในสังคมของเทคโนโลยีสารสนเทศ มักจะกล่าวถึงการละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ เมื่อท่านซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีการจดลิขสิทธิ์ นั่นหมายความว่าท่านได้จ่ายค่าลิขสิทธิ์ในการใช้

ซอฟต์แวร์นั้น สำหรับท่านเองหลังจากที่ท่านเปิดกล่องหรือบรรจุภัณฑ์แล้ว หมายถึงว่าท่านได้ยอมรับข้อตกลงเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในการใช้สินค้านั้น ซึ่งลิขสิทธิ์ในการใช้จะแตกต่างกันไปในแต่ละสินค้าและบริษัท บางโปรแกรมคอมพิวเตอร์จะอนุญาตให้ติดตั้งได้เพียงครั้งเดียว หรือไม่อนุญาตให้ใช้กับคอมพิวเตอร์เครื่องอื่นๆ ถึงแม้ว่าคอมพิวเตอร์เครื่องนั้นๆ ท่านเป็นเจ้าของ และไม่มีผู้อื่นใช้ก็ตาม ในขณะที่บางบริษัทอนุญาตให้ใช้โปรแกรมนั้นได้หลายๆ เครื่อง ตราบใดที่ท่านยังเป็นบุคคลที่มีสิทธิในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ซื้อ

การเข้าถึงข้อมูล (Data Accessibility)

ปัจจุบันการเข้าใช้งานโปรแกรม หรือระบบคอมพิวเตอร์มักจะมีการกำหนดสิทธิตามระดับของผู้ใช้งาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการเข้าไปดำเนินการต่างๆ กับข้อมูลของผู้ใช้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเป็นการรักษาความลับของข้อมูล ตัวอย่างสิทธิในการใช้งานระบบ เช่น การบันทึก การแก้ไข/ปรับปรุง และการลบ เป็นต้น ดังนั้น ในการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์จึงได้มีการออกแบบระบบรักษาความปลอดภัยในการเข้าถึงของผู้ใช้ และการเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมนั้น ก็ถือเป็นการผิดจริยธรรมเช่นเดียวกับการละเมิดข้อมูลส่วนตัว

สรุปแล้วในการใช้งานคอมพิวเตอร์และเครือข่าย ร่วมกันให้เป็นระเบียบ หากผู้ใช้ร่วมมือกันปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของแต่ละหน่วยงานอย่างเคร่งครัดแล้ว การผิดจริยธรรมตามประเด็นดังกล่าวมาข้างต้นก็คงจะไม่เกิดขึ้น

ปีที่ปี เมธาคุณวุฒิ (2539) ได้ศึกษาวิจัยถึงการวิเคราะห์การรับรู้ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ด้านจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ กล่าวถึงคอมพิวเตอร์ว่าจะเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารข้อมูลสามารถทำได้โดยไม่ต้องติดต่อกับใคร และเป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จึงมีมากขึ้นและค่อนข้างเปราะบางกว่าสารสนเทศที่เป็นเอกสาร ความจำเป็นทางด้านจริยธรรมจึงมีมากขึ้นและจะต้องผสมผสานในแนวคิดของการจัดการทางด้านเทคโนโลยี และความสัมพันธ์ของบุคคลให้เป็นไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

มารยาทเครือข่าย (Netiquette)

ในปัจจุบันมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก และเพิ่มขึ้นทุกวัน การใช้งานระบบเครือข่ายที่ออนไลน์ และส่งข่าวสารถึงกันย่อมมีผู้ที่มีความประพฤติไม่ดีปะปน และสร้างปัญหาให้กับผู้ใช้คนอื่นอยู่เสมอ หลายเครือข่ายจึงได้ออกกฎเกณฑ์การใช้งานภายในเครือข่ายเพื่อให้สมาชิกในเครือข่ายของตนยึดถือและปฏิบัติตาม การสร้างกฎเกณฑ์ก็เพื่อให้สมาชิกโดยส่วนรวมได้รับประโยชน์สูงสุด ไม่เกิดปัญหาจากผู้ใช้บางคนที่สร้างความเดือดร้อนให้ ดังนั้นผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทุกคนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายใดจะต้องเข้าใจกฎเกณฑ์ข้อบังคับของเครือข่ายนั้น มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและผู้รวมใช้บริการคนอื่น และจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่เข้าไปขอใช้บริการต่างๆ บนเครือข่ายบนระบบคอมพิวเตอร์ การใช้งานอย่างสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์จะทำให้สังคมอินเทอร์เน็ตน่าใช้และเป็นประโยชน์ร่วมกันอย่างดี และเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอินเทอร์เน็ตสงบสุข จึงมีผู้พยายามรวบรวมกฎ กติกา มารยาท และวางเป็นจรรยาบรรณอินเทอร์เน็ตหรือที่เรียกว่า Netiquette

“Netiquette” มาจากคำว่า Net หมายถึง Internet กับคำว่า Etiquette หมายถึง มารยาทหรือจรรยาบรรณ ซึ่งคณะกรรมการกระบวนวิธีคดีเทคโนโลยี สารสนเทศราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติคำว่า “Netiquette” เป็นคำไทยว่า “มารยาทเครือข่าย” โดยบทบัญญัติที่ได้กล่าวถึงมารยาทหรือจรรยาบรรณที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตพึงปฏิบัติ และรับการยอมรับมากที่สุด มีชื่อว่า “The Net User Guidelines and Netiquette” เขียนโดย Arlene H. Rinaldi จากมหาวิทยาลัยฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา มีดังนี้คือ

1. ไม่ใช่คอมพิวเตอร์ทำลาย ละเมิด หรือก่อกวนผู้อื่น
2. ไม่รบกวนการทำงานของผู้อื่น
3. ไม่สอดแนม แก้ไข หรือเปิดเผยข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
4. ไม่ใช่คอมพิวเตอร์ เพื่อจารกรรมข้อมูลข่าวสารของผู้อื่น
5. ไม่ใช่คอมพิวเตอร์ในการสร้างหลักฐานเท็จ
6. ไม่คัดลอกหรือนำโปรแกรมของผู้อื่นอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์มาใช้งาน

7. ไม่ใช้ทรัพยากรของระบบคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต
8. ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ควรจะมีการอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของผลงานนั้น
9. ควรคำนึงถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับสังคม อันเนื่องมาจากการกระทำของตน
10. ใช้คอมพิวเตอร์โดยเคารพต่อกฎระเบียบหรือข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

แนวคิดเทคโนโลยี RSS

RSS (Really Simple Syndication, Rich Site Summary) คือการดึงข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์มีการเพิ่มเติมเนื้อหาหรือบทความใหม่ๆตลอดเวลา ทำให้เราสามารถที่จะอ่านหัวเรื่องได้ โดยที่ไม่จำเป็นต้องเข้าไปที่เว็บต้นทางทุกครั้งทีออนไลน์และลดปัญหาการละเมิดความเป็นส่วนตัว โดยการไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมกลุ่มจดหมายข่าวอีเมลล์ของแต่ละเว็บไซต์และประหยัดเวลาในการที่จะต้องเข้าไปในเว็บเหล่านั้นๆ ซึ่งลักษณะสำคัญของเว็บ 2.0 คือ ความสะดวก รวดเร็วของข้อมูลที่มีการเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต แตกต่างจากเว็บ 1.0 ที่ การแก้ไข อัปเดตข้อมูล ทำได้เฉพาะเว็บมาสเตอร์ การเปลี่ยนแปลงของข้อมูลจึงทำได้ช้าและเป็นการสื่อสารทางเดียว

RSS ถูกสร้างโดยบริษัทเน็ตสเคป โดยแนวคิดที่ว่าต้องการใช้รูปแบบ XML เพื่อแจกจ่ายข้อมูลข่าวสารต่างๆได้ง่ายยิ่งขึ้น เนื่องจากมีข้อมูลเนื้อหามากมายที่เผยแพร่อยู่บนอินเทอร์เน็ตจนเกิดภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น แต่ RSS สามารถช่วยการจัดระเบียบข้อมูลข่าวสารได้ง่ายและสะดวกขึ้น ทั้งสำหรับผู้เผยแพร่เนื้อหาและผู้ที่นำเนื้อหาไปใช้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ประวัติโดยสังเขปของ RSS

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์
21/02/1997	เดฟ ไวนเนอร์ ¹ จากบริษัทยูเซอร์แลนด์ พัฒนารูปบล็อกที่เรียกชื่อว่า ScriptingNews ²
15/03/1999	บริษัทเน็ตสเคป ³ พัฒนา RSS เวอร์ชัน 0.90 สำหรับใช้ในเว็บไซต์ my.netscape.com แต่ยังคงรับรูปแบบของ ScriptingNews อยู่
15/06/1999	เดฟ ไวนเนอร์ พัฒนา ScriptingNews 2.0b1 ที่รวมคุณสมบัติของ RSS 0.90 ไว้ด้วย
10/07/1999	เน็ตสเคปพัฒนา RSS 0.91 ที่ออกแบบโดย แดน ลิบบี้ ⁴
28/07/1999	ยูสเซอร์แลนด์ พัฒนา RSS 0.91 และยกเลิกการใช้ scriptingNews ทีมพัฒนา RSS ของเน็ตสเคปทยอยออกจากบริษัท
14/08/2000	ทีมงานพัฒนาอิสระของกลุ่ม โอไรลี ⁵ ที่นำโดย ราเอล ดอนเฟส พัฒนา RSS 1.0
25/12/2000	เดฟ ไวนเนอร์ พัฒนา RSS 0.92 โดยเพิ่มความสามารถการ feed เสียด้วย จึงเป็นจุดเริ่มต้นของพอดแคสต์
18/09/2002	เดฟ ไวนเนอร์ ออกจากบริษัทยูเซอร์แลนด์ และออก RSS 2.0 ซึ่งพัฒนาจากคุณสมบัติบางอย่างของ RSS 0.92
15/07/2003	มหาวิทยาลัยฮาวาร์ด เผยแพร่ข้อมูลจำเพาะของ RSS 2.0 ภายใต้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟ คอมมอนส์

¹ เดฟ ไวนเนอร์ (Dave Winer) เป็นนักโปรแกรมเมอร์ที่มีส่วนในการเกิดขึ้นของ RSS เป็นอย่างมาก รวมไปถึง Weblogs, Podcasting และโปรแกรมการจัดการเนื้อหาบนเว็บ

² เป็นหนึ่งในเว็บบล็อกที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ก่อตั้งเมื่อปีค.ศ. 1997

³ เน็ตสเคป (Netscape) เป็นบริษัทที่ผลิตซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ เช่น เว็บเบราว์เซอร์เน็ตสเคป ต่อมาถูกซื้อโดยบริษัท AOL

⁴ แดน ลิบบี้ (Dan Libby) เป็นผู้ดูแลโปรเจ็ค My Netscape ซึ่งเป็นผู้ออกแบบโครงสร้าง RSS 0.90 และ 0.91 ต่อมาออกจากบริษัท Netscape ในปี ค.ศ. 1999

⁵ โอไรลี มีเดีย (O'Reilly Media) เป็นบริษัทเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์และเว็บไซต์ ก่อตั้งโดย ทิม โอไรลี

ประโยชน์ของการใช้ RSS

ส่วนมากคนทั่วไปจะมีความสนใจในหลายๆเว็บไซต์ที่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาตลอดเวลา เช่น เว็บข่าวออนไลน์ ข้อมูลที่เกี่ยวกับองค์กร ชุมชน เว็บบล็อก ข้อมูลสินค้าต่างๆ เพราะการที่จะเข้าไปเช็คในแต่ละเว็บเป็นการเสียเวลา ยุคแรกการที่จะติดตามเว็บไซต์ต่างๆจะต้องใช้การบู๊คมาร์ค (Bookmark) เว็บไซต์ไว้ในเบราว์เซอร์ ซึ่งจะมีปัญหาดังนี้

- ต้องเข้าเว็บไซต์บ่อย
- อาจเกิดความสับสนระหว่างที่เข้าเว็บต่างๆได้
- การพลาดข้อมูลสำคัญเวลาที่ไม่ได้เข้ามาเช็คในเว็บไซต์
- ต้องเข้ามาเจอข้อมูลเดิมๆตลอดเวลาในกรณีที่เว็บไซต์นั้นไม่มีการอัปเดต

ต่อมาจึงใช้วิธีการแจ้งเตือนการเปลี่ยนแปลงผ่านทางอีเมลเป็นการแก้ปัญหา แต่พบว่าการที่เลือกรับการแจ้งเตือนจากหลายเว็บจะทำให้ขาดการจัดระบบที่ดีทำให้ยุ่งยากและปัญหาเรื่องของอีเมลขยะอีกด้วย ซึ่ง RSS สามารถจัดการได้ดีกว่า

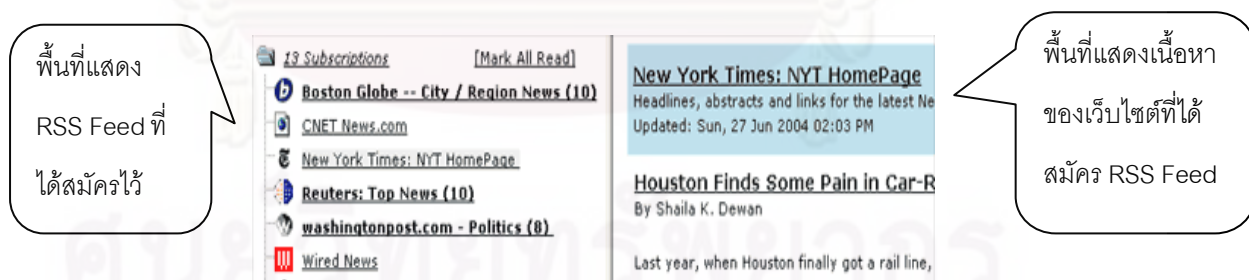
พอล กิล (Paul Gil) ได้ยกตัวอย่าง ประโยชน์ของ RSS และการนำไปใช้ในด้านต่างๆ ไว้ในเว็บไซต์ (About.com, 2009 : online) ดังนี้

1. การเฝ้าระวังพายุเฮอริเคน : ถ้าคุณอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย RSS จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คุณเฝ้าระวังและติดตามข้อแนะนำในการอพยพได้อย่างใกล้ชิด
2. ข่าว : สามารถติดตามข่าวสารต่างๆที่คุณสนใจได้อย่างรวดเร็ว
3. งานอดิเรก : ถ้าคุณชอบมอเตอร์ไซด์ เป็นนักสกี คนแต่งบทกวี ครูฝึกสุนัข มีคำแนะนำที่เกี่ยวกับงานอดิเรกต่างๆมากมายที่สามารถ Feed เข้ามายังคอมพิวเตอร์ของเราได้
4. รูปถ่าย : ถ้าคุณชอบเปลี่ยนรูปวอลเปเปอร์บ่อย คุณสามารถใช้ RSS เพื่อ Feed รับรูปถ่ายล่าสุดของช่างภาพที่คุณชอบได้
5. การติดตาม Blog ที่สามารถติดตามเรื่องล่าสุดได้โดยตรงผ่านทาง RSS

6. การเมือง ถ้าคุณเป็นผู้สนับสนุนนักการเมืองเพื่อสมัครลงเลือกตั้ง คุณสามารถใช้ RSS เพื่อติดตามความคิดเห็นที่โพสต์ตามบล็อกต่างๆได้โดยง่าย
7. อัตราการแลกเปลี่ยนเงิน คุณสามารถติดตามอัตราการขึ้นลงของค่าเงินได้อย่างรวดเร็วทันทีที่มีการอัปเดตเพื่อช่วยในการตัดสินใจที่จะแลกเปลี่ยนเงินในช่วงที่ดีที่สุด

รูปแบบการทำงานของ RSS

RSS ทำงานเหมือนกับการสมัครสมาชิกนิตยสารที่จัดส่งตามระยะเวลาที่กำหนด แต่แทนที่จะมาในรูปแบบพัสดุที่มาส่งถึงบ้านทุกเดือน ทุกสัปดาห์ หรือทุกวัน ก็เปลี่ยนเป็นส่งมาถึงคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม RSS โดยผู้ทำเว็บไซต์สร้างรายการแจ้งเตือนหรือที่เรียกว่า RSS Feed สำหรับคนที่สนใจติดตามความเปลี่ยนแปลงของเว็บไซต์หรือการแจ้งเตือนใหม่ๆสามารถทำได้โดยใช้โปรแกรมสำหรับรับ RSS โดยเฉพาะ หรือที่เรียกว่า RSS aggregators ซึ่งมีอยู่หลายโปรแกรมด้วยกันทั้งที่เป็นแบบติดตั้งในตัวเบราว์เซอร์ เช่น Firefox, Safari หรืออ่าน RSS ผ่านเว็บไซต์เช่น Google Reader, Bloglines โปรแกรมอ่านอีเมลและแบบที่เป็นโปรแกรมสำหรับอ่าน RSS โดยเฉพาะ (Software Garden, Inc., 2004)

ภาพที่ 2 ตัวอย่างของโปรแกรม RSS Aggregator

RSS เป็นไฟล์ในรูปแบบของภาษา XML เว็บไซต์ที่นิยมให้บริการ RSS คือเว็บไซต์ประเภทข่าว Blog และเว็บท่า (Portal web) ส่วนใหญ่มักใช้โปรแกรมพิเศษที่ช่วยจัดการเนื้อหาโดยเฉพาะ

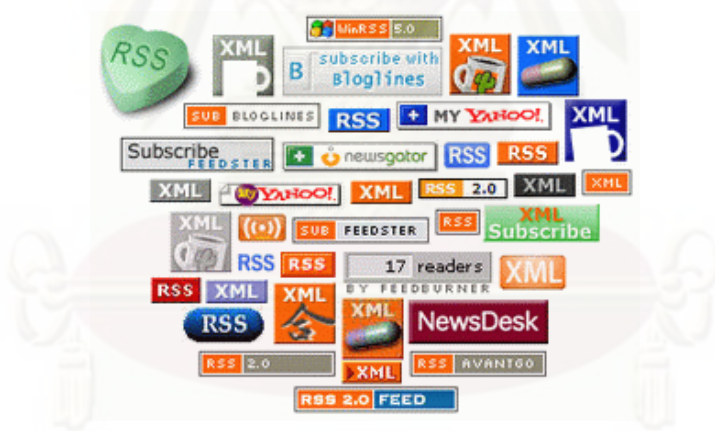
เช่นการเขียนข่าวเพื่ออัปเดตลงในเว็บไซต์ โปรแกรมก็จะช่วยสร้าง RSS feed XML ขึ้นมาโดยอัตโนมัติเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงกับข่าวหรือโพสต์ใหม่ได้

วิธีการใช้งาน RSS

การใช้งาน RSS มีอยู่สองรูปแบบที่สามารถสมัครเพื่อรับ Feed ได้ก็คือ สมัครผ่านเว็บไซต์ที่มีสัญลักษณ์ RSS หรือสมัครผ่านเว็บเบราว์เซอร์

การสมัครผ่านเว็บไซต์

สังเกตจากเว็บไซต์หรือบล็อกที่มีไอคอนที่มีข้อความว่า RSS, XML, ATOM เป็นต้น

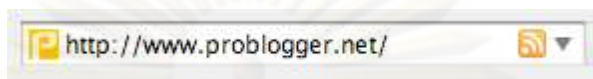

ภาพที่ 3 แสดงตัวอย่างไอคอนที่สามารถสมัคร RSS Feed ได้

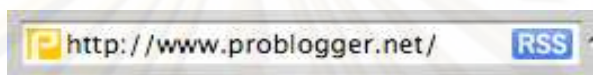
ซึ่งอาจจะเจอไอคอนอื่น ๆ มากกว่านี้หรือมีลักษณะคล้ายกันภายในเว็บไซต์ หมายความว่า เว็บไซต์นั้นมีบริการ Feed ข้อมูลโดยสามารถ ก็อปปี้ลิงค์ ที่เชื่อมโยงไปใส่ไว้ในโปรแกรมสำหรับอ่าน RSS หรือคลิกที่ไอคอนแล้วปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นๆ

การสมัครผ่านเบราว์เซอร์

เบราว์เซอร์ส่วนใหญ่มีระบบ RSS อยู่ในตัวอยู่แล้วซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าที่เว็บไซต์นั้นมีบริการ RSS หรือไม่ โดยจะแสดงอยู่ที่ช่อง address bar ขวามือ

ภาพที่ 4 แสดงไอคอน RSS บนเบราว์เซอร์ไฟร์ฟ็อก

ภาพที่ 5 แสดงไอคอนบนเบราว์เซอร์ซาฟารี

โดยการคลิกที่ไอคอนก็จะสามารถรับ Feed ได้โดยอัตโนมัติหรือสามารถตั้งค่าให้ใช้สามารถใช้ Google Reader หรือ Bloglines ในการใช้งาน RSS ได้เหมือนกัน

แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์และการใช้แบบเป็นธรรม

อินเทอร์เน็ต ถือเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ใหญ่ที่สุดและเข้าถึงได้ง่าย จึงเกิดปัญหาการนำข้อมูลข่าวสาร บทความ รูปภาพ ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต อีกทั้งข้อมูลข่าวสารบนอินเทอร์เน็ต เป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ยากที่จะนำกฎหมายเข้ามาควบคุมและคุ้มครองได้ หลายคนอาจมีความเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารบนอินเทอร์เน็ต เป็นการเผยแพร่อย่างอิสระ ไม่มีการถือสิทธิเป็นเจ้าของ และคิดว่าหากมีการป้องกันสิทธิเกิดขึ้น จะเป็นการขัดกับวัตถุประสงค์ของอินเทอร์เน็ตที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร การสื่อสารข้อมูล การแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้ กับอีกกลุ่มที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกับกลุ่มแรก บุคคลกลุ่มนี้มีความคิดเห็นว่าหากไม่มีการคุ้มครองสิทธิของผู้เขียน นักออกแบบ หรือโปรแกรมเมอร์ ฯลฯ แล้ว ทรัพย์สินทางปัญญา จะอยู่ในสถานะที่ไม่ปลอดภัยอย่างยิ่ง เพราะบางสิ่งที่ถูกส่งไปทางออนไลน์จะมีการทำสำเนา และ

ดาวนั้ไหลดจากผู้ใช้ทั่วโลกเกือบทุกนาที่ เป็นการทาลายสิทธิอันชอบธรรมที่เจ้าของผลงานควรจะได้รับอย่างย้ง (ณัฐพร ศรีสติ, 2548)

ความหมายของลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ หมายความว่าสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะทำการใดๆตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น ด้วยเหตุนี้ ลิขสิทธิ์จึงมีความหมายถึงสิทธิแต่ผู้เดียว (Exclusive right) ของผู้สร้างสรรค์งานที่จะกระทำการใดๆเกี่ยวกับงานลิขสิทธิ์ของตน ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แต่เพียงผู้เดียว เช่น การทำซ้ำ (Reproduction) การดัดแปลง (Adaption) การเผยแพร่ต่อสาธารณชน (Communication to public) เป็นต้น

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ขยายความของ “ลิขสิทธิ์” ด้วยมาตรา 15 ต่อไปว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 14 เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ใตทัศน์วัสดุ ภาพยนตร์และสิ่งบันทึกเสียง
- (4) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น
- (5) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (1) (2) หรือ (3) โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 4 ให้ความหมายของคำว่า “ทำซ้ำ” ว่า

“ทำซ้ำ หมายความว่ารวมถึง คัดลอกไม่ว่าโดยวิธีใดๆ เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพจากต้นฉบับ จากสำเนา หรือจากการโฆษณาใน ส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับโปรแกรม คอมพิวเตอร์ให้ หมายความว่า คัดลอกหรือทำสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์จากสื่อบันทึกใด ไม่ว่า ด้วยวิธีใดๆในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่า ทั้งหมดหรือบางส่วน”

ตัวอย่างของการทำซ้ำ เช่น การคัดลอกจากหนังสือลงสมุด การถ่ายสำเนา เป็นต้น ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนของหนังสือ (อรพรรณ พันธ์พัฒนา, 2549)

ส่วน “ดัดแปลง” นั้น มาตรา 4 ให้ความหมายว่า “ดัดแปลง หมายความว่า ทำซ้ำโดย เปลี่ยนรูปใหม่ ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มี ลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน”

ตัวอย่างของการดัดแปลง เช่น การแปลวรรณกรรมจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง การแก้ไขเพิ่มเติมโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การเปลี่ยนแปลงทำเต็นรำจากรำไทย เป็น บัลเลต์ การทำ หุ่นจำลองจากภาพวาดแผนที่การจัดเรียงเสียงประสานเพลงใหม่

“เผยแพร่ต่อสาธารณชน หมายความว่า ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยการแสดง การ บรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงหรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่ายหรือ โดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น”

ตัวอย่างของการเผยแพร่ต่อสาธารณชน เช่น การนำงานวรรณกรรมมาอ่านให้ผู้อื่นฟัง ตีพิมพ์แล้วนำออกขายหรือแจกจ่ายให้กับผู้อื่น เผยแพร่ การนำเพลงมาขับร้อง การแสดงละครร้อง ละครรำต่อสาธารณชน เป็นต้น

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดสิ่งที่ไม่ได้รับการคุ้มครองไว้ดังต่อไปนี้

1. สิ่งที่ไม่เป็นงานลิขสิทธิ์โดยกฎหมาย

1.1 ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่างๆที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารอันมิใช่งาน
ในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

1.2 รัฐธรรมนูญและกฎหมาย

1.3 ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของกระทรวง
ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น

1.4 คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ

1.5 คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่างๆตามข้อ 1.1 ถึง 1.4 ที่กระทรวง ทบวง กรม
หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นจัดทำขึ้น

ดังนั้น สาธารณชนสามารถใช้งานดังกล่าวเหล่านี้ได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องขออนุญาตผู้ใด
แม้สิ่งดังกล่าวเหล่านั้นจะปรากฏอยู่ในงานลิขสิทธิ์ของผู้อื่น หากผู้ใช้งานไม่ได้ลอกถ้อยคำใดใน
การนำเสนอผลงานของบุคคลอื่น เช่น หนังสือพิมพ์ไม่มีลิขสิทธิ์ในข้อเท็จจริงที่อยู่ในรายงานข่าว
เป็นต้น เนื่องจากไม่อยู่ภายใต้การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

เหตุที่กฎหมายกำหนดให้สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่มีลิขสิทธิ์เพราะ

(1.1) ข่าวประจำวันเป็นเพียงรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องให้
สาธารณะชนรับรู้อย่างกว้างขวาง ดังนั้นไม่ควรให้ใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะหวงกัการเผยแพร่
ข่าวโดยแพร่หลาย อย่างไรก็ตามบทวิจารณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับข่าวนั้นไม่ใช่ข่าวจึงอาจเป็นสิ่งที่
มีลิขสิทธิ์ได้

(1.2) (1.3) (1.4) บรรดากฎหมาย คำสั่ง ระเบียบ ของกระทรวง ทบวง กรม และคำ
พิพากษาของศาลนั้น เป็นสิ่งปกติที่ต้องมีการเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ นั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 64 บัญญัติว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดในทางอาญาไม่ได้”

(1.5) การรวบรวมและคำแปลของสิ่งตาม (1.1) – (1.4) ที่ทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งไม่มีลิขสิทธิ์ แต่ถ้าเป็นการแปลหรือรวบรวมโดยเอกชนก็จะเป็นสิ่งที่มีลิขสิทธิ์

2. สิ่งที่ไม่เป็นงานลิขสิทธิ์โดยสภาพ

โดยปกติแล้วงานอันมีลิขสิทธิ์จะต้องเข้าองค์ประกอบดังนี้

1. เป็นการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of Idea)
2. เป็นการสร้างสรรค์ด้วยตัวเอง (Originality)
3. เป็นงานที่กฎหมายรับรอง (Type of Work)
4. เป็นงานที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย (Non - illegal work)

หากงานขาดองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่ง เช่น สิ่งลามกอนาจาร หรืองานที่ไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถตามสมควรในการสร้างสรรค์ ก็จะเป็นสิ่งที่ไม่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์โดยสภาพนั่นเอง

3. งานอันมีลิขสิทธิ์ซึ่งหมดอายุการคุ้มครองแล้ว

เนื่องจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ประการหนึ่ง คือ เพื่อให้ประชาชนโดยทั่วไปได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของผู้สร้างสรรค์ ดังนั้น ลิขสิทธิ์จึงมีอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิ เมื่ออายุแห่งการคุ้มครองสิ้นสุด งานนั้นก็จะเป็นสมบัติของสาธารณะ หรือที่เรียกว่างานสาธารณะ (Work in public domain) บุคคลใดๆ ในสังคมก็สามารถใช้งานได้โดยอิสระ ไม่ต้องขออนุญาต และไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนใดๆ อีก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. งานที่เจ้าของลิขสิทธิ์สละสิทธิ์

งานประเภทนี้เป็นงานที่ยังอยู่ในอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์อยู่ แต่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้แสดงเจตนาสละลิขสิทธิ์ของตน ทั้งนี้อาจเป็นการแสดงเจตนาสละสิทธิ์โดยสิ้นเชิง หรือสละแต่เพียงประการก็ได้

ตัวอย่างของการสละสิทธิ์บางประการ เช่น ผู้สร้างสรรค์เขียนบทความเกี่ยวกับธรรมชาติในพุทธศาสนา และเขียนไว้ในคำนำของหนังสือว่าสละลิขสิทธิ์ของตนคือ สิทธิในการทำซ้ำและเผยแพร่ต่อสาธารณชน ส่วนสิทธิ์ประการอื่น เช่น สิทธิในการดัดแปลง ยังคงเป็นสิทธิของตน ส่วนการแสดงเจตนาสละสิทธิ์โดยสิ้นเชิงทั้งหมด ก็จะทำให้งานนั้นกลายเป็นงานสาธารณะไปในที่สุด

การใช้งานอย่างเป็นธรรม (Fair Use)

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ได้บัญญัติเรื่องข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ในมาตรา32 โดยกำหนดให้การใช้งานลิขสิทธิ์ในบางลักษณะสามารถทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ เพราะถือว่าเป็นการใช้ที่เป็นธรรม เช่น การใช้งานในการเรียนการสอน การเสนอรายงานข่าว หรือการใช้งานโดยบรรณารักษ์ห้องสมุด เป็นต้น

แต่การใช้งานลิขสิทธิ์ดังกล่าวตามที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้จะต้องอยู่ภายใต้หลักการสำคัญ 2 ประการ ประกอบกันคือ

- 1) ต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์
- 2) ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

ยกตัวอย่างเช่น ในการรายงานข่าวภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการฆาตกรรม และการสืบหาตัวคนร้าย ได้มีการเปิดเผยว่าคนร้ายคือใครซึ่งถือว่าเป็นสาระสำคัญของภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว การรายงานข่าวเช่นนี้แม้ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่อาจถือว่าเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร เพราะอาจทำให้คนที่

ทราบเรื่องแล้วไม่ต้องการไปชมภาพยนตร์เรื่องนั้นอีกเพราะทราบตอนสำคัญของเรื่องแล้ว การกระทำดังกล่าวจึงไม่ถือว่าเข้าหลักเกณฑ์ของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 32 ดังกล่าว

อย่างไรก็ดี ในการพิจารณาว่าการกระทำใดๆ แก่งานอันมีลิขสิทธิ์จะเป็นการใช้ลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมหรือเข้าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมายหรือไม่ อาจพิจารณาได้จากหลักเกณฑ์ 4 ประการ ดังนี้

1 วัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้งานลิขสิทธิ์

1.1 การใช้งานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นจะต้องไม่มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อการค้าหรือหากำไร โดยปกติการใช้งานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นเพื่อการค้าหรือหากำไร ผู้ใช้จะต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์ให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ ตัวอย่างการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการค้าหรือหากำไร เช่น การนำเพลงของบุคคลอื่นไปทำเทปเพลงเพื่อขายแก่บุคคลทั่วไป เป็นการกระทำเพื่อการค้า หรืออาจารย์ผู้สอนถ่ายสำเนาตำราเรียนบางตอน เพื่อขายนักศึกษาในชั้นเรียนในราคาเกินกว่าต้นทุนค่าถ่ายเอกสาร เป็นการกระทำเพื่อหากำไร เป็นต้น เช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม

อย่างไรก็ดี ในการพิจารณาว่าการใช้เป็นการกระทำเพื่อหากำไรหรือไม่ จะพิจารณาจากการใช้เกณฑ์ ไม่ใช่พิจารณาจากตัวผู้ใช้ เช่น สถาบันการศึกษาเอกชนที่นำตำราเรียนบางส่วนที่มีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นมาจำหน่ายในสถาบันฯ เช่นนี้ แม้ว่าสถาบันจะเป็นโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไรในการดำเนินการสถาบัน แต่ไม่ได้จำหน่ายสำเนาตำราเรียนเกินราคาถ่ายหรือจัดทำเอกสาร ก็ถือว่าเป็นการใช้โดยไม่แสวงหากำไร จึงเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม เป็นต้น

1.2 การใช้งานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นจะต้องไม่มีเจตนาทุจริต เช่น การนำงานลิขสิทธิ์มาใช้โดยไม่อ้างอิงถึงที่มา หรือใช้ในลักษณะที่ทำให้คนเข้าใจว่าเป็นงานของผู้ใช้งานลิขสิทธิ์นั่นเอง เป็นต้น

1.3 หากการใช้งานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม โดยเป็นการนำงานลิขสิทธิ์มาใช้โดยปรับเปลี่ยน (Transform) ให้ต่างไปจากงานลิขสิทธิ์เดิมหรือมีการเพิ่มเติมสิ่งใหม่เข้าไป ก็อาจเป็นการใช้ลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม เช่น การคัดลอกอ้างอิง (Quote) งานลิขสิทธิ์คนอื่นเพื่อใช้ในการอธิบายความคิดเห็นของผู้เขียนในการทำงานวิจัย

หรือการรายงานข่าวที่ย่อคำกล่าว (Speech) ของนายกรัฐมนตรี หรือย่อบทความโดยการคัดลอกอ้างอิงมาเพียงสั้นๆ เป็นต้น

2 ลักษณะของงานอันมีลิขสิทธิ์

2.1 พิจารณาระดับของการสร้างสรรค์งาน เช่น ถ้าเป็นงานที่มีระดับของการสร้างสรรค์งานหรือใช้จินตนาการมาก เช่น นวนิยาย หรือเรื่องเล่าอัตชีวประวัติบุคคล หากผู้นำนางานไปใช้ โอกาสที่จะถือว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นธรรมจะมากกว่างานลิขสิทธิ์ที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริงจำนวนมาก เช่น รายงานการเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลา ของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง เป็นต้น

2.2 พิจารณาว่าเป็นงานที่มีการโฆษณาแล้วหรือไม่ หากงานที่นำมาใช้เป็นงานที่ยังไม่มีการโฆษณา จะอ้างว่าเป็นการใช้ลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมไม่ได้ เนื่องจากงานดังกล่าวเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์และเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้นที่มีสิทธิเลือกที่จะโฆษณางานของตนเมื่อใดก็ได้ แต่หากการใช้งานลิขสิทธิ์เป็นการใช้งานที่มีการโฆษณาแล้ว ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์อาจใช้ข้อโต้แย้งว่าเป็นการใช้ที่เป็นธรรมได้มากกว่า

3 ปริมาณและเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญที่ถูกนำไปใช้เมื่อเทียบกับเนื้อหาทั้งหมด

การนำงานลิขสิทธิ์ของคนอื่นมาใช้ จะต้องคำนึงถึงปริมาณของงานที่นำมาใช้ และสาระสำคัญที่นำมาใช้ด้วย หากการนำงานลิขสิทธิ์ของคนอื่นมาใช้ในปริมาณมาก เช่น หนังสือที่มีลิขสิทธิ์จำนวน 50 หน้า นำไปใช้ 25 หน้า เช่นนี้ถือว่าเป็นการใช้ลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นธรรม หรือในกรณีที่นำงานลิขสิทธิ์ของคนอื่นมาใช้ แม้ปริมาณน้อยก็อาจเป็นการละเมิดได้ หากส่วนนั้นเป็นส่วนที่เป็นสาระสำคัญหรือหัวใจของงานชิ้นนั้น

4 ผลกระทบต่อตลาดหรือมูลค่าของงานอันมีลิขสิทธิ์

การใช้งานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นจะต้องไม่มีผลกระทบต่อตลาดของงานนั้น เช่น ไม่ทำให้งานลิขสิทธิ์ของผู้ที่ถูกรับงานลิขสิทธิ์มาใช้ขายไม่ได้ เป็นต้น แต่ถ้าไม่มีผลกระทบหรือกระทบเพียงเล็กน้อย ก็อาจถือว่าการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมได้ เช่น ในกรณีที่เป็นงานวรรณกรรมที่ไม่ได้พิมพ์จำหน่ายมาเป็นเวลานานแล้ว การใช้งานดังกล่าว ก็จะไม่กระทบตลาดของเจ้าของลิขสิทธิ์ เพราะไม่ทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ดังกล่าวขายงานของตนเองไม่ได้ เนื่องจากหนังสือไม่มีขายในท้องตลาดแล้ว ก็อาจถือว่าการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมได้

เว็บไซต์ Turn it in ที่ก่อตั้งโดยกลุ่ม iParadigms ที่ประกอบด้วยอาจารย์ นักออกแบบกราฟฟิก นักคอมพิวเตอร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจ จากมหาวิทยาลัย University of California, Berkeley ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหยุดการแพร่หลายของการขโมยคัดลอกผลงานคนอื่น และมีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สามารถตรวจสอบการขโมยคัดลอกผลงาน งานวิจัยต่างๆ ให้บริการด้วย นอกจากนี้ยังกล่าวถึง หลักกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้ตั้งเกณฑ์การพิจารณาว่าอย่างไรเป็นการใช้งานอย่างเป็นธรรม ว่ากฎนี้ยังคงคลุมเครือและซับซ้อนอยู่ Turn it in จึงได้สรุปออกมาเป็นหัวข้อเพื่อให้ง่ายแก่การตัดสินใจถึงการใช้งานดังกล่าว ดังนี้คือ

1. ลักษณะการใช้: ถ้าเราคัดลอกบางสิ่งบางอย่างมาทั้งหมดทั้งชิ้น มันจะไม่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นการใช้งานอย่างเป็นธรรม แต่ถ้าสาระนั้นได้รับการเปลี่ยนแปลงจากตัวต้นฉบับโดยผ่านการชี้แจง ตีความหมาย หรือการวิเคราะห์แล้วนั้น จึงถือได้ว่าเป็นการใช้งานอย่างเป็นธรรม
2. ปริมาณที่ได้นำไปใช้: สิ่งสำคัญ คือ สัดส่วนอันเป็นสาระสำคัญของงานที่นำไปใช้ เมื่อเทียบกับงานทั้งหมด
3. ผลกระทบของการใช้ผลงานนั้น: ถ้าเราสร้างผลงานขึ้นมาเพื่อที่จะแข่งขันกับผลงานต้นฉบับ และอาจจะส่งผลให้ขาดผลกำไรของเจ้าของผลงาน ลักษณะนี้จะไม่จัดอยู่สำหรับการใช้งานอย่างเป็นธรรม

แนวคิดครีเอทีฟคอมมอนส์

ครีเอทีฟคอมมอนส์ (Creative Commons: CC) คือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรจัดตั้งขึ้นเพื่อขยายขอบเขตของงานสร้างสรรค์ต่างๆ ให้เป็นสาธารณะมากขึ้น โดยผู้อื่นสามารถนำไปใช้ภายใต้สัญญาอนุญาตของสื่ออื่นๆ เมื่อปีค.ศ. 2001 สัญญาอนุญาตของครีเอทีฟคอมมอนส์เอื้อให้มีการใช้สื่อทั้งทางภาพ เสียง ข้อมูล โดยการแบ่งแยกสัญญาอนุญาตย่อยออกสำหรับการแจกจ่ายและการใช้ข้อมูล โดยการอ้างอิงถึงเจ้าของลิขสิทธิ์เดิม

ครีเอทีฟคอมมอนส์เป็นเหมือนด่านหน้าการเคลื่อนไหวทางสังคมด้านลิขสิทธิ์ ทรัพย์สินทางปัญญา ในยุคสารสนเทศ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ ช่วยให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถให้สิทธิบางส่วนหรือทั้งหมดแก่สาธารณะ ในขณะที่ยังคงสงวนสิทธิอื่นๆไว้ได้ โดยการใช้สัญญาอนุญาตที่มีหลายหลากรูปแบบ ซึ่งรวมถึง การยกให้เป็นสาธารณสมบัติหรือสัญญาอนุญาตแบบเปิดทั้งหลาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาลิขสิทธิ์ต่อการแบ่งปันสารสนเทศ

ผลงานหรือทรัพย์สินทางปัญญาจะมีลิขสิทธิ์ในผลงานชิ้นนั้นทันทีที่เกิดขึ้น เพื่อให้เจ้าของผลงานสามารถนำไปใช้หรือแสวงหากำไรจากผลงานชิ้นนั้นได้ หากมีผู้ที่จะเอานำผลงานไปใช้จะต้องขออนุญาตจากเจ้าของผลงานก่อนเพื่อตกลงรายละเอียดการใช้ลิขสิทธิ์ แต่บางครั้งเจ้าของผลงานต้องการแบ่งปันผลงานของตนเองให้คนอื่นเอาไปใช้อย่างสะดวกขึ้นโดยที่ยังสงวนสิทธิบางอย่างอยู่ เช่นการอ้างอิง หรือการไม่นำไปใช้เพื่อแสวงหากำไร ซึ่งจะทำให้ผลงานชิ้นนั้นถูกนำไปใช้และเป็นที่แพร่หลายรู้จักมากขึ้น เป็นการลดช่องว่างของข้อกำหนดระหว่างผลงานที่มีลิขสิทธิ์ทั้งหมด (All Rights Reserved) กับผลงานที่คงสิทธิบางอย่างไว้ (Some Rights Reserved)

ครีเอทีฟคอมมอนส์ในประเทศต่าง ๆ

ในเบื้องต้นสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ถูกเขียนขึ้นมาภายใต้ระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศทำให้ไม่

สามารถบังคับใช้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ ให้อยู่ภายในขอบเขตอำนาจศาลได้อย่างเต็มที่ จึงจัดตั้งโครงการ ครีเอทีฟคอมมอนส์อินเตอร์เนชันแนลขึ้นมา

โครงการ ครีเอทีฟคอมมอนส์อินเตอร์เนชันแนล (Creative Commons International ย่อว่า CCI) เป็นโครงการที่จัดตั้งโดยครีเอทีฟคอมมอนส์ เพื่อให้มีการจัดการกฎหมายคอมพิวเตอรีให้สอดคล้องกับกฎหมายของประเทศนั้นๆ ในปัจจุบัน มีทั้งหมด 52 ประเทศ (รวมทั้งประเทศไทย) ที่ได้จัดทำโดยสมบูรณ์ และอีก 8 ประเทศที่อยู่ในระหว่างการจัดทำ

สำหรับสัญญาครีเอทีฟคอมมอนส์ในภาษาไทย จัดทำขึ้นโดยความร่วมมือของ สำนักกฎหมายธรรมนิติ สถาบัน ChangeFusion และสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรองรับตามหลักเกณฑ์ ครีเอทีฟคอมมอนส์ รุ่น 3.0 และปรับให้เข้ากับกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย จึงสามารถบังคับใช้ได้ตามกฎหมายไทย ประกาศเปิดตัวเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2552 เป็นลำดับที่ 51 ของโลก

มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมแนวคิดวัฒนธรรมเสรีและการใช้สัญญาอนุญาตของครีเอทีฟคอมมอนส์กับ งานสร้างสรรค์ ให้ความคิดสร้างสรรค์สามารถเผยแพร่ไหลเวียนและต่อยอดได้โดยเสรี ผนวกให้สังคมไทย โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐและภาคการศึกษา ใช้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ที่เหมาะสมกับงานสร้างสรรค์ โดยเฉพาะงานที่เป็นภาษาไทย เกี่ยวกับสังคมไทย หรือเกี่ยวกับการศึกษาของไทย

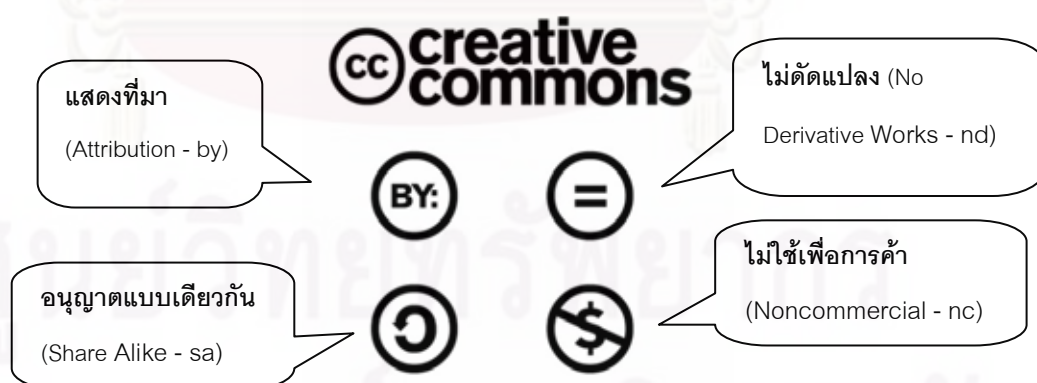

ภาพที่ 6 สัญลักษณ์ครีเอทีฟคอมมอนส์

สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ เป็นสัญญาอนุญาตทางลิขสิทธิ์จำนวนหนึ่ง ประกาศใช้เมื่อ 16 ธันวาคม ค.ศ. 2002 โดยครีเอทีฟคอมมอนส์ ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ในสหรัฐอเมริกา ก่อตั้งเมื่อ ค.ศ. 2001

รายละเอียดของแต่ละสัญญาอนุญาตนั้น ขึ้นอยู่กับรุ่นของสัญญา และประกอบไปด้วย ตัวเลือกจากสี่เงื่อนไข คือ

- **แสดงที่มา** (Attribution - by) : อนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำ แจกจ่าย หรือแสดงและนำเสนอ ชิ้นงานดังกล่าว และสร้างงานดัดแปลงจากชิ้นงานดังกล่าว ได้เฉพาะกรณีที่ผู้นั้นได้แสดง เครดิตของผู้เขียนหรือผู้ให้อนุญาตตามที่ระบุไว้
- **ไม่ใช่เพื่อการค้า** (Noncommercial - nc) : อนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำ แจกจ่าย หรือแสดง และนำเสนอชิ้นงานดังกล่าว และสร้างงานดัดแปลงจากชิ้นงานดังกล่าว ได้เฉพาะกรณีที่ ไม่นำไปใช้ในทางการค้า
- **ไม่ดัดแปลง** (No Derivative Works - nd) : อนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำ แจกจ่าย หรือแสดง และนำเสนอชิ้นงานดังกล่าว ในรูปแบบที่ไม่ถูกดัดแปลงเท่านั้น
- **อนุญาตแบบเดียวกัน** (Share Alike - sa) : อนุญาตให้ผู้อื่นแจกจ่ายงานดัดแปลง ได้ เฉพาะกรณีที่ชิ้นงานดัดแปลงนั้นเผยแพร่ด้วยสัญญาอนุญาตที่เหมือนกันทุกประการกับ งานต้นฉบับ

ภาพที่ 7 แสดงสัญลักษณ์ของสัญญาอนุญาตประเภทต่างๆ

เงื่อนไขเหล่านี้สามารถใช้ประกอบกัน ได้มากที่สุด 6 แบบ ได้แก่

- แสดงที่มา (cc-by)
- แสดงที่มา-ไม่ใช่เพื่อการค้า (cc-by-nc)
- แสดงที่มา-ไม่ใช่เพื่อการค้า-ไม่ดัดแปลง (cc-by-nc-nd)
- แสดงที่มา-ไม่ใช่เพื่อการค้า-อนุญาตแบบเดียวกัน (cc-by-nc-sa)
- แสดงที่มา-ไม่ดัดแปลง (cc-by-nd)
- แสดงที่มา-อนุญาตแบบเดียวกัน (cc-by-sa)

ผู้ซึ่งสามารถนำผลงานไปใช้ต่อได้โดยไม่ต้องขออนุญาต เพียงแต่ต้องทำตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ หากจะนำไปใช้นอกเหนือจากที่กำหนด ก็จำเป็นต้องติดต่อเพื่อขออนุญาตอีกทีหนึ่ง

เว็บไซต์ที่มีชื่อเสียงที่ใช้สัญญาอนุญาตของครีเอทีฟคอมมอนส์

- ฟลิคเกอร์⁶
- วิกิพีเดีย⁷ (CC-BY-SA v3.0)
- วิกิมีเดียคอมมอนส์⁸
- เอ็มไอทีโอเพนคอร์สแวร์⁹
- บล็อกนั้น (เว็บไซต์ไทย)¹⁰

⁶ www.flickr.com เป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมภาพถ่ายต่างๆจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก

⁷ Wikipedia เป็นเว็บไซต์สารานุกรมออนไลน์ที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไปสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างข้อมูลได้ด้วย

⁸ Wikimedia commons เป็นเว็บไซต์รวบรวมไฟล์มีเดียเช่น รูปภาพและเสียงที่สามารถนำไปใช้ได้แต่ต้องให้เครดิตแก่เจ้าของผลงานด้วย

⁹ เป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมเอกสารการเรียน การสอน วิดีโอสาธิต ของมหาวิทยาลัย MIT ที่สามารถนำไปใช้ได้ฟรี

¹⁰ เว็บไซต์บล็อกด้านไอทีของไทย

แนวคิดเกี่ยวกับ Plagiarism

การขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่น (plagiarism) (ไพเราะ เบญจกุล, 2552) คือ การขโมยเอาความคิด คำพูดและผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยไม่ให้เกียรติแหล่งข้อมูลที่ได้มา หรือหมายถึง การเอาถ้อยคำ และความคิดของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นจินตนาการ มโนทัศน์ ภาพถ่าย รูปปั้น รูปจำลอง รวมทั้งข้อความต่างๆ เช่น คำถาม คติพจน์ สุภาษิต เป็นต้น มาใช้เหมือนเป็นงานของตนเอง โดยไม่มีการอ้างอิงถึงแหล่งที่มาหรือให้เกียรติเจ้าของเดิม นอกจากนี้ การขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่นยังรวมถึงการนำเอาผลงานของผู้อื่นมาทำใหม่ ไม่ว่างานนั้นจะเป็นบทความ ตอนหนึ่ง ตอนใดของหนังสือที่ตีพิมพ์ รายงานที่เพื่อนทำให้หรือจากไฟล์ข้อมูลของผู้อื่น เป็นต้น และรวมถึงใครก็ตามที่อ้างให้ผู้อื่นทำให้ แก้ไขดัดแปลงหรือปรับปรุงงานใหม่ แล้วเสนอผลงานนั้นให้อาจารย์พิจารณาประหนึ่งเป็นงานของตน

Turn it in ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ได้รับการรู้จักกันทั่วโลกถึงมาตรฐานการป้องกันการขโมยคัดลอกผลงานผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตได้กล่าวถึง การกระทำที่เข้าข่ายการขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่นดังนี้

1. การเปลี่ยนงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
2. การคัดลอกคำหรือความคิดของผู้อื่นมาโดยปราศจากการอ้างอิง (ให้เครดิต, ให้เกียรติ)
3. การยกข้อความของผู้อื่นมาพูด โดยไม่ใช้เครื่องหมาย เช่น อัฒประกาศ ประกอบ
4. การให้ข้อมูลของแหล่งที่มาอย่างไม่ถูกต้อง
5. การเปลี่ยนคำหรือคัดลอกประโยคจากแหล่งที่มาโดยปราศจากการอ้างอิง (ให้เครดิต, ให้เกียรติ)
6. การคัดลอกคำหลายคำหรือความคิดหลายความคิดจากแหล่งข้อมูลมาอยู่ในงานของตน แม้ว่าจะอ้างอิงหรือไม่ก็ตาม

ประเภทของการขโมยคัดลอกผลงานผู้อื่น

การขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรม ทศนคติและแรงจูงใจของผู้ที่กระทำ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจที่จะคัดลอกก็ตาม (ไพเราะ เบญจกุล, 2552) ได้จำแนกประเภทของการขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่น ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทที่เห็นได้ชัดเจกว่าบุคคลนั้นตั้งใจขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่นทั้งหมด
2. การขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่นโดยบังเอิญหรือโดยที่บุคคลนั้นคิดไม่ถึง เนื่องจากอ้างอิงไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม มักจะพบในนักศึกษาที่เข้าเรียนชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย ซึ่งยังไม่เข้าใจชัดเจนถึงแนวความคิดเรื่องการขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. การขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่นโดยไม่ได้ตั้งใจ จะมีพื้นฐานจากการที่ไม่ตระหนักว่า “ความคิดที่น่าสนใจเป็นพิเศษ” นั้นไม่ใช่ของตน ปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดจากความหลงใหลที่ซ่อนเร้นอยู่ (crypto mania)
4. การขโมยคัดลอกผลงานของตนเอง (self plagiarism) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลนำส่วนหนึ่งของผลงานของตนเองมาเสนอใหม่ เช่น นักศึกษานำส่งผลงานของตนในเรื่องเดียวกันมากกว่า 1 รายวิชา ถึงแม้ว่าการกระทำดังกล่าวไม่ได้เป็นการกระทำผิดด้านวิชาการ แต่ก็จะถูกพิจารณาว่าไม่มีจริยธรรม อย่างไรก็ตามการขโมยคัดลอกผลงานของตนเอง ก็เป็นหัวข้อที่มีการถกเถียงกัน เนื่องจากบางคนถือว่าเป็นผลงานของตน ดังนั้น ผู้ที่เป็นเจ้าของย่อมมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะทำได้ตามที่ตนเห็นชอบ

เว็บไซต์ Turn It In ได้แยกประเภทการคัดลอกผลงานไว้ 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. ไม่อ้างถึงแหล่งข้อมูล (Sources Not Cited)

- The Ghost Writer: ผู้เขียนเปลี่ยนงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง, การคัดลอกแบบคำต่อคำ

- The Photocopy: ผู้เขียนคัดลอกส่วนสำคัญของต้นฉบับ โดยปราศจากการเปลี่ยนแปลงใดๆ

- The Potluck Paper: ผู้เขียนพยายามซ่อนการขโมยคัดลอกผลงานไว้ โดยการคัดลอกข้อมูลจากแหล่งที่มาหลายๆแห่ง, ปรับเปลี่ยนประโยคต่างๆเข้าด้วยกัน แต่ก็ยังคงรูปแบบต้นฉบับเอาไว้

- The Poor Disguise: ผู้เขียนจะรักษาเนื้อหาส่วนที่สำคัญไว้ จะเปลี่ยนแปลงลักษณะโดยรวมเล็กน้อย โดยการเปลี่ยนคำหรือสำนวนเล็กๆน้อยๆ

- The Labor of Laziness: ผู้เขียนถอดความจากแหล่งที่มาอื่นที่ไม่ใช่ต้นฉบับแล้วมาปรับเข้าด้วยกัน แทนที่จะทำจากงานที่เป็นต้นฉบับ

- The Self-Stealer: ผู้เขียนยืมรูปแบบงานเก่าๆของตนเอง (เป็นการฝ่าฝืนนโยบายของสถาบันการศึกษาที่คาดหวังให้มีการนำมาใช้อย่างริเริ่ม)

2. อ้างถึงแหล่งข้อมูล แต่ยังคงเรียกว่า เป็นการขโมยคัดลอกผลงาน (Sources Cited - but still plagiarized)

- The Forgotten Footnote: ผู้เขียนอ้างถึงชื่อของเจ้าของผลงาน แต่มองข้ามการให้ข้อมูลที่แน่ชัดว่าแหล่งอ้างอิงนั้นว่ามาจากที่ใด

- The Misinformer: ผู้เขียนให้ข้อมูลของแหล่งที่มาคลาดเคลื่อนไปจากความจริงทำให้เป็นไปได้ยากที่จะหาข้อมูลนั้น

- The Too-Perfect Paraphrase: ผู้เขียนอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างเหมาะสม แต่มองข้ามที่จะใช้เครื่องหมายประกอบการอ้างอิงเมื่อคัดลอกคำมาแบบคำต่อคำ

- The Resourceful Citer: ผู้เขียนอ้างอิงแหล่งที่มาทุกแห่งอย่างเหมาะสมนอกจากนี้ยังใช้วิธีถอดความและใช้เครื่องหมายประกอบอย่างเหมาะสม แต่สิ่งที่ซ่อนอยู่คือผลงานเขียนชิ้นนี้จะไม่มีความเป็นต้นฉบับจริงเลย บางครั้งมันจึงยากที่จะชี้ชัด ผลงานชิ้นใดจะจัดอยู่ในข่ายของการขโมยคัดลอกผลงานประเภทนี้ เพราะมันจะดูเหมือนกับงานวิจัยที่ดีชิ้นหนึ่งนี่เอง

- The Perfect Crime: เราต่างรู้กันดีว่ามันไม่ได้มีอยู่ แต่ในกรณีนี้หมายถึงผู้เขียนอ้างอิงอย่างเหมาะสมในส่วนต่างๆของผลงาน ผู้เขียนจะถอดความจากการแสดงเหตุผลจากแหล่งที่มาอื่นๆโดยไม่ได้อ้างอิงที่มาของการแสดงเหตุผลเหล่านั้น

Turn it in กล่าวโดยสรุปว่า Plagiarism คือ การขโมยคัดลอกผลงานหรือความคิดของของผู้อื่นมาเป็นของตน ทุกครั้งที่เราไปยืมผลงานหรือความคิดจากแหล่งต้นฉบับมาใช้โดยไม่ได้อ้างอิงและให้เกียรติเจ้าของผลงานอย่างเหมาะสม ก็จะเป็นการกระทำที่เข้าข่ายการขโมยคัดลอกผลงานรวมทั้งละเมิดกฎหมายลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ด้วย

แต่อย่างไรก็ดี Turn it in ได้เพิ่มเติมว่า เราก็สามารถนำข้อมูลบางอย่างที่ได้รับการยกเว้นมาใช้ได้อย่างเสรีโดยไม่จำเป็นต้องกังวลว่าจะถือเป็นการขโมยคัดลอกผลงานหรือไม่ เช่น การรวบรวมข้อมูลจากสมุดโทรศัพท์, ผลงานที่แจกจ่ายให้สาธารณชนที่ออกโดยรัฐบาลสหรัฐอเมริกา, ข้อเท็จจริงที่ไม่ได้เป็นผลมาจากการวิจัย (เช่น ข้อเท็จจริงที่ว่าสหรัฐอเมริกามี 50 รัฐ หรือ มีวิตามินเอ ในแครอท เป็นต้น) นอกจากนี้ การใช้งานที่เป็นสาธารณสมบัติ (public domain) ก็สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้เมื่อได้รับการอ้างอิงอย่างเหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับ RSS กับการละเมิดลิขสิทธิ์

แม้ว่า RSS เป็นเทคโนโลยีที่ง่ายต่อการนำไปใช้หรือเผยแพร่แต่ก็ยังมีข้อโต้แย้ง เพราะ RSS ยังเป็นเทคโนโลยีที่ใหม่และกฎหมายอาจจะยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง แต่มีความคิดกันว่าเนื้อหา

ที่ผ่าน RSS ถือว่าได้รับการปกป้องจากกฎหมายลิขสิทธิ์แล้ว ถ้าผู้ที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ได้มีการใช้ RSS กับข้อเขียนหรือบทความของตัวเองก็ไม่ได้หมายความว่าอนุญาตให้ผู้อื่นสามารถนำข้อเขียนหรือบทความนั้นไปใช้ได้ แต่จะต้องกระทำภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ที่อนุญาตเฉพาะการใช้ว่าเป็นธรรมเท่านั้น

อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่กระจายทั่วโลกและไม่ได้มีองค์กรกลางที่จะควบคุมหรือตัดสินว่าสิ่งไหนผิดสิ่งไหนถูก อีกทั้งปัญหาความแตกต่างกันของกฎหมายในแต่ละประเทศ ดังนั้นแม้ว่า Feed ของคุณจะได้รับการปกป้องทางกฎหมายแต่ก็ยังมีช่องว่างสำหรับ เสิร์ชเอ็นจินหรือเว็บไซต์ประเภทที่รวบรวม Feed อยู่ ผู้เผยแพร่เนื้อหาควรตระหนักว่า RSS Feed สามารถที่จะถูกนำไปทำซ้ำอย่างง่ายดาย

ริอค ฮราสทนิค¹¹ (Hrastnik, 2006) ให้ความเห็นไว้ว่าเพราะ RSS ทำให้การนำเนื้อหาจากคนอื่นง่ายขึ้นแล้วนำไปแสดงในเว็บไซต์ของตัวเองเพื่อเพิ่มยอดการเข้าชม (traffic) อันดับในเสิร์ชเอ็นจินและการทำเงินโดยวางโฆษณาไว้ข้างเนื้อหา ทำให้นักการตลาดได้ใช้ประโยชน์จาก RSS นี้ และแม้เป็นที่เข้าใจว่าผู้ที่เผยแพร่เนื้อหาต้องการปกป้องเนื้อหาของตัวเองในทางใดทางหนึ่งแต่ปัญหาคือยังไม่มีใครมีความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ที่ชัดเจนว่าจะอะไรผิดอะไรถูกเช่นกัน แต่การนำเอาเนื้อหาใน RSS Feed ไปเผยแพร่ใหม่แบบเต็มถือว่ามีภัยคุกคามการขโมยจากผู้สร้างเนื้อหานั้นทีเดียว

ในขณะที่ แลรี บอซาโต้¹² (Borsato, 2008) กล่าวว่าเว็บไซต์อื่นนำเนื้อหาใน RSS Feed ของเขาไปใช้ หมายถึงว่าเว็บเหล่านั้นได้ดึงผู้เยี่ยมชมที่ควรจะมาที่เว็บของเขาไป ซึ่งถ้าเว็บไซต์ของเขามีการขายโฆษณาอยู่แล้วด้วยก็เท่ากับว่ารายได้ของเขาก็จะลดน้อยลงไปด้วย ซึ่งเหมือนกันกับที่เขาไม่สามารถเอา แฮรี่ พอตเตอร์ ไปพิมพ์และขายใหม่เพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง ฉะนั้นก็จะทำแบบนี้กับ RSS feed หรือ เนื้อหาบนเว็บ ไม่ได้เหมือนกัน คุณไม่สามารถนำเนื้อหาทั้งหมดไปใช้โดยไม่ขออนุญาต แต่การใช้แบบชอบธรรมถือว่ายอมรับได้

¹¹ ริอค ฮราสทนิค เป็นผู้เขียนหนังสือ "Unleash the Marketing and Publishing Power of RSS"

¹² แลรี บอซาโต้ มีประสบการณ์ 30 ปีด้านนักพัฒนาซอฟต์แวร์ นักการตลาด ที่ปรึกษา และนักพูดสาธารณะ

ปัญหาของ RSS กับการละเมิดลิขสิทธิ์

ประเด็นที่น่าสนใจก็คือเรื่องของจริยธรรมของผู้ที่นำเนื้อหาไปใช้ ถึงแม้ตอนนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับ RSS โดยตรงยังไม่ชัดเจน เมื่อผู้เผยแพร่เนื้อหาหรือผู้เขียนบล็อกได้ทำการเผยแพร่เนื้อหาในบทความทั้งหมดผ่าน RSS นั้น RSS Feed จะถือว่าเป็นเหมือนเว็บไซต์ และหลายคนมีความคิดเห็นว่าการเผยแพร่เนื้อหาผ่าน RSS ถือว่าผู้เขียนอนุญาตให้ผู้อื่นนำเนื้อหา นั้นไปใช้ แต่ถ้าถูกนำไปใช้เชิงพาณิชย์ก็ถือว่าไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

เคน วานัม¹³ (Varnum, 2007) กล่าวว่า แม้ว่าบล็อกเกอร์ต้องการเขียนเพื่อเผยแพร่ให้คนอื่นได้อ่าน หรือ ถูกนำข้อความไปใช้ในบล็อกอื่นๆไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตามแต่คงไม่ยินดีถ้าเนื้อหาของพวกเขาถูกนำไปใช้เพื่อแสวงกำไร

โดยจริยธรรมการนำเนื้อหาในบล็อกไปใช้เพื่อขายโฆษณาเป็นสิ่งที่ผิด RSS Feed ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายลิขสิทธิ์เหมือนงานชิ้นอื่น แม้ว่าในกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกาไม่ได้ระบุไว้ว่าจะต้องใส่ข้อความการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ในบล็อกเพื่อให้ได้รับการคุ้มครองก็ตาม แต่เป็นสามัญสำนึกของผู้เขียนบล็อกที่ควรที่จะใส่ข้อความในแต่ละโพสต์หรือแต่ละหน้าไว้

ปัญหาอีกอย่างคือการตีความทางกฎหมายเกี่ยวกับการนำ RSS ไปใช้จะถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ หรือข้อถกเถียงอื่นๆที่ยังไม่ได้ข้อสรุป เช่น

- การแยกแยะความแตกต่างระหว่างเสิร์ทเอนจินที่ถูกต้อง, ที่รวบรวมรายชื่อ RSS (RSS directory) และบุคคลที่นำเอา Feed ไปใช้เพื่อหากำไร
- คุณจะป้องกันทางกฎหมายอย่างไร
- การเผยแพร่เนื้อหาใน Feed ผิดกฎหมายหรือผิดจริยธรรม
- เว็บไซต์มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าหรือไม่
- การรวบรวมเฉพาะหัวข้อ Feed มีมูลค่าหรือไม่
- ถ้าใช้เว็บรวบรวม Feed สำหรับการมีส่วนร่วมได้หรือไม่

¹³ เคน วานัม เป็นผู้ดูแลระบบเว็บห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมิชิแกน

การป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์

แน่นอนว่ายังมีข้อสงสัยเกี่ยวกับกฎหมายกับการใช้ RSS อยู่ว่าสามารถคุ้มครองโดยทันทีหรือไม่ การที่หาวิธีป้องกันให้กับ Feed หรือบทความของตัวเองก่อนที่บทความนั้นจะถูกนำไปใช้ เป็นวิธีที่ดีที่สุด

ดังนั้นจึงมีหลายความคิดเห็นที่เสนอแนวทางป้องกันด้วยการระบุข้อตกลงร่วมกัน หรือข้อความเรื่องของลิขสิทธิ์ไว้ในตัวของบทความหรือ RSS Feed เพื่อแก้ปัญหานี้ เช่น เคน วานัม (Varnum, 2007) ได้ยกตัวอย่างการเขียนข้อความแจ้งความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ไว้ ดังนี้

- RSS 2.0 นี้มีลิขสิทธิ์คุ้มครองในตัว Feed ที่อยู่ในส่วนของ <copyright> แต่ไม่ได้เฉพาะเจาะจงที่เนื้อหาทั้งหมด
- Atom draft นี้มีลิขสิทธิ์ทั้งส่วนของ Feed และเนื้อหา

นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมเสริมที่สามารถใส่ข้อความเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ที่ตัว RSS Feed เป็นฟุตเตอร์ได้เลย หรือลิงค์ที่สามารถกลับมาสู่เว็บไซต์ต้นฉบับได้ โจนาธาน ไบลีย์ (Bailey, 2005) ยกตัวอย่างข้อความในบล็อก “Tom Raftery’s I.T. Views” ที่สร้างโดยใช้โปรแกรมเสริมของเว็บไซต์สำหรับทำบล็อกโดยเฉพาะ เช่น เวิร์ดเพรส¹⁴ (Wordpress) ว่า

“Feed นี้ใช้สำหรับส่วนบุคคลและไม่แสวงกำไรเท่านั้น ถ้าคุณไม่ได้อ่านงานชิ้นนี้ผ่านโปรแกรมรวบรวมข่าว แสดงว่าเว็บไซต์ที่คุณกำลังอ่านอยู่มีความผิดเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ โปรดติดต่อ [อีเมล] เพื่อที่เราจะได้ดำเนินการทางกฎหมายต่อไป”

การใช้ Creative Commons ก็เป็นสามารถช่วยลดการละเมิดลิขสิทธิ์ได้เช่นกัน โดยการระบุรูปแบบที่ต้องการใช้ CC เช่น ต้องเผยแพร่ผลงานดัดแปลงนั้นด้วยสัญญาอนุญาตแบบเดียวกัน (ShareAlike) แล้วใส่ข้อความหรือรูปภาพแสดงสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ไว้ในบล็อกได้เลย ดังตัวอย่างนี้

¹⁴ เวิร์ดเพรส เป็นเว็บไซต์สำหรับสร้างบล็อกส่วนตัว

“ลิขสิทธิ์ ปี 2005 ของเว็บไซต์ plagiarismtoday.com อยู่ภายใต้เงื่อนไขสนธิสัญญา
ครีเอทีฟคอมมอนส์แบบอนุญาตแบบเดียวกัน สงวนสิทธิ์บางประการ”

แนวคิดเกี่ยวกับ RSS และการ Plagiarism

Plagiarism คือการคัดลอกหรือขโมยผลงาน ความคิดของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยขาดการ
อ้างอิงที่เหมาะสม ลักษณะการใช้งานของเทคโนโลยี RSS ถือว่าเข้าข่าย Plagiarism หากคนที่ใช้
นำเนื้อหาข้อมูลที่ได้จาก RSS Feed ไปใช้โดยไม่ได้อ้างอิง แหล่งที่มาเบื้องต้น เพราะความเป็น
ดิจิทัลถูกสร้างมาเพื่อให้เผยแพร่ได้ง่าย แต่ธรรมชาติของ RSS นั้นใช้เพื่ออ่านข่าว ข้อมูลทั่วไป
แบบส่วนตัวและหรือไม่ได้ใช้เพื่อการพาณิชย์ ซึ่งนักกฎหมายก็ยังไม่สามารถขีดเส้นแบ่งที่ชัดเจน
สำหรับการใช้ส่วนตัวและใช้เพื่อเชิงพาณิชย์ได้เลย จึงเป็นเรื่องของจริยธรรมของแต่ละบุคคล ผู้ที่
เอาเนื้อหาจาก RSS Feed มาใช้ไม่ว่าจะใช้เพื่อทำรายงาน บทความวิชาการ หรือเว็บไซต์ เว็บไซต์
ที่เอาเนื้อหามาใช้เผยแพร่ต่อสาธารณะเพื่อเชิงพาณิชย์นั่นเอง

นอกจากตัวบุคคลและเว็บประเภทเว็บท่าแล้ว รัคค ฮราสทนิค (Hrastnik, 2005) ยังเสนอ
ว่า รูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ต่อไปนี้เข้าข่ายเผยแพร่เนื้อหาซ้ำของ RSS ได้อีกด้วย

- เว็บประเภท เสิร์ชเอนจิน Search Engines
- เว็บรวบรวมเนื้อหาแบบออนไลน์ เช่น PubSub และ news.google.com
- เว็บที่สามารถใช้เพื่อรวบรวม RSS ได้ (Web-based RSS aggregators) เช่น
Bloglines และ Google Reader

เพราะเว็บเหล่านี้ใช้การดึงข้อมูล RSS จากเว็บต้นทางโดยที่ ผู้ใช้สามารถรับหรืออ่าน
ข้อมูลได้ทันที ไม่จำเป็นต้องเข้าไปที่หน้าเว็บไซต์

การแก้ปัญหาการใช้ RSS กับการขโมยผลงาน

วิธีการแจ้งเตือนหรือคำแถลงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นวิธีเหมาะสมสำหรับเจ้าของผลงานในระดับหนึ่ง แต่สำหรับผู้ที่นำเนื้อหาไปใช้และไม่ให้เกิดการคัดลอกหรือขโมยผลงานก็คือ การอ้างอิงแหล่งที่มา ไม่ว่าจะเป็นผู้เขียน ชื่อบทความ ลิงค์ที่สามารถกลับมาดูเว็บต้นฉบับได้

- การให้เครดิตหรือการอ้างอิง ถือว่าเป็นการให้ความเคารพแก่เจ้าของผลงาน
- การทำลิงค์กลับ เพราะถ้าหากเว็บของเจ้าของผลงานมีการโฆษณาสินค้า ก็อาจจะทำให้เจ้าของผลงานนั้นเสียประโยชน์เพราะคนเข้าไปเยี่ยมชมที่เว็บไซต์ต้นทางน้อยลง

รีออค ฮราสทนิค (Hrastnik, 2005) เสนอวิธีการลดปัญหาการละเมิดการขโมยผลงานได้ ด้วยการใส่ชื่อหัวข้อเรื่องบทความพร้อมกับลิงค์กลับไปทีตัวต้นฉบับ เนื้อเรื่อง 100 – 200 คำแรกของบทความนั้น และแหล่งที่มาของบทความ อย่างไรก็ตามห้ามมีบันทึกส่วนที่สำคัญ (No archives) และ ห้ามเผยแพร่บทความนั้นทั้งหมด (Full-text articles)

แนวคิดเกี่ยวกับ RSS และการใช้อย่างเป็นธรรม

ปัจจุบันหากมองไปรอบๆตัวเราในอินเทอร์เน็ตจะพบว่าหลายเว็บไซต์จะมีการใช้เนื้อหาจาก RSS Feed จากเว็บไซต์อื่นซึ่งจะทำให้เกิดได้เห็นว่าเว็บไซต์นั้นๆมีการอัปเดตอยู่เสมอ เว็บไซต์มาสเตอร์ทั้งหลายจะใช้วิธีการเอา Feed ข่าวจากเว็บ เช่น ยาฮู มาใส่ในเว็บของตัวเอง นอกจากจะมีผลเกี่ยวกับเรื่องลำดับการแสดงผลในหน้ากูเกิ้ลแล้วยังมีเรื่องของผลประโยชน์มาเกี่ยวข้องเพราะทำให้เพิ่มยอดผู้เยี่ยมชม ค่าโฆษณา ก็จะมากขึ้นตามไปด้วย

การใช้ RSS ในการเผยแพร่ซ้ำเพื่อประโยชน์ทางการค้ายังถือว่าเป็นข้อสงสัยหรือข้อเสียของเทคโนโลยี RSS อยู่เพราะยังไม่มีเส้นแบ่งที่ชัดเจนระหว่างการใช้เพื่อส่วนบุคคลหรือการใช้เชิงพาณิชย์

การใช้ RSS อย่างเป็นธรรมชาติ

เหตุผลที่ผู้เผยแพร่ใช้ RSS เพื่อเผยแพร่ผลงานของตนเองก็เพราะว่าต้องการให้คนอื่นสามารถเข้าถึงผลงานของตนเองได้ง่ายตรงไปที่คนที่นำไปใช้ ไม่ได้ใช้เพื่อแสวงหาผลกำไรซึ่งแต่ส่วนใหญ่คนที่นำ RSS ไปเผยแพร่ต่อในเว็บไซต์ของตัวเองมักจะเป็นเพราะเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง

หลักการที่สำคัญที่สุดที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2537 ก็คือต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ ดังนั้นหากผู้ที่นำเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านทาง RSS ไปใช้โดยไม่ได้แสวงหากำไร เช่น เพื่อการศึกษา วิจัย เสริมสร้างความรู้ หรือไม่นำเนื้อหานั้นไปใช้ทั้งหมดแต่ได้มีการดัดแปลง เสริมข้อความ มีการอ้างอิงอย่างถูกต้องก็ถือเป็นการใช้ที่ชอบธรรม

เจสัน คาลาคานิส¹⁵ (Calacanis. 2008) กล่าวไว้ในบล็อกของเขาว่า ถ้าคุณเอาเฉพาะพาดหัว ของเขาไปใช้และใส่โฆษณาเพื่อหารายได้ตรงไปที่ ตัวเขายังสามารถสร้างเงินได้และไม่เสียผลประโยชน์เช่นกันหรือเพิ่มยอดคนอ่านเพิ่มขึ้นถือว่ายอมรับได้ แต่ถ้าเขาไม่สามารถสร้างรายได้ และไม่มีคนเข้ามาที่เว็บไซต์ของเขาเป็นสิ่งที่รับไม่ได้ เปรียบเช่นเดียวกับการที่จะนำซอฟต์แวร์ไปขายให้เขาหรือเป็นการแบ่งส่วนแบ่งกำไรให้กับเขา ถ้าการนำโฆษณาไปใส่ไว้ใน RSS Feed แบบเต็มโดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าเป็นการละเมิดทันที

ดังนั้นวิธีแก้ปัญหาหรือหลีกเลี่ยงการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการใช้แบบชอบธรรมสำหรับบุคคลหรือเว็บไซต์ที่ต้องการใช้ RSS Feed เพื่อการแสวงหากำไรจะต้องสร้างจุดที่สมดุลระหว่าง RSS กับการละเมิดลิขสิทธิ์และการใช้แบบเป็นธรรมชาติ

¹⁵ เจสัน คาลาคานิส เป็นผู้ก่อตั้งและผู้บริหารเว็บไซต์ Mahalo.com ซึ่งมีจุดประสงค์ในการรวบรวมเนื้อหา คำถาม คำตอบที่น่าสนใจ มีความรู้และการค้นหาที่แม่นยำ

จอห์น พอลฟรี¹⁶ (Palfrey, 2006) เสนอแนวทางและแยกเป็นกรณีไว้ 2 กรณี ดังนี้

1 ถ้าบริษัทที่แสวงกำไร

- รวบรวม RSS Feed แคหัวเรื่องและเนื้อหาแบบย่อเท่านั้น
- มีกลไกหรือวิธีที่สามารถจะเลือกตกลงหรือไม่ยอมรับอย่างง่าย
- ทำให้ถูกต้องตามข้อกำหนดหรือลิขสิทธิ์อย่างระมัดระวังและมีการอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของ RSS Feed สามารถที่จะใช้สร้างเงินโดยการใส่โฆษณาได้ (เช่น เว็บไซต์ My Yahoo! ที่ใช้การดึงเฉพาะหัวเรื่องแต่มีโฆษณาในเว็บไซต์ของตัวเองเพื่อหากำไรได้)

2 ถ้าบริษัทที่แสวงกำไร หาผลประโยชน์จากการรวบรวม RSS Feed แบบเต็ม การให้เครดิตหรือสร้างลิงค์ต้นฉบับหรืออะไรก็ตามที่ไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนด้วยเงินคงไม่เพียงพอ ดังนั้นการแบ่งส่วนแบ่งรายได้ให้กับผู้ผลิตเนื้อหาเป็นสิ่งที่สมควรอย่างยิ่ง เช่น เว็บไซต์ Gather.com ที่มีแนวคิดที่จะแบ่งรายได้จากการโฆษณาให้กับผู้ผลิตเนื้อหาโดยขึ้นอยู่กับคุณภาพและความนิยมของเนื้อหานั้นๆ ที่ทำให้กับ Gather.com

ตัวอย่างนี้ให้เห็นแล้วจาก eBay และ Google ที่สร้างรูปแบบการออนไลน์สาธารณะที่ทุกคนทั่วไปสามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเอง ขณะที่ตัวผู้สร้างอย่าง eBay และ Google เองก็สามารถได้ประโยชน์จากตรงนี้และสร้างรายได้อย่างมหาศาล

¹⁶ จอห์น พอลฟรี เป็นอาจารย์ด้านกฎหมายและเป็นรองคณบดีฝ่ายศูนย์ข้อมูลข่าวสารและห้องสมุดของวิทยาลัยกฎหมายฮาร์วาร์ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง RSS กับลิขสิทธิ์ข่าวสารเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้และมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นโดยตรง (Key Information Interview) วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล จากข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักข่าว นักวิชาการ นักกฎหมาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและอธิบายประเด็นปัญหาเรื่องของRSS กับลิขสิทธิ์ข่าวสาร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยนี้อาศัยแผนการเลือกตัวอย่างที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling) เพราะเป็นการเลือกตัวอย่างที่ไม่สามารถหาหรือทราบความน่าจะเป็นของหน่วยประชากรผู้ใช้ RSS ได้ วิธีการเลือกตัวอย่างจึงใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กล่าวคือเจาะจงเฉพาะกลุ่มประชากรที่ใช้ RSS เท่านั้น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. ผู้ใช้ RSS ทั่วไป จำนวน 100 คน
2. บล็อกเกอร์ เว็บไซต์ผู้ผลิตข่าวออนไลน์ นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยี RSS จำนวน 20 คน

สัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ การใช้ RSS หรือมี RSS อยู่บนเว็บเพจของตน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาของ RSS ที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์

1. คุณประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ นายกสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
2. คุณชุตินธรา วัฒนกุล ผู้อำนวยการฝ่ายนิเวศน์ เครือข่าย

3. อาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล Culture Lab Etc. Opendream
4. อิศริยะ ไพรีพ่ายฤทธิ์ Siam Intelligence Unit
5. พิสิต ศรีปราสาททอง phisite.in.th
6. ชิตพงษ์ กิตตินราดร ที่ปรึกษาแผนงานไอซีที สสส. Change Fusion

เครื่องมือในการใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 2 ชุด

- ชุดที่ 1 แบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์กับ RSS สำหรับผู้ใช้งาน RSS ทั่วไป เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด
- ชุดที่ 2 แบบสอบถามเรื่อง RSS กับลิขสิทธิ์ข่าวสาร สำหรับผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ความเข้าใจในการใช้ RSS และ กฎหมายลิขสิทธิ์ การใช้งานอย่างเป็นธรรม และการขโมยผลงานผู้อื่น แบ่งเป็นสองประเภทคือ

1. แบบสอบถามวัดความรู้ความเข้าใจสำหรับผู้ใช้งาน RSS จำนวน 25 ข้อ ที่มีข้อความทางบวกและทางลบ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อที่ 1 เลือกตอบตัวเลือกที่ 3	ได้ 1	คะแนน
ข้อที่ 2 เลือกตอบตัวเลือกที่ 2	ได้ 1	คะแนน
ข้อที่ 3 เลือกตอบตัวเลือกที่ 4	ได้ 1	คะแนน
ข้อที่ 4 เลือกตอบตัวเลือกที่ 4	ได้ 1	คะแนน
ข้อความทางบวก 15 ข้อ เลือกตอบ "ใช่"	ได้ 1	คะแนน
ข้อความทางลบ 6 ข้อ เลือกตอบ "ไม่ใช่"	ได้ 1	คะแนน
ข้อที่ตอบว่าไม่ทราบ	ได้ 0	คะแนน
คะแนนเต็ม	รวม 25	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล

คะแนน 21 - 25	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูงมาก
คะแนน 16 - 20	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง
คะแนน 11 - 15	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 6 - 10	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับพอใช้
คะแนน 0 - 5	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับต่ำ

โดยที่คำถามข้อที่ 1-4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของ RSS คำถามข้อที่ 5-11 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ด้านกฎหมายลิขสิทธิ์ คำถามข้อที่ 12-18 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ด้านการใช้งานอย่างเป็นธรรม คำถามข้อที่ 19-25 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเรื่องการค้าปลีก ขโมยผลงานของผู้อื่น

- แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับบล็อกเกอร์และผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์เกี่ยวกับประเด็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของ RSS ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด จำนวน 15 ข้อ

3. เทปบันทึกเสียง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ขณะทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อประหยัดเวลาในการจดบันทึก และสามารถนำเทปบันทึกเสียงฟังทบทวนได้หลายครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม โดยนำผลการวิเคราะห์มาจัดทำตารางเพื่อนำมาเสนอและสรุปผลการวิเคราะห์ต่อไป วิธีการวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequencies) ค่าเฉลี่ย (Mean) ของข้อมูล และระบุนค่าของข้อมูลออกมาเป็นร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับ

- ลักษณะทางสังคมประชากร
- ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ คัดลอก ขโมยผลงานผ่าน

RSS

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. จัดกลุ่มข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์เนื้อหาออนไลน์เพื่อมาตอบคำถามวิจัย
2. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อตอบคำถามการปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บข้อมูลเป็นสองส่วน ดังนี้

1. เก็บข้อมูลออนไลน์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยทำเป็นแบบสอบถามออนไลน์

2. การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้ทราบถึงปัญหาเรื่องของการละเมิดลิขสิทธิ์และวิธีการแก้ไข จึงสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยคำถามในประเด็นต่างๆต่อไปนี้

ประเด็นเรื่องของ RSS กับ ลิขสิทธิ์

- ผลกระทบของ RSS เป็นการละเมิดเรื่องลิขสิทธิ์หรือไม่ อย่างไร
- การลอกข่าวออนไลน์มาเป็นข่าวตนเองเป็นการผิดกฎหมายหรือผิดจริยธรรมจากมุมมองของผู้ผลิตข่าว
- การให้เครดิตกับที่มาหรือต้นตอของข่าว
- การใช้ RSS กับเว็บไซต์เพื่อธุรกิจและเว็บไซต์ที่ไม่มีผลประโยชน์ทางธุรกิจ

ประเด็นเรื่องของ Creative Commons

- ลักษณะหรือรูปแบบของ CC
- การบังคับใช้ทางกฎหมายของ CC
- ความแพร่หลายในการใช้ CC ในหมู่ผู้ใช้
- ความรู้ ความเข้าใจ ของคนที่จะนำ CC ไปใช้ในผลงานของตัวเอง
- Creative Commons จะช่วยนำไปสู่แนวทางในการบรรเทาและแก้ไขปัญหาลิขสิทธิ์อันเกี่ยวข้องกับ RSS ได้อย่างไร

ประเด็นทางด้านกฎหมายลิขสิทธิ์

- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ปัญหาเรื่องของทรัพย์สินทางปัญญาบนอินเทอร์เน็ต
- ความผิดหรือโทษที่เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์
- การอ้างความชอบธรรม

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “RSS กับลิขสิทธิ์ข่าวสาร” สามารถแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือ ผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากข้อคำถามปลายเปิด และผลการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามจากข้อคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์

จากการศึกษาเนื้อหาออนไลน์พบว่าลักษณะของการละเมิดเนื้อหาผ่านออนไลน์ผ่าน RSS คือ ผู้เผยแพร่เนื้อหาเช่นบล็อกเกอร์ ไม่ทราบว่าเว็บบล็อกที่ใช้งานอยู่ สามารถเผยแพร่ผ่าน RSS ได้ด้วยโดยอัตโนมัติเลยทำให้ผู้ที่ต้องการละเมิดเนื้อหา นำข้อมูลที่ได้จากการใช้ RSS Feed ไปทำซ้ำด้วยรูปแบบต่างๆกัน เช่น นำไปเผยแพร่ต่อโดยไม่มีการอ้างอิงเจ้าของเดิม ทั้งนี้ผู้เผยแพร่บางคนอาจจะต้องการแสดงเนื้อหาของตนเพียงบางส่วน กรณีตัวอย่าง ของ นาย มาร์ติน ชวิมเมอร์ (Martin Schwimmer) ได้ขอให้เว็บ Bloglines ซึ่งเป็นเว็บที่ใช้อ่าน RSS ลบ RSS Feed ของเขาออกจากเว็บไซต์ เพราะเว็บ Bloglines ได้แสดงเนื้อหาในบล็อกทั้งหมดของเขา ทำให้เขารู้สึกว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของบล็อกเขา โดยกล่าวว่า “Bloglines ได้ทำซ้ำเนื้อหาของ Trademark Blog โดยไม่ได้รับอนุญาต เปลี่ยนภาพลักษณ์ของเว็บเพจ ไม่แสดงหน้าเว็บเพจที่แสดงถึงความเป็นตัวเขาและข้อมูลการติดต่อ”

ภาพที่ 8 แสดงให้เห็นภายหลังจากที่ Bloglines ได้ลบข้อมูล RSS Feed ของมาร์ตินแล้ว

หรือกรณีที่บล็อกเกอร์ถูกผู้ผลิตข่าวออนไลน์นำเนื้อหาไปใช้โดยไม่ขออนุญาต และกรณีการที่เว็บทำนำ RSS ของเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ก็เป็นปัญหาเช่นกัน

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 100 ชุด ใน ส่วนของแบบสอบถามชุดที่ 1 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางสังคมประชากร

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

ช่วงอายุ	เพศ		จำนวนร้อยละ
	ชาย	หญิง	
ต่ำกว่า 18 ปี	2	1	3
18 – 25 ปี	25	10	35
26 – 35 ปี	30	24	54
36 – 45 ปี	4	4	8
รวม	61	39	100

ผลจากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 100 คน เป็นเพศชาย จำนวนร้อยละ 61 เป็นเพศหญิงจำนวนร้อยละ 39 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 26-35 ร้อยละ 54 ช่วงอายุ 18 – 25 ปี ร้อยละ 35 ช่วงอายุ 36 – 45 ปี ร้อยละ 8 ต่ำกว่า 18 ปี ร้อยละ 3 ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละด้านการศึกษากลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา	จำนวนร้อยละ
มัธยมต้นหรือต่ำกว่า	0
มัธยมปลาย / ปวช	4
ปวส / อนุปริญญา	1
ปริญญาตรี / เทียบเท่า	60
ปริญญาโท / ปริญญาเอก	35
รวม	100

ผลจากตารางที่ 4 พบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาหรือจบการศึกษา มากที่สุดคือ ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 60 ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ร้อยละ 35 มัธยมปลาย/ปวช ร้อยละ 4 ปวส/อนุปริญญา ร้อยละ 1 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนร้อยละ ด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพ	จำนวนร้อยละ
นักเรียน นิสิต นักศึกษา	34
พ่อบ้าน / แม่บ้าน	2
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	12
พนักงานบริษัทเอกชน	35
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	8
ประกอบอาชีพลักษณะอื่นๆ	9
รวม	100

ผลจากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 100 คน เป็นพนักงานบริษัทเอกชนจำนวนร้อยละ 35 กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา จำนวนร้อยละ 34 ตามด้วย รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 12 ประกอบอาชีพลักษณะอื่นๆ เช่น นักวิจัย ว่างาน ร้อยละ 9 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 8 พ่อบ้าน / แม่บ้าน ร้อยละ 2 ตามลำดับ

2. ความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับ RSS กับปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์

2.1 ความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ RSS

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนร้อยละ ด้านความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับ RSS ของกลุ่มตัวอย่าง

ความรู้ ความเข้าใจที่ เกี่ยวข้องกับ RSS	มีความรู้ที่ถูกต้อง	ยังมีความรู้ที่ไม่ถูกต้อง
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. หลักการทำงานของ RSS Feed	75	25
2. สัญลักษณ์ของ RSS	79	21
3. วิธีการอ่านข้อมูลของ RSS	56	44
4. ประโยชน์ของ RSS	37	63

*เกณฑ์การให้คะแนนคือตอบถูกต้องตามข้อที่กำหนดได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

ผลจากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 79 มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสัญลักษณ์ RSS รองลงมาคือ หลักการทำงานของ RSS ร้อยละ 75 ขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63 ยังมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับประโยชน์ของ RSS และความรู้ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการอ่านข้อมูล RSS ร้อยละ 44 โดยจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คน มีความรู้เกี่ยวกับ RSS ได้คะแนนเฉลี่ย 2.47 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4

2.2 ความรู้ ความเข้าใจ ที่เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน ร้อยละ ความรู้ ความเข้าใจ ที่เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์

ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ ลิขสิทธิ์ทั่วไป	มีความรู้ที่ถูกต้อง	ยังมีความรู้ที่ไม่ถูกต้อง
	จำนวนร้อยละ	จำนวนร้อยละ
1. ความรู้เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของข่าว	56	44
2. ความรู้เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของบทความ บทวิจารณ์	70	30
3. ความรู้เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ที่เกี่ยวกับการทำซ้ำ ดัดแปลง	50	50
ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งาน ลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม		
4. ความรู้เกี่ยวกับการคัดลอกเพื่อใช้อธิบายความคิดเห็น	64	36
5. การนำงานที่มีลิขสิทธิ์มาใช้ในปริมาณที่มาก	68	32
6. การนำส่วนสาระสำคัญของงานที่มีลิขสิทธิ์มาใช้	63	37
ความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการขโมย คัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism)		
7. การนำข้อมูลหรือเนื้อหาบางส่วนไปใช้เพื่อการพาณิชย์	75	25
8. การให้ข้อมูลของแหล่งที่มาไม่ถูกต้องโดยบังเอิญ	57	43
9. การไม่ได้ใช้เครื่องหมายประกอบแม้ว่าจะเขียนอ้างอิง	42	58

*เกณฑ์การให้คะแนนคือตอบถูกต้องตามข้อที่กำหนดได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ทราบได้ 0 คะแนน

ผลจากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 75 มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการนำเนื้อหาบางส่วนเพื่อใช้ในการพาณิชย์ รองลงมาคือ ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของบทความ บทวิจารณ์

ร้อยละ 70 ความรู้เกี่ยวกับการการงานที่มีลิขสิทธิ์มาใช้ในปริมาณที่มาก ร้อยละ 68 ขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 58 ยังมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการไม่ได้ใช้เครื่องหมายประกอบแม้ว่าจะเขียนอ้างอิง รองลงมาคือ ความรู้ที่ยังไม่ถูกต้องเกี่ยวกับ ความรู้ลิขสิทธิ์ที่เกี่ยวกับการทำซ้ำ ดัดแปลง ร้อยละ 50 และ ความรู้ที่ยังไม่ถูกต้องเกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ข่าว ร้อยละ 44 ตามลำดับ

2.3 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และการใช้งาน RSS

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนร้อยละ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และการใช้งาน RSS

ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ ลิขสิทธิ์ทั่วไป กับการใช้ RSS	มีความรู้ที่ถูกต้อง	ยังมีความรู้ไม่ถูกต้อง
	จำนวนร้อยละ	จำนวนร้อยละ
1. ความรู้เกี่ยวกับลิขสิทธิ์กับการใช้ RSS Feed ข่าว	63	37
2. ความรู้เกี่ยวกับการละเมิด ลิขสิทธิ์เมื่อนำ RSS Feed ไปใช้เพื่อการพาณิชย์	64	36
3. ความรู้เกี่ยวกับ RSS Feed กับความรู้ทั่วไป	61	39
4. ความรู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ด้านการนำ RSS Feed ไปใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์	68	32
ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งาน ลิขสิทธิ์อย่างเป็นทางการผ่าน RSS		
5. การขออนุญาตนำ RSS Feed มาใช้เพื่อวิชาการ	22	78
6. การใช้ข้อมูลที่ได้จาก RSS มาดัดแปลง เสริมข้อความเพื่อใช้ทางวิชาการ	41	59
7. การใช้ RSS นำผลงานที่ได้มาแข่งกับต้นฉบับ	61	39
8. การใช้ผลงานที่ได้จาก RSS แต่ยังไม่มีการโฆษณา	39	61

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนร้อยละ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และการใช้งาน RSS (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการขโมย คัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) ผ่าน RSS	มีความรู้ที่ถูกต้อง	ยังมีความรู้ไม่ถูกต้อง
	จำนวนร้อยละ	จำนวนร้อยละ
9. การใช้ RSS Feed ไม่ใช่การคัดลอกข้อมูล	67	33
10. การอ้างอิงการใช้ RSS Feed เพื่อรับข้อมูล ทั่วไป	31	69
11. การใช้ข้อมูลที่ได้จาก RSS ซึ่งเป็น สาธารณสมบัติโดยทำอ้างอิง	77	23
12. การอ้างอิง RSS Feed รับข้อมูลข่าวสาร ตามเว็บออนไลน์	25	75

*เกณฑ์การให้คะแนนคือตอบถูกต้องตามข้อที่กำหนดได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ทราบได้ 0 คะแนน

ผลจากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 77 มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลที่ได้จาก RSS ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติโดยทำอ้างอิง รองลงมาคือ ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ด้านการนำ RSS Feed ไปใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์ ร้อยละ 68 . การ
ใช้ RSS Feed ไม่ใช่การคัดลอกข้อมูล ร้อยละ 67 ขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 78 ยังมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการขออนุญาตนำ RSS Feed มาใช้เพื่อวิชาการ รองลงมาคือ ความรู้ที่ยังไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ้างอิง RSS Feed รับข้อมูลข่าวสารตามเว็บออนไลน์ ร้อยละ 75 และ ความรู้ที่ยังไม่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการอ้างอิงการใช้ RSS Feed เพื่อรับข้อมูลทั่วไป ร้อยละ 69 ตามลำดับ

2.4 ค่าเฉลี่ยของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์และ RSS

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ และ RSS ของผู้ใช้ทั่วไปทั้งหมดทุกส่วน

ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ และ RSS ของผู้ใช้ RSS ทั่วไป	จำนวนร้อยละ
มีความรู้ระดับ สูงมาก	4
มีความรู้ระดับ สูง	35
มีความรู้ระดับ ปานกลาง	43
มีความรู้ระดับ ต่ำ	15
มีความรู้ระดับ ต่ำมาก	3
คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม	14.11

ผลจากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 100 คนมีความรู้ ความเข้าใจทั่วไปเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์และ RSS ในระดับปานกลาง ร้อยละ 43 รองลงมาคือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์และ RSS ในระดับ ดี ร้อยละ 35 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์และ RSS ในระดับ ต่ำ ร้อยละ 15 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์และ RSS ในระดับ สูงมาก ร้อยละ 4 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์และ RSS ในระดับ ต่ำมาก ร้อยละ 3 โดยมีคะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่มอยู่ที่ 14.11 จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน

โดยสามารถหาค่าเฉลี่ยจากจำนวนข้อที่สามารถตอบถูกได้ ดังนี้

1.5 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ RSS

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ RSS

ความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับ RSS	จำนวน ร้อยละ
ตอบถูกทั้งหมด 4 ข้อ	17
ตอบถูกทั้งหมด 3 ข้อ	38
ตอบถูกทั้งหมด 2 ข้อ	26
ตอบถูกทั้งหมด 1 ข้อ	13
ตอบไม่ถูกเลย	6
คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม	$\bar{X} = 2.47$

จากตารางที่ 10 พบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ที่เกี่ยวข้องกับ RSS อยู่ที่ 2.47 คะแนนจากคะแนนเต็ม 4 คะแนน โดยมีผู้ที่ตอบถูกทุกข้อเป็นจำนวนร้อยละ 17 ตอบถูกทั้งหมด 3 ข้อ จำนวนร้อยละ 38 ตอบถูกทั้งหมด 2 ข้อ จำนวนร้อยละ 26 ตามลำดับ โดยตอบไม่ถูกเลย ร้อยละ 6 จากจำนวนทั้งหมด 100 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.6 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการ
ละเมิดลิขสิทธิ์

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิด
ลิขสิทธิ์

ระดับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์	จำนวน ร้อยละ
ตอบถูกต้องทั้งหมด 3 ข้อ	21
ตอบถูกต้องทั้งหมด 2 ข้อ	41
ตอบถูกต้องทั้งหมด 1 ข้อ	31
ตอบไม่ถูกต้องเลย	7
คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม	$\bar{X} = 1.76$

จากตารางที่ 11 พบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ตอบคำถามเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ทั่วไป

อยู่ที่ 1.76 คะแนนจากคะแนนเต็ม 3 คะแนน โดยมีผู้ ที่ตอบถูกทุกข้อเป็นจำนวนร้อยละ 21 ตอบ
ถูกต้องทั้งหมด 2 ข้อ จำนวนร้อยละ 41 และตอบถูกต้องทั้งหมด 1 ข้อ ร้อยละ 31 ตามลำดับ โดยตอบไม่
ถูกต้องเลย ร้อยละ 7 จากจำนวนทั้งหมด 100 คน

1.7 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการ
ละเมิดลิขสิทธิ์กับ RSS

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิด
ลิขสิทธิ์กับ RSS

ระดับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์กับ RSS	จำนวน
ตอบถูกต้องทั้งหมด 4 ข้อ	22
ตอบถูกต้องทั้งหมด 3 ข้อ	39
ตอบถูกต้องทั้งหมด 2 ข้อ	20
ตอบถูกต้องทั้งหมด 1 ข้อ	11
ตอบไม่ถูกต้องเลย	8
คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม	$\bar{X} = 2.56$

จากตารางที่ 12 พบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ตอบคำถามเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ทั่วไปกับ
RSS อยู่ที่ 2.56 คะแนนจากคะแนนเต็ม 4 คะแนน โดยมีผู้ที่ตอบถูกทุกข้อเป็นจำนวนร้อยละ 22
ตอบถูกต้องทั้งหมด 3 ข้อ จำนวนร้อยละ 39 และตอบ ถูกทั้งหมด 2 ข้อ จำนวนร้อยละ 20 ตามลำดับ
โดยตอบไม่ถูกต้องเลย ร้อยละ 8 จากจำนวนทั้งหมด 100 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.8 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวข้องกับการใช้
งานลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวข้องกับการใช้งานลิขสิทธิ์
อย่างเป็นธรรม

ระดับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งาน ลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม	จำนวน
ตอบถูกต้องทั้งหมด 3 ข้อ	30
ตอบถูกต้องทั้งหมด 2 ข้อ	41
ตอบถูกต้องทั้งหมด 1 ข้อ	23
ตอบไม่ถูกต้องเลย	6
คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม	$\bar{X} = 1.95$

จากตารางที่ 13 พบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ตอบคำถามเกี่ยวกับการใช้งานลิขสิทธิ์อย่างเป็น
ธรรม อยู่ที่ 1.95 คะแนนจากคะแนนเต็ม 3 คะแนน โดยมีผู้ที่ตอบถูกทุกข้อเป็นจำนวนร้อยละ 30
ตอบถูกต้องทั้งหมด 2 ข้อ จำนวนร้อยละ 41 และตอบถูกต้องทั้งหมด 1 ข้อ ร้อยละ 23 ตามลำดับ โดยตอบ
ไม่ถูกต้องเลย ร้อยละ 6 ของจำนวนทั้งหมด 100 คน

1.9 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้
งานลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรมผ่าน RSS

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งาน
ลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรมผ่าน RSS

ระดับความรู้ที่ เกี่ยวข้องกับการใช้งาน ลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรมผ่าน RSS	จำนวน ร้อยละ
ตอบถูกต้องทั้งหมด 4 ข้อ	4
ตอบถูกต้องทั้งหมด 3 ข้อ	16
ตอบถูกต้องทั้งหมด 2 ข้อ	37
ตอบถูกต้องทั้งหมด 1 ข้อ	25
ตอบไม่ถูกต้องเลย	18
คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม	$\bar{X} = 1.63$

จากตารางที่ 14 พบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ตอบคำถาม เกี่ยวกับใช้งานลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม
ผ่าน RSS อยู่ที่ 1.63 คะแนนจากคะแนนเต็ม 4 คะแนน โดยมีผู้ที่ตอบถูกทุกข้อเป็นจำนวนร้อยละ
4 ตอบถูกต้องทั้งหมด 3 ข้อ จำนวนร้อยละ 16 และตอบถูกต้องทั้งหมด 2 ข้อ ร้อยละ 37 ตามลำดับ โดย
ตอบไม่ถูกต้องเลย ร้อยละ 18 ของจำนวนทั้งหมด 100 คน

1.10 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการ
ขโมย คัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism)

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการขโมย คัดลอก
ผลงานผู้อื่น (Plagiarism)

ระดับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขโมย คัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism)	จำนวน
ตอบถูก 3 ข้อ	21
ตอบถูก 2 ข้อ	43
ตอบถูก 1 ข้อ	25
ตอบไม่ถูกเลย	11
คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม	$\bar{X} = 1.74$

จากตารางที่ 15 พบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ตอบคำถามเกี่ยวกับการขโมย คัดลอกผลงานผู้อื่น
(Plagiarism) อยู่ที่ 1.74 คะแนนจากคะแนนเต็ม 3 คะแนน โดยมีผู้ที่ตอบถูกทุกข้อเป็นจำนวนร้อย
ละ 21 ตอบถูกทั้งหมด 2 ข้อ จำนวนร้อยละ 43 และตอบถูกทั้งหมด 1 ข้อ ร้อยละ 25 ตามลำดับ
โดยตอบไม่ถูกเลย ร้อยละ 11 ของจำนวนทั้งหมด 100 คน

1.11 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการ
ขโมย คัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) ผ่าน RSS

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ย จำนวนร้อยละ ที่ตอบถูกเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขโมย
คัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) ผ่าน RSS

ระดับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขโมย คัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) ผ่าน RSS	จำนวน ร้อยละ
ตอบถูกต้องทั้งหมด 4 ข้อ	4
ตอบถูกต้องทั้งหมด 3 ข้อ	30
ตอบถูกต้องทั้งหมด 2 ข้อ	36
ตอบถูกต้องทั้งหมด 1 ข้อ	22
ตอบไม่ถูกต้องเลย	8
คะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม	$\bar{X} = 2.00$

จากตารางที่ 16 พบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ตอบคำถามเกี่ยวกับการขโมย คัดลอกผลงานผู้อื่น
(Plagiarism) ผ่าน RSS อยู่ที่ 2.00 คะแนนจากคะแนนเต็ม 4 คะแนน โดยมีผู้ที่ตอบถูกทุกข้อเป็น
จำนวนร้อยละ 4 ตอบถูกต้องทั้งหมด 3 ข้อ จำนวนร้อยละ 30 และตอบถูกต้องทั้งหมด 2 ข้อ ร้อยละ 36
ตามลำดับ โดยตอบไม่ถูกต้องเลย ร้อยละ 22 ของจำนวนทั้งหมด 100 คน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ในส่วนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์จากกลุ่มคนที่อยู่ในแวดวงวิชาชีพด้านสื่อ ผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี เพื่อให้ได้ความเห็นถึงปัญหาอย่างแท้จริงเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ แนวทางการแก้ไขปัญหา โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดและการสัมภาษณ์ สามารถแยกประเด็นได้ 7 ประเด็น ดังนี้

1. ความรุนแรงและประเภทของการละเมิดเนื้อหาในบริบทออนไลน์ในประเทศไทย
2. การตีความเรื่องลิขสิทธิ์ของข่าว
3. การเผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ การละเมิดการทำซ้ำกับ RSS feed
4. ประโยชน์และข้อจำกัดของ RSS ในฐานะช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
5. การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายกับเนื้อหาใน RSS
6. แนวทางการป้องกันเนื้อหาออนไลน์ไม่ให้ถูกละเมิดลิขสิทธิ์
7. แนวทางการแก้ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์บนเนื้อหาออนไลน์โดยเฉพาะในกรณีของ RSS
 - การใช้สัญญาอนุญาต Creative Commons ในการช่วยลดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์

ความรุนแรงและประเภทของการละเมิดเนื้อหาในบริบทออนไลน์ในประเทศไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์มีมานานแล้วจนกลายเป็นเรื่องปกติเพราะความเป็นสื่อดิจิทัลทำให้สามารถคัดลอกเนื้อหาได้ง่าย ค่าใช้จ่ายต่ำ แม้ว่าบางครั้งก็ทำโดยไม่ได้ตั้งใจเพราะเนื่องจากต้องการเอาข้อมูลเนื้อหาที่ได้ขึ้นไปทำรายงานหรือประกอบบทความก็ตาม แต่การละเมิดนั้นมีผลกระทบกับเจ้าของลิขสิทธิ์โดยตรงเพราะการคัดลอกส่วนมากผู้คัดลอกจะไม่อ้างอิงแหล่งที่มา

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งยังแสดงทัศนคติว่าความเป็นสื่อสาธารณะของอินเทอร์เน็ต จึงทำให้คนเข้าใจว่าเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตเป็นของสาธารณะ สามารถนำเนื้อหาไปใช้ได้โดยไม่มีลิขสิทธิ์และ / หรือนำไปใช้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของผลงาน แม้ว่าจะมี

กฎหมายรองรับ แต่คนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์และสำนักด้าน
จริยธรรมที่ถูกต้องอีกด้วย ซึ่งการละเมิดเนื้อหาส่วนมากถูกนำไปใช้เพื่อแสวงหากำไร

ลักษณะการละเมิดเนื้อหาออนไลน์ เกี่ยวข้องกับผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร 3 ประเภท คือ

1. ผู้ผลิตสื่อหลัก เช่น หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ข่าวออนไลน์ในเครือ
2. กลุ่มเว็บบล็อกเกอร์
3. กลุ่มเว็บท่า (Web Portal)

จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์กรณีเว็บท่านำเนื้อหาจาก
เว็บไซต์ข่าวไปใช้มีความรุนแรงมากที่สุด เนื่องจากเว็บท่าเป็นเว็บที่มีการแสวงหากำไร มีการ
โฆษณาในเว็บ และไม่ต้องลงทุนในการทำข่าว การนำ RSS ข่าวไปไว้ในเว็บท่าทำให้ยอดการเยี่ย
ชมของเว็บข่าวออนไลน์ลดลง ซึ่งมีผลต่อการขายโฆษณาในเว็บข่าวออนไลน์เองซึ่งการทำข่าวทุก
ข่าวมีต้นทุนการทำทั้งหมด อีกประเด็นสำคัญคือเมื่อข่าวมีข้อผิดพลาดที่ทางสำนักข่าวต้องทำการ
แก้ไข แต่บางครั้งเว็บท่าที่เอาข่าวไปใช้ไม่ได้แก้ไขด้วย เมื่อเกิดปัญหาฟ้องร้องคนที่ถูกฟ้อง ร้องคือ
สำนักข่าวโดยที่เว็บท่าไม่มีส่วนต้องรับผิดชอบต่อการฟ้องร้องด้วยทั้งๆที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง
และอาจมีส่วนแพร่กระจายข้อมูลดังกล่าวในวงกว้างด้วย

จึงมีการตั้งชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน
2. ให้ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสารออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตระหนักใน
คุณค่าของงานสร้างสรรค์ที่ผ่านกระบวนการทางวารสารศาสตร์ และสนใจ
ติดตามข้อมูลข่าวสารดังกล่าวจากเว็บไซต์ของผู้ผลิตข่าวสารแต่ละรายโดยตรง
3. กรณีผู้ประกอบการเว็บไซต์ที่ต้องกา รนำข่าวสารจากเว็บไซต์สมาชิกไปเผยแพร่
ต่อในเชิงพาณิชย์ ต้องเคารพและคำนึงถึงลิขสิทธิ์ในการสร้างสรรค์งานเขียนของ
ผู้ผลิตข่าวออนไลน์ด้วย

4. ส่งเสริมให้มีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกกับผู้ประกอบการเว็บไซต์ที่ต้องการนำข่าวสารจากเว็บไซต์สมาชิกไปเผยแพร่ต่อในเชิงพาณิชย์ โดยยึดหลักลิขสิทธิ์ในการสร้างสรรค์งานเขียนและจริยธรรมทางธุรกิจ และประโยชน์ที่ผู้ผลิตข่าวออนไลน์จะได้รับ

สำหรับกรณีเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ละเมิดเนื้อหาออนไลน์ของบล็อกเกอร์ด้วยการนำเอาเนื้อหาและรูปภาพไปใช้โดยไม่ขออนุญาตก็เป็นปัญหาเช่นกัน เนื่องจากลักษณะของ บล็อกเกอร์เป็นบุคคลที่อยู่ในสถานที่ หรือที่เกิดเหตุจริงในเวลาที่มีข่าวซึ่งบางครั้งสำนักข่าวไม่สามารถส่งนักข่าวได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ จึงมีการดึงข้อมูลของบล็อกเกอร์ไปใช้บ่อยครั้ง การที่บล็อกเกอร์นำข่าวจากเว็บไซต์ข่าวไปใช้ก็มีบ้างแต่ไม่เป็นปัญหารุนแรงเพราะส่วนใหญ่เป็นการใช้เพื่อเผยแพร่หรือขยายผลโดยใส่ความคิดเห็นหรือคำวิจารณ์ และลักษณะของบล็อกเกอร์ทั่วไปไม่ได้ต้องการทำเพื่อแสวงกำไร ทำให้ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ตัวอย่างที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เนื้อหาออนไลน์ส่วนใหญ่จะมีอยู่สองลักษณะ คือ เนื้อหา และรูปภาพ คือฝ่ายผู้บริโภคสื่อในฐานะบล็อกเกอร์หรือผู้ตอบกระทู้มักจะนำเนื้อหาหรือภาพไปเผยแพร่หรือขยายผล ส่วนฝ่ายผู้ผลิตสื่อมักจะดึงภาพหรือเนื้อหาจากบล็อกเกอร์หรือผู้ตอบกระทู้ไปใช้ ความรุนแรงของการละเมิดลิขสิทธิ์ในขณะนี้แม้จะว่ารุนแรงแต่ก็เป็นเหมือนเป็นเรื่องปกติ” (กิตตินันท์ นาคทอง, Blogger OKnation)

“portal site หลาย ๆ แห่งที่นำข่าวของสำนักพิมพ์ไปโดยมักจะกล่าวกันว่าเอาไปแล้วไม่ได้เอาไปแปลนะ เอาไปแล้วก็ quote ด้วยว่าข่าวมาจากที่ไหน จริง ๆ แล้วถามว่าโดยมารยาทแล้ว หรือสิ่งที่เป็นกฎระเบียบที่เราเรียนกันมา การ quote ข้อมูลสมมติเราเอาไปใช้เพื่อการศึกษา หรือที่เราทำที่สี่ส แล้วเราก็ quote ว่า reference มาจากที่ไหน อันนี้มันก็เป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่เมื่อเขาเอาไปแล้ว เขาไม่ได้เอาไปเฉย ๆ แต่เขาเอาไปแสวงหาผลประโยชน์จากมัน ได้แก่การขายแบนเนอร์ ได้แก่เรื่อง การขายธุรกิจต่าง ๆ ที่เข้ามา ซึ่งถามว่าผลประโยชน์ตัวนี้ตกอยู่กับใคร ก็ตกอยู่กับ portal site ซึ่งเขาไม่ได้ลงทุนอะไรเลย นักข่าวเขาก็ไม่ต้องหา ข่าวเขาก็ไม่ต้องทำ แต่เขามาก็อปข่าวของทุก

สำนักไป แล้วเขาก็ไปแสวงหาผลประโยชน์ได้ อันนี้เป็นข้อหนึ่งที่ทำให้ไม่ถึงจะตั้ง
ชมรมขึ้นมา” (ชุตินธรา วัฒนกุล, **สัมภาษณ์**, 25 กุมภาพันธ์ 2553)

“...กลายเป็นว่า portal ไปดูข้อมูลจากเว็บหนังสือพิมพ์ใหญ่ เว็บหนังสือพิมพ์
ใหญ่ก็อารมณ์แบบไม่ยอม ก็คือกระปุกเอาข่าวมติชนมาลงคนก็ไม่เข้าเว็บมติชนเพราะมัน
เป็นข่าวเดียวกัน มีอีกเคสหนึ่งก็คือเว็บเล็กพวกนี้มันจะไปโดนเว็บใหญ่ดูข้อมูลมาเปล่าๆ
อีก เช่นว่าไทยรัฐเอารูปภาพถ่ายของชมรมคนรักรถไฟไปใช้ เขามีลายน้ำไทยรัฐก็ใช้วิธีตัด
ออก เว็บใหญ่ก็ทำตัวเฉยเหมือนกัน ทั้งเว็บใหญ่ก็เป็นหนังสือพิมพ์และเว็บใหญ่ที่เป็น
portal ก็ทำเหมือนกัน ก็จะมีข่าวสนุกเอาไอนั้นไปใช้ กระปุกเอาไอนั้นไปใช้ก็มี ” (อิสริยะ
ไพรีพายุฤทธิ์, **สัมภาษณ์**, 4 กุมภาพันธ์ 2553)

การตีความเรื่องลิขสิทธิ์ของข่าว

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กล่าวว่า ข่าวเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ได้รับการ
คุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์สามารถทำซ้ำหรือเผยแพร่ได้โดยไม่ผิดกฏหมาย ทำให้ปัญหาการ
ละเมิดข่าวออนไลน์มีมากที่สุดเพราะเป็นข้ออ้างที่เว็บ Portal ใช้ในการดึงข้อมูลข่าวจากเว็บข่าว
ออนไลน์

จากการศึกษาพบว่าในมุมมองของผู้ผลิตสื่อเห็นว่าข่าวมีลิขสิทธิ์ได้แม้มีคำพิพากษาศาล
ฎีกาว่าข่าวไม่มีลิขสิทธิ์เพราะข่าวเป็นข้อเท็จจริงที่ว่ามันไม่ได้เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่าง
ตรงไปตรงมา การเขียนข่าวต้องใช้ทักษะการเขียนและเรียบเรียงข่าว มีการดัดแปลงข้อความ และ
ใส่ความคิดเห็นในข่าวแล้ว ซึ่งควรจะได้รับคุ้มครองลิขสิทธิ์

อีกทั้งรูปแบบของข่าวบางประเภทยากที่จะตีความว่ามีลิขสิทธิ์หรือไม่ เช่น การเล่า ข่าว
สรุปข่าว สำหรับกรณีการก่อตั้งชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ที่มีจุดประสงค์ในการป้องกันปัญหาการ
ละเมิดลิขสิทธิ์ในกลุ่มผู้ผลิตข่าว ก็มีบางความคิดเห็นมองว่าในแง่ของลิขสิทธิ์ข่าวไม่ได้รับการ
คุ้มครอง ไม่สามารถอ้างได้แต่ในแง่เชิงพาณิชย์สามารถเรียกร้องได้ เพราะสำนัก ข่าวยังเป็นการ

ประกอบกิจการเพื่อแสวงกำไรชนิดหนึ่ง ตัวอย่างที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ถ้าเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นที่ไหน อย่างเช่นเรื่องมติ ครม . เรื่องของการประกาศนโยบายอะไรต่าง ๆ เรื่องนี้ไม่ได้ถือว่าเป็นลิขสิทธิ์ ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเอามาใช้ ช้มาลงได้ ต่อเมื่อมีการเขียนความคิดเห็นของตัวเองลงไป อันนั้นถือเป็นลิขสิทธิ์ทันที คราวนี้มันก็มีอยู่สองค่าย คนที่เขามองกันก็มองออกเป็นสองมุม ว่าอย่างนี้ข่าวไม่มีนักข่าวที่ไหนหรือที่ จะเอาข้อมูลดิบอย่างเดียว เลยมาลงหนังสือพิมพ์ของตัวเอง มันต้องมีการ edit ก่อน มีการเขียนข้อความเพิ่มเติมลงไป ต้องมีการใส่ความคิดเห็นลงไป ตรงนั้นมันก็คือเป็นการดัดแปลงแล้ว เพราะฉะนั้นค่ายแรกเขาก็จะบอกว่างานข่าวมันก็มีลิขสิทธิ์ได้เพราะว่ามันไม่ได้เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา แต่มีการใส่ความคิดเห็น มีการใส่ข้อมูลลงไปแล้ว แต่อีกสำนักหนึ่งก็บอกว่า ไม่ใช่หรือ ข้อเท็จจริงก็คือข้อเท็จจริง ข่าวที่เกิดขึ้นประจำวันอย่างรายงานข่าวของนักข่าวมันไม่ถือว่ามีลิขสิทธิ์ ซึ่งก็ยังคงถือว่าเป็นข้อถกเถียงกันอยู่” (สุตินธรา วัฒนกุล, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2553)

“ถ้าเป็นข่าวเรื่องข้อเท็จจริง คุณไม่มีสิทธิ์ claim ได้ว่าเป็นลิขสิทธิ์ของคุณ เพราะฉะนั้นการที่ออกมาแล้วบอกว่าข่าวนี้เป็นลิขสิทธิ์ของฉัน อันนี้ไม่ make sense แต่ว่ามันจะมีประเด็นที่สองคือ เจ้าของข่าวต้องการขายข่าว คือเป็นเรื่องการค้า การจำกัดการเข้าถึง เขาเรียกว่า access restriction คือเรื่องนี้ก็สามารถที่จะทำได้แต่ต้องพึงระลึกไว้ว่าเมื่อคนดูเอาข่าวไปแล้วคนดูก็สามารถเอาข่าวคุณไปทำอะไรต่อก็ได้โดยไม่ผิด”

“..motivation ของกลุ่มสำนักพิมพ์หรือคนทำข่าว ส่วนมากจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ ซึ่งข้ออ้างที่เขาใช้ เขาจะไม่สามารถอ้างเรื่องลิขสิทธิ์ได้ เพราะถ้าเป็นข่าวเชิงข้อเท็จจริงมัน จะไม่ได้รับความคุ้มครองอยู่แล้ว ยกเว้นจะเป็นเรื่องพวก opinion เป็นบทความ เป็น feature อะไรพวกนั้นที่เป็นความเห็น อันนั้นเป็นงานวรรณกรรมที่ได้รับความคุ้มครอง ”

(ชิตพงษ์ กิตตินราทร, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2553)

การเผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ การละเมิดการทำซ้ำกับ RSS feed

ช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลประเภทข่าวสาร นั้นมีหลายช่องทาง แต่สามารถแบ่งได้ 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ Search Engine, Web Portal และ RSS Directory ซึ่งลักษณะเว็บประเภท Search Engine คือเป็นเครื่องมือที่ช่วยค้นหาข้อมูล ข่าวสารที่ อยู่บนอินเทอร์เน็ตโดยแสดงรายละเอียดเป็นรายชื่อเว็บไซต์ สำหรับ Web Portal เป็นเว็บที่รวบรวมข้อมูล ข่าวสารต่างๆในเว็บเดียวแต่แตกต่างจาก Search Engine ตรงที่มีการอัพเดทเนื้อหาทุกวัน ส่วนเว็บ RSS Directory คือเว็บที่รวบรวมลิงค์ RSS โดยเฉพาะ แบ่งตามประเภทของข้อมูล ทำให้สะดวกแก่การสมัคร RSS

การจะเลือกใช้เป็นช่องทางการเผยแพร่ก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เผยแพร่เองว่าจะเลือกช่องทางไหนเพราะรูปแบบแตกต่างกัน ต้องดูความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะเผยแพร่ด้วยความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการใช้ Search Engine ทำให้ข้อมูล เนื้อหาเข้าถึงได้ง่ายสำหรับความเสี่ยงในการละเมิดลิขสิทธิ์ Search Engine สามารถละเมิดเนื้อหาของผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ได้ง่ายที่สุด เพราะสามารถใช้คำค้นแสดงข้อมูลได้ไม่ว่าจะส่วนไหนของเนื้อหาก็ตาม แต่ Web Portal สามารถที่จะกำหนดส่วนที่จะแสดงข้อความได้และต้องคลิกที่ลิงค์เพื่อเข้ามาดูเนื้อหาที่เว็บไซต์ต้นฉบับเท่านั้น ส่วน RSS Directory นั้นเป็นแค่เว็บรวม RSS Feed เท่านั้นและยังไม่เป็นที่นิยมสำหรับประเทศไทย

สำหรับการใช้ RSS เป็นช่องทางที่ผู้เป็นเจ้าของเนื้อหาสร้างหรือกำหนดขึ้นเพื่อเผยแพร่ เนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว เปรียบเสมือนการสมัครสมาชิกนิตยสารที่จะส่งนิตยสารเล่มใหม่มาที่บ้าน หากข้อมูลเนื้อหานั้นมีประโยชน์ก็ต่อถูกนำไปทำซ้ำอย่างแน่นอน แต่ปัญหาคือเวลาที่ดึงข้อมูล RSS จากเว็บต้นทาง คอมพิวเตอร์ไม่สามารถรู้ได้ว่า RSS Feed นั้นมีลิขสิทธิ์หรือไม่อย่างไร การที่จะละเมิดลิขสิทธิ์จึงอยู่ที่จรรยาบรรณของผู้ทำซ้ำว่าจะขออนุญาตหรือทำการอ้างอิงหรือไม่เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ และการทำซ้ำสามารถทำได้วิธีอื่นได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้ RSS อย่างเดียว เช่นการ copy and paste เนื่องจากหน้าเว็บต้นทางโดยตรง

นอกจากนี้การเผยแพร่ผ่าน RSS บางครั้งก็ไม่ได้หมายความว่า RSS Feed นั้นจะถูกนำไปทำซ้ำ อาจจะมีเพียงแค่อ่านข้อมูลเนื้อหาอย่างเดียว อีกทั้ง RSS สามารถทำให้แสดงเพียงแค่หัวเรื่องตามที่ต้องการ ผู้ที่ใช้ RSS จะต้องคลิกที่ลิงค์เพื่อเข้าไปที่หน้าเว็บของต้นทางอีกที อีกทั้ง RSS สามารถช่วยในการเพิ่มจำนวนผู้เยี่ยมชมหรือใช้หารายได้จากการสมัคร RSS ได้ด้วย และเว็บไซต์ที่ทำ RSS เพราะอยากให้คนเข้าถึงเนื้อหาของตนเอง

ในทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์มองว่า RSS เป็นการเอาเปรียบเว็บข่าวและการละเมิดผ่านทาง RSS ส่วนมากจะเป็นเว็บประเภท Portal ที่ Feed ข้อมูลมาจากเว็บไซต์ต้นทางเพื่อผลประโยชน์ด้านธุรกิจ โดยที่ไม่ได้มีการขออนุญาตจากเจ้าของผลงาน ซึ่งในมุมมองของผู้เผยแพร่ข่าวออนไลน์ถือว่าการเอาเปรียบและยอมรับไม่ได้ยกเว้นการใช้เพื่อวิชาการเท่านั้น ดังนั้นการที่ RSS จะถูกใช้เพื่อเอาเปรียบเว็บข่าวคือทำให้ง่ายขึ้น เพราะเว็บไซต์ข่าวตั้งใจเปิดให้คนโหลดข้อมูลไปอ่านแต่ไม่ได้หวังว่าข้อมูลนั้นจะถูกคัดลอกไปใช้ ซึ่งแม้ว่าข่าวมันไม่มีลิขสิทธิ์ไม่ได้เป็นการละเมิดแต่มันไม่เหมาะสมหรือยุติธรรมกับเว็บไซต์ข่าวที่เป็นผู้เขียนข่าว ดังนั้น RSS อาจจะไม่เกี่ยวข้องกับการละเมิดโดยตรงแต่เป็นช่องทางที่ทำให้การละเมิดง่ายขึ้น ตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“การเผยแพร่ผ่าน RSS ย่อมหมายความว่าข้อมูลถูกทำซ้ำทันทีอยู่แล้ว แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า จะเกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ทันที ขึ้นอยู่กับการนำข้อมูลใน RSS นั้นไปใช้ RSS เป็นเพียงช่องทางเผยแพร่เนื้อหา เหมือนกับการพิมพ์หนังสือแล้วเอาไปขายหลายๆ ที่ ซึ่งแน่นอนย่อมเพิ่มโอกาสให้ถูกละเมิดมากขึ้นเพราะมีคนเข้าถึงเนื้อหาได้มากขึ้น เป็นธรรมดา ประเด็นน่าจะอยู่ที่เจ้าของว่าคิดว่าประโยชน์ที่จะได้จากช่องทางเผยแพร่ที่มากขึ้น คมค่ากับความเสียหายในการถูกละเมิดที่มากขึ้นหรือไม่ ” (ชิตพงษ์ กิตตินราทร , สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2553)

“ตอนแรกก็คงเกิดขึ้นมาในฐานะอำนวยความสะดวกให้คนอ่านข่าว แต่ต้องพูดไปถึง model การทำเงินของเว็บข่าวด้วย มันไม่ได้แปลว่าคนเข้าเว็บเยอะแล้วรายได้มันจะเยอะตาม ผมคิดว่าถ้าเกิดมี RSS แล้วทำให้คนเข้าเว็บน้อยลงแต่เราสามารถหาวิธีอะไรบางอย่างที่สามารถทำให้สำนักพิมพ์ได้ตั้งค้มากขึ้นเค้าก็โอเค เช่น สมมุติคุณอยากได้

RSS คุณจะต้องจ่ายตังค์เดือนละ 15 บาท อะไรประมาณนี้ ...” (อิสรียะ ไพรีพายุฤทธิ์ , **สัมภาษณ์**, 4 กุมภาพันธ์ 2553)

“จริงๆแล้วเนี่ยคุณ (หมายถึง web portal) ทำประโยชน์เพื่อการค้า คุณเอาของ ผมไปร้อยเปอร์เซ็นต์เลย แล้วคุณก็เปิดบับคุณได้สถิติ คุณได้ stat ได้ความถี่ของคุณไป แต่ผมไม่ได้เลย คุณควรจะทำอย่างนั้นมัย คุณควรจะทำของผมไปร้อยเปอร์เซ็นต์ คุณไม่ต้องทำงาน วันๆ เนิงคุณไม่ต้องมีพนักงาน คุณนั่งก็อบ ๆ ๆ คุณได้ประโยชน์จากผมร้อยเปอร์เซ็นต์เลยนี้ คุณไม่ได้ลงทุนเลยนี้ อย่างนี้ผมคิดว่ามันไม่ใช่แล้ว อย่างนี้คุณไม่ควรแล้ว มันต้องมีข้อตกลงที่ชัดเจนในทางธุรกิจ ” (ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ , **สัมภาษณ์** , 23 กุมภาพันธ์ 2553)

ประโยชน์และข้อจำกัดของ RSS ในฐานะช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

จากการตอบแบบสอบถามพบว่าการเผยแพร่ผ่าน RSS มีทั้งผลดีและผลเสีย การที่ผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์นิยมใช้ RSS เป็นช่องทางเผยแพร่ จำทำให้กลายเป็นแหล่งรวมข้อมูลใหม่ๆ ประหยัดเวลา แต่ข้อเสียคือแม้ว่าผู้ทำเนื้อหาต้องการเผยแพร่ผลงานแต่อาจจะทำให้ถูกละเมิดเนื้อหาได้ง่ายขึ้นถ้าผู้ใช้ RSS ไม่มีจรรยาบรรณเพียงพอ ซึ่งต้องหาทางแก้ปัญหาต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของการใช้ RSS

ข้อดี	ข้อเสีย
1. สามารถเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว	1. ไม่สามารถจำกัดการทำซ้ำของข้อมูลได้
2. สามารถทำให้ผู้อื่นติดตามข้อมูลได้ง่ายขึ้น	2. ไม่สามารถแสดงภาพจากเว็บไซต์ต้นทางได้
3. RSS ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลมีมาตรฐานแบบเดียวกัน	3. การแสดง URL ที่ไม่ชัดเจนทำให้ลำบากแหล่งที่มา

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของการใช้ RSS (ต่อ)

ข้อดี	ข้อเสีย
4. ผู้ใช้ RSS สามารถสมัครหรือยกเลิกได้ตลอดเวลา	4. ผู้เผยแพร่ไม่สามารถทราบจำนวนผู้สมัคร RSS Feed ได้
5. ไม่มี spam เพราะไม่ต้องใช้ Email address	

ประโยชน์ของการเผยแพร่ผ่าน RSS สามารถเผยแพร่ กระจายข้อมูล ข่าวสาร ได้ในวงกว้าง รวดเร็ว สามารถให้ผู้ติดตามข้อมูลของเราได้ง่ายขึ้น ถือเป็นช่องทางที่ช่วยเผยแพร่เนื้อหาให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง อีกทั้งในแง่ของเทคนิคทางคอมพิวเตอร์การเผยแพร่ RSS ทำให้เผยแพร่ในมาตรฐานเดียวกันได้

สำหรับข้อจำกัดในการใช้ RSS ที่เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ คือ RSS ไม่สามารถห้ามหรือจำกัดการทำซ้ำของข้อมูลได้ เนื่องจาก RSS ไม่จำเป็นต้องสมัครสมาชิก ข้อมูลแพร่กระจายไปในวงกว้างหากผู้ทำซ้ำไม่มีเจตสำนึกเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ และการที่ RSS ไม่มี URL ที่ชัดเจนทำให้ไม่สามารถอ้างอิงแหล่งที่มาที่ถูกต้องได้ ดังนั้นสำหรับผู้เผยแพร่เนื้อหาแล้วหากไม่ต้องการถูกละเมิดก็ต้องหลีกเลี่ยงหรือทำให้เนื้อหานั้นไม่สามารถเข้าถึงทาง RSS ได้แทน ตัวอย่างที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

“ทุกวันนี้แต่ละเว็บพยายามเปิดช่องทางในการกระจายเนื้อหาออกไปให้ได้หลายๆทางครับ เป็นเทรนด์ของเว็บและบล็อกข้อมูลที่อยู่ในพื้นฐานของผู้อ่านผู้ใช้ที่มีความเข้าใจเรื่องลิขสิทธิ์พอสมควร ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งดี ส่วนการจะเห็นผลเสียของมันแล้วหาทางออกก็เป็นสิ่งที่จะต้องช่วยกันเรียนรู้ควบคู่กันไป” (ปรีชญา สิงห์โต, Blogger i_annnn)

“มีประโยชน์มากกว่า เพราะช่วยให้เจ้าของผลงานมีทางเลือกในการเผยแพร่ผลงานถึงผู้รับได้โดยตรงอีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะถ้าเนื้อหานั้นต้องการสื่อถึงผู้รับเฉพาะกลุ่ม” (ธฤต พิพิศน์วรานันท์, Blogger Bloggang)

“มีประโยชน์ หากมองข้อเสียเพียงแค่ละเมิดลิขสิทธิ์อาจจะไม่ใช้ผลเสียมากนัก
 เมื่อเราเต็มใจนำข้อมูลเข้าไประบบ RSS หากแต่การเคารพลิขสิทธิ์ของผู้เผยแพร่ผลงาน
 ต่างๆ จะเกิดขึ้นในหมู่คนทำเว็บที่ใช้ RSS ได้อย่างไร” (กิตตินันท์ นาคทอง , Blogger
 OKnation)

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายกับเนื้อหาใน RSS

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่าแม้ RSS จะยังไม่มีกฎหมายรองรับโดยเฉพาะ แต่ตาม
 มารยาทแล้วการจะนำเนื้อหาของผู้ อื่นไปใช้จะต้องมีการขออนุญาตหรืออ้างอิง ให้เครดิตกับ
 เจ้าของ ซึ่งหากไม่ได้ทำถือเป็นการผิดจริยธรรมหรือมารยาท และกฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครอง
 เนื้อหาที่สร้างสรรค์ขึ้นมาอยู่แล้ว เนื้อหาใน RSS ย่อมได้รับความคุ้มครองเหมือนเนื้อหาในเว็บไซต์
 เช่นกัน การใช้ RSS เป็นแค่ช่องทางที่ช่วยในการเผยแพร่เนื้อหาให้สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น ดังนั้นหาก
 จะนำเนื้อหาจาก RSS ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตหรืออ้างอิงก็ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

อย่างไรก็ตามยังมีความคิดเห็นบางส่วนที่เห็นว่าไม่ผิดทั้งกฎหมายและจริยธรรมเพราะ
 เห็นว่าผู้เผยแพร่ที่ใช้ RSS นั้นมีความตั้งใจที่จะเผยแพร่ข้อมูลของตนเองผ่าน RSS อยู่แล้ว ผู้
 เผยแพร่ควรให้ความรู้เรื่องลิขสิทธิ์และมารยาทการอ้างอิงให้กับผู้ที่นำข้อมูลไปใช้มากกว่า
 ตัวอย่างที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

“ในทางกฎหมาย เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิ์เต็มที่ที่จะระบุว่าผู้อื่น นสามารถทำซ้ำ
 ดัดแปลง เผยแพร่เนื้อหาที่ตนเป็นเจ้าของได้หรือไม่อย่างไร ซึ่งเนื้อหาใน RSS ก็รวมอยู่ใน
 นี้ด้วย การเผยแพร่เนื้อหาโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ว่าจะในทางใด หากกล่าวโดยเคร่งครัด
 ย่อมผิดกฎหมาย ส่วนในแง่จริยธรรม หากถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นการถือเอาของที่
 เจ้าของไม่ได้ให้ ก็ย่อมผิดจริยธรรมเช่นกัน ส่วนตัวคิดว่าผิดทั้งสองแง่พอ ๆ กัน” (พิสิิต ศรี
 ปราสาททอง, Blogger Phisite)

“เรื่องการเผยแพร่ข้อมูล เจ้าของบทความส่วนใหญ่ยินดีให้ข้อมูลอยู่แล้วโดยไม่ต้องขออนุญาต หากมันเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เว้นแต่เค้าไม่อนุญาตบ่งบอก กชัดเจน ชั้นแรกคือผิดจริยธรรม เค้าห้ามยังทำ ส่วนผิดกฎหมายคงจะตามมาทีหลัง หากเอาไปแล้ว เจ้าของบทความเสียหายหรือเสียผลประโยชน์คะ” (จิราภรณ์ โคตรมิตร, Blogger i_Phan)

“เจ้าของหรือผู้ทำเนื้อหาเต็มใจที่จะเผยแพร่เนื้อหาในรูปแบบ RSS อยู่แล้ว กฎหมายเอาผิดไม่ได้ ผิด จริยธรรมน่าจะไม่ถึงขั้นนั้น ตอนนี้อยู่ใจว่านโยบายของชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ กำหนดไว้ว่า RSS เป็นวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้เว็บไซต์อื่นสามารถรับข่าวจากผู้ผลิตข่าวออนไลน์ได้ ก็ถือว่า RSS เป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่ง ” (กิตตินันท์ นาคทอง, Blogger OKnation)

แนวทางการป้องกันเนื้อหาออนไลน์ไม่ให้ถูกละเมิดลิขสิทธิ์

จากการตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดพบว่าการป้องกันปัญหาสามารถทำได้ยาก เพราะความเป็นสื่อสาธารณะของอินเทอร์เน็ตที่เข้าถึงได้ง่าย ผู้เผยแพร่เนื้อหาต้องทำใจว่างานส่วนหนึ่งอาจจะต้องถูกนำไปทำซ้ำ ดังนั้นจึงต้องใช้มาตรการทางกฎหมาย เพราะเนื้อหาออนไลน์ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ในตัวอยู่แล้ว หากมีการละเมิดก็ให้ใช้วิธีทางกฎหมายต่อสู้ โดยการพิสูจน์การเป็นเจ้าของผลงานนั้น

แนวทางสำหรับผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ทั่วไป ควรมีความตระหนักถึงวิธีการป้องกันตัวเองนอกจากการใช้กฎหมาย ายฟ้องร้องแล้วควรเพิ่มระบบป้องกันการคัดลอกเนื้อหาของตัวเองเผยแพร่เองอีกทางหนึ่ง เช่นการใส่ลายน้ำบนรูปภาพแทนข้อความให้มากที่สุด การใช้แฟลชแสดงข้อมูลเพื่อป้องกันการ Copy สำหรับการระบุข้อตกลงในการนำไปใช้ หรือแจ้งเตือนการละเมิดลิขสิทธิ์ก็เป็นวิธีช่วยป้องกันการละเมิดได้ในระดับหนึ่ง เพื่อลดความเข้มงวดของกฎหมาย

ในส่วนของชมรมผู้ผลิตข่าวได้ตกลงทำสัญญา MOU กับกลุ่มเว็บ Portal เพราะเว็บ Portal เป็นเว็บที่แสวงกำไรเป็นส่วนมาก โดยข้อตกลงถึงสิทธิ์และวิธีการนำข่าวไปใช้ เช่น ให้ใช้ RSS ที่ผู้ผลิตข่าวออนไลน์เป็นคนทำให้อ่าน โดยที่ RSS นั้นจะแสดงเฉพาะพาดหัว หากจะอ่าน

เนื้อหาเต็มต้องเข้ามาที่ลิงค์เว็บเท่านั้น การเรียบเรียงเนื้อหาใหม่ การใส่ที่มา อ้างอิงข่าวว่ามาจากไหนและการใส่ URL เพื่อให้สามารถคลิกเข้าไปอ่านได้ เพื่อเป็นกรอบทางจริยธรรมแบบหนึ่ง ตัวอย่างที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ตามประสบการณ์ การ์ตูนที่วาดทุกรูปใส่ลายเซ็นตัวเองหรือชื่อเว็บ ป้องกันการแอบอ้าง ประกาศบอกให้ทุกคนที่อ่านรู้เจตนาารมณ์ในการเผยแพร่งาน ซึ่งตอนนี้งานเราหลายคนเริ่มเข้าใจ ถ้าจะเอาไปให้ทำลิงค์มาที่บล็อกหรือไม่ก็ใครเครดิตคนวาด เรื่องเนื้อหาที่เป็นบทความ ป้องกันเบื้องต้น บอกท้ายเอนทรีว่า ถ้าใครจะเอาไปเผยแพร่กรุณาบอกที่มา น่าจะช่วยให้ระดับหนึ่งค่ะ” (จิราภรณ์ โคตรมิตร, Blogger i_Phan)

“เมื่อมารวมกันแล้วมันก็ต้องสร้างกรอบ กติกา และแนวทางปฏิบัติที่คุณปฏิบัติกับผู้อื่น เช่น ถ้าคุณไปเรียกร้องไวยวายว่าเขามาลอกของคุณ แล้วถ้าคุณจะทำของเขา มันก็ควรจะมีวิธีการที่เท่าเทียมที่เป็นธรรมเหมือนกัน เริ่มต้นก็จะดูผลประโยชน์ในทางธุรกิจ แต่ว่ามันก็ต้องทำให้มีกรอบ สักพักก็เป็นแนวปฏิบัติทางจริยธรรม ก็คือกรอบทางจริยธรรมชนิดหนึ่งว่าคุณจะเอาข่าวมา คุณต้องให้เกียรติเขานะ ต้องอ้างอิงนะ หรือแม้แต่ในชมรมด้วยกัน ก็ต้องเขียนเลยว่าถ้าคุณจะได้ข่าวเขา มาหนึ่งก็ต้องมีอ้างแหล่งที่มาชัดเจน สองวิธีการที่จะเอาของเขามาใช้ มันควรมีกระบวนการยังไง เช่น อาจจะบอกว่าเว็บไซต์นี้ได้อ้าง หรืออาจจะต้องพูดถึงขนาดด้วยนะ ซึ่งผมยังไม่ลงตัว คือให้ เขียน URL ของเขาด้วยว่าข่าวชิ้นนี้ นอกจากชื่อเว็บแล้วอาจจะต้องบอกให้เขาเพื่อที่ต้องคลิกกับไปที่เว็บ” (ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2553)

แนวทางการแก้ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์บนเนื้อหาออนไลน์โดยเฉพาะในกรณีของ RSS

จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าแนวทางการแก้ปัญหาการละเมิดเนื้อหาผ่าน RSS ในระยะยาวก็คือการให้ความรู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ สร้างจริยธรรมที่ถูกต้องแก่ผู้ใช้ทั่วไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนระยะสั้นก็คือการจัดวางระบบ จำแนกเนื้อหาการเข้าถึง กำหนดเงื่อนไขการนำไปใช้ เพิ่มการป้องกันการ copy และการปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์ให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น บางความคิดเห็นก็เสนอว่าการใช้ Creative Commons ก็เป็นการผ่อนคลายน

การบังคับใช้กฎหมายอย่างหนึ่ง โดยสามารถแบ่งแนวทางการแก้ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ได้ 4 แนวทาง ดังนี้

1. ใช้การอ้างอิงทุกครั้งที่น่าผลงานของผู้อื่นมาใช้
2. หากนำ RSS ไปใช้เพื่อประโยชน์เชิงพาณิชย์ ควรแบ่งรายได้ให้กับเจ้าของผลงานด้วย
3. การปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. การใช้ Creative Commons (ดูรายละเอียดในส่วนต่อไป)

ธรรมชาติของผู้เผยแพร่เนื้อหาต้องการสร้างเนื้อหาเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะอยู่แล้ว แต่ทางจริยธรรมเพื่อป้องกันการละเมิดการใช้เนื้อหาของผู้อื่นต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าของผลงานก่อน หรืออย่างน้อยทำการอ้างอิงหรือลิงค์กลับมาที่ต้นฉบับ ตรวจสอบดูที่เนื้อหาที่นำไปทำซ้ำไม่มีผลกระทบกับเจ้าของผลงานโดยตรง อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการอ้างอิงหรือทำลิงค์กลับมาอยู่ที่ต้นฉบับแต่หากเนื้อหานั้นถูกนำไปใช้เพื่อแสวงกำไร ผู้เผยแพร่เนื้อหาส่วนใหญ่ไม่ยินยอมเพราะถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง

นอกจากนี้ผู้เผยแพร่เนื้อหาเห็นด้วยกับแนวคิดการแบ่งกำไรให้กับเจ้าของผลงาน จากการนำ RSS ไปใช้ เพราะผู้ทำเนื้อหาต้องลงแรงในการคิดสร้างสรรค์งานขึ้นมา สมควรที่จะได้รับผลตอบแทนนั้น ผู้นำเนื้อหาไปทำซ้ำควรจ่ายค่าตอบแทนด้วย แต่ควรจะต้องมีการตกลงเรื่องวิธีการคิด คำนวณรายละเอียดของส่วนแบ่งให้แน่นอน เช่น คิดตามจำนวนครั้งที่คลิก หรือจำนวนดาวโหลด RSS Feed มีผู้เผยแพร่เนื้อหาส่วนน้อยเท่านั้นที่คิดว่าแม้จะได้รับส่วนแบ่งรายได้ แต่เจ้าของผลงานบางคนอาจจะไม่อยากรนำข้อมูลของตนไปใช้เพื่อการพาณิชย์ในทุกเรื่อง จึงต้องมีการตกลงการนำเนื้อหาที่จะไปใช้ก่อนว่าเรื่องไหนอนุญาต เรื่องไหนไม่อนุญาต

สุดท้ายคือ การปรับปรุง เพิ่มเติม กฎหมายให้มีความทันสมัยมากขึ้น เพราะว่ากฎหมายปัจจุบันออกแบบสำหรับสื่อดั้งเดิม ซึ่งไม่เหมาะกับสื่อออนไลน์แต่การปรับปรุงยังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านที่ทุกคนต้องช่วยกันคิดว่าที่เหมาะสม ถูกต้องเป็นอย่างไร ตัวอย่างที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เจ้าของเนื้อหาควรทำการระบุแหล่งที่มาและชื่อเจ้าของผลงานกำกับในเนื้อหาที่จะถูกเผยแพร่ผ่าน RSS ด้วยทุกครั้ง เพื่อให้ชื่อเจ้าของและแหล่งที่มาถูกเผยแพร่ไปกับเนื้อหาด้วยโดยอัตโนมัติ” (ธฤต พิพิศน์วรานันท์, Blogger Bloggang)

“คิดว่าดีสำหรับเจ้าของเนื้อหาส่วนมากที่ต้องการเพียงการได้รับการยอมรับว่าตนเองเป็นเจ้าของเนื้อหา แต่ใช้ไม่ได้กับเจ้าของเนื้อหาที่มีผลประโยชน์ทางการค้า เช่น ต้องการขายเนื้อหา” (ชิตพงษ์ กิตตินราดร, **สัมภาษณ์**, 13 กุมภาพันธ์ 2553)

“เห็นด้วย ถ้าทำเพื่อแสวงหาผลกำไร ควรมีการแบ่งค่าตอบแทนให้เจ้าของบทความ โดยคิดจากการนำบทความไปใช้ในแต่ละเดือน คำนวณมาเป็นหน่วยเลย เอาไปเท่าไรจ่ายเท่านั้น (เหมือนการโหลดภาพบนมือถือ นับจากจำนวนโหลดแบ่งเท่าไรก็ว่ากันไป)” (จิราภรณ์ โคตรมิตรม, Blogger i_Phan)

การใช้สัญญาอนุญาต Creative Commons ในการช่วยลดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์

สัญญาอนุญาต หรือ Creative Commons (ครีเอทีฟคอมมอนส์) คือ สัญญาที่จะมอบสิทธิบางประการของเราให้กับผู้อื่นในการนำข้อมูลหรือผลงานของเราไปเผยแพร่หรือใช้งาน โดยมีขอบเขตการนำไปใช้งานภายใต้สัญญาอนุญาตแบบครีเอทีฟคอมมอนส์ที่เราได้ กำหนดไว้ ดังนี้

1. ยอมรับสิทธิของผู้สร้างสรรค์ (แสดงแหล่งที่มา)
2. ห้ามแก้ไข ดัดแปลง ต้นฉบับ
3. อนุญาตเฉพาะงานที่มีลักษณะเหมือนกัน
4. ไม่ใช่เพื่อการค้า

ซึ่งสามารถนำเงื่อนไขต่างๆมาใช้งานร่วมกัน โดยสามารถเลือกใช้งานหลักๆได้ดังนี้

1. อนุญาตให้ใช้และต้องอ้างอิงแหล่งที่มา
2. อนุญาตให้แสดงที่มา และอนุญาตแบบเดียวกัน
3. อนุญาตให้ใช้โดยห้ามแก้ไข ดัดแปลง ต้นฉบับและต้องอ้างอิงแหล่งที่มา
4. ไม่อนุญาตให้ใช้เพื่อการค้าและต้องอ้างอิงแหล่งที่มา
5. สัญญาอนุญาตประเภทแสดงที่มา ไม่ใช่เพื่อการค้า และอนุญาตแบบเดียวกัน
6. อนุญาตให้ใช้โดยแสดงที่มา ไม่ใช่เพื่อการค้าและห้ามเปลี่ยนแปลงแก้ไขผลงานต้นฉบับ

สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ เป็นเอกสารสัญญาในรูปแบบหนึ่งที่มีถ้อยความตาม กฎหมาย เป็นสัญญาที่เจ้าของผลงาน สร้างข้อกำหนดและมอบสิทธิบางประการให้กับผู้ที่นำ ผลงานนั้นไปใช้ เป็นเหมือนข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งผู้ที่นำไปใช้ต้องปฏิบัติตามสัญญานั้น หากมีการ ละเมิดข้อสัญญา Creative Commons ก็สามารถฟ้องร้องตามกฎหมายลิขสิทธิ์ได้ทันทีโดย แนวคิดของ Creative Commons คือลดขั้นตอนการขออนุญาตนำผลงานไปใช้เพื่ออำนวยความสะดวก และประหยัดเวลา ซึ่งจะทำให้การไหลเวียนของข้อมูลมีต้นทุนที่ลดลง

จากการศึกษาพบว่า งานลิขสิทธิ์มีสามแบบ คือ แบบที่มีลิขสิทธิ์สมบูรณ์ แบบไม่มีลิขสิทธิ์ และแบบ Creative Commons ที่มีลิขสิทธิ์แต่สามารถนำงานไปใช้ได้ตามข้อตกลง โดย Creative Commons สามารถช่วยลดปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์ได้โดยแบ่งเป็นสองส่วนคือ ส่วนแรก Creative Commons สามารถช่วยลดการละเมิดแบบไม่จำเป็น เพราะบล็อกเกอร์เขียนบทความ หรือบล็อกเพื่อเผยแพร่อยู่แล้วแต่ติดข้อกฎหมายลิขสิทธิ์ที่บอกว่างานเป็นสิทธิ์ของเจ้าของทันทีที่มีการสร้างสรรค์ขึ้น ผู้อื่นจึงไม่สามารถจะนำงานนั้นไปเผยแพร่ต่อได้เป็นการขัดกับธรรมชาติของผู้สร้างเนื้อหาออนไลน์

ส่วนที่สองคือ คำว่าลิขสิทธิ์ในสังคมปัจจุบันเป็นเหมือนเรื่องธรรมดาที่คนไม่ใส่ใจ คน จำนวนมากไม่รู้ความหมายของคำว่าลิขสิทธิ์ ต้องทำอย่างไรกับงานที่มีลิขสิทธิ์บ้าง Creative Commons ใช้สัญลักษณ์ที่เข้าใจได้ง่ายแทนข้อความทางกฎหมาย ทำให้ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจ ได้ทันทีว่างานชิ้นนี้มีลิขสิทธิ์อย่างไร และเมื่อ Creative Commons แพร่หลายก็จะทำให้ผู้ใช้มีความ ตระหนักในการเคารพสิทธิ์มากขึ้น

ส่วนข้อจำกัดการใช้ Creative Commons จากการศึกษาพบว่า Creative Commons ไม่ เหมาะกับงานที่หวังผลทางการค้า แต่เหมาะกับที่ไม่ได้หวังประโยชน์ในเชิงพาณิชย์แต่มีลิขสิทธิ์ ก็ จะทำให้สามารถนำงานชิ้นนั้นไปเผยแพร่ต่อโดยไม่ต้องละเมิดลิขสิทธิ์ได้ กลุ่มผู้ผลิตสื่อออนไลน์ มองว่า สาเหตุที่ Creative Commons ไม่เหมาะสมกับองค์กรธุรกิจเพราะข่าวมีต้นทุนเช่นการจ้าง นักข่าว แต่ Creative Commons เหมาะสำหรับนักข่าวพลเมืองมากกว่า เพราะแม้ว่าจะมีต้นทุนแต่ เขาทำเพราะความพึงพอใจไม่ได้ต้องการเป็นทำเป็นอาชีพจึงไม่มีปัจจัยเรื่องการเงินเกี่ยวของนัก

นอกจากนี้ Creative Commons ยังเป็นเรื่องใหม่อยู่ ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจอยู่บ้าง แม้แต่ในต่างประเทศ การประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปรู้จักยังสามารถทำได้น้อย ส่วนมากผู้ที่รู้จักจะเป็นผู้เผยแพร่หรือเจ้าของผลงานมากกว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไปที่นำผลงานของผู้อื่นไปใช้ แม้ว่าสัญญาอนุญาต Creative Commons มีฉบับภาษาไทยแล้วก็ตาม แต่อยู่ที่สามัญสำนึกของผู้ที่นำผลงานของคนอื่นไปใช้มากกว่าและอาจจะยุ่งยากสำหรับบางคนที่จะนำไปใช้ ซึ่งเมื่อถึงจุดหนึ่งคนทั่วไปก็จะสามารถรับรู้และเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ตัวอย่างที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ดังนี้

“อาจจะช่วยลดการลิขสิทธิ์โดยไม่จำเป็น เช่น โดยปกติ blogger เขาเขียนหรือเขาสร้างงาน เขียนหนังสือ เขียนบล็อกขึ้นมาเขาก็อยากเผยแพร่อยู่แล้ว จริง ๆ คนส่วนมากอยากเผยแพร่แต่ว่าขอเงื่อนไขบางอย่าง เช่น อย่างน้อยที่สุดต้องอ้างที่มา แต่กฎหมายลิขสิทธิ์ปกติมันไม่รองรับการตั้งเงื่อนไขอย่างนี้โดยง่าย กฎหมายลิขสิทธิ์บอกว่าเมื่อสร้างงานขึ้นมาแล้ว งานชิ้นนั้นเป็นลิขสิทธิ์โดยสมบูรณ์โดยเจ้าของโดยอัตโนมัติ ผู้อื่นไม่สามารถที่จะนำงานดังกล่าวไปทำซ้ำ ไปส่งต่อ ไปจัดแสดง ไปดัดแปลงโดยที่ไม่แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรแก่เจ้าของ คือถ้าอยากทำหนึ่งในสี่อย่างนี้ ต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรแก่เจ้าของ ซึ่งมันขัดกับธรรมชาติของคนจำนวนมากซึ่งเป็นผู้สร้าง content ว่าเขาอยากเผยแพร่ ดังนั้นมันจะเกิดปัญหาขึ้นว่าในสังคมมันจะไม่มีกลไกในการเคลียร์เรื่องนี้” (ชิตพงษ์ กิตตินราทร, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2553)

“ที่ว่าตัว CC มันน่าจะเหมาะสมกับตัว user generate content หรือ citizen reporter มากกว่า แต่มันไม่เหมาะกับองค์กรที่ทำธุรกิจ เช่นองค์กรข่าวอะไรต่างๆ มันอาจจะใช้ไม่ได้ เพราะอย่าลืมว่าเวลาคุณทำธุรกิจข่าวหรือธุรกิจสื่อสารมวลชน ทุกข่าวที่เกิดขึ้นมีต้นทุนนะ มีต้นทุนที่เกิดขึ้นเพราะว่าคุณต้องจ้างนักข่าวไปหาข่าว แต่ในขณะที่เดียวกันถ้ามองตัว citizen reporter เอง citizen reporter ถามว่าเขามีต้นทุนไหม เขาคงมีต้นทุนของเขาอะนะ แต่ว่าต้นทุนของเขามันเหมือนกับว่าเป็นสิ่งที่เขาพึงพอใจแล้ว เขาทำ มันไม่ใช่ว่าต้องทำเป็นอาชีพ อาจจะไปเจอแล้วรายงานเข้ามาหรือว่าอยู่ในละแวกในชุมชนแล้วอยากให้ผู้อื่นเขารับรู้ ก็รายงานเข้ามา การซื้อกล้องของเขาไม่ได้หมายความว่า

ว่าซื้อกล้องมาเพื่อที่จะทำหน้าที่รายงานข่าว เขาซื้อกล้องมาเพื่อความบันเทิงส่วนตัวของเขา” (ชุตินธรา วัฒนกุล, **สัมภาษณ์**, 25 กุมภาพันธ์ 2553)

“คนที่รู้เรื่องสัญญา จะรู้สึกเกรงใจระดับหนึ่ง แต่ถ้าละเมิดเหมือนเดิมแล้วสัญญาอนุญาตไม่เป็นผลหรือแสดงปฏิกิริยาใด ๆ ก็ไม่ช่วยลดเรื่องละเมิดลงค่ะ จะว่าไปแล้วเราหยวน ๆ กัน (ยิ่งเจ้าของผลงาน ส่วนใหญ่จะปลงบอกตัวเอง แค้ขอบ แค้ถึงเอาไป ไม่อยากเอาเรื่อง มันเลยไม่มีกรณีตัวอย่างให้ทุกคนกลัวว่า สัญญาอนุญาตนี้ได้ผล)”

(จิราภรณ์ โคตรมิตรม, Blogger i_Phan)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “RSS กับลิขสิทธิ์ข่าวสาร” ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ คือการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามแบบปลายปิดและการวิจัยเชิงคุณภาพคือการใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดและการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเจาะจงเฉพาะประชากรผู้ใช้ RSS และผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ ผู้วิจัยแบ่งการสรุปผลออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับประเด็นการละเมิดลิขสิทธิ์เนื้อหาออนไลน์ผ่าน RSS
2. ปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์ผ่าน RSS
3. ความคิดเห็นต่อประเด็นเรื่องลิขสิทธิ์ของและเนื้อหาออนไลน์ผ่าน RSS
 - 3.1 ความครอบคลุมและการตีความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - 3.2 ประโยชน์และข้อจำกัดของการเผยแพร่ผลงานผ่าน RSS
 - 3.3 แนวทางที่ใช้ปฏิบัติในปัจจุบันของผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ในการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ ผ่าน RSS Feed
4. แนวทางการแก้ปัญหาของสารสนเทศประเภทข่าวสารที่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์ใน RSS

สรุปผลวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับประเด็นการละเมิดลิขสิทธิ์เนื้อหาออนไลน์ผ่าน RSS

ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 100 คน เป็นเพศชาย จำนวนร้อยละ 61 เป็นเพศหญิง จำนวนร้อยละ 39 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามียุอยู่ในช่วงระหว่าง 18 – 25 ปี ร้อยละ 35 ช่วงอายุ 26-35 ร้อยละ 54

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาหรือจบการศึกษามากที่สุดคือ ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 60 ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ร้อยละ 35

เป็นพนักงานบริษัทเอกชนจำนวนร้อยละ 35 กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา จำนวนร้อยละ 34 ที่เหลือคือ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 12 และอื่นๆ เช่น อาชีพอิสระ ไม่ได้ทำงาน ร้อยละ 9

ความรู้ ความเข้าใจ ทัวไปเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ และ RSS

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คนมีความรู้ ความเข้าใจทัวไปในระดับปานกลาง ร้อยละ 43 รองลงมาคือ มีความรู้ ความเข้าใจในระดับ ดี ร้อยละ 35 ส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ด้านลิขสิทธิ์ต่ำมากเป็นจำนวนร้อยละ 3 โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 14.11 จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน

ความรู้ทัวไปเกี่ยวกับ RSS

กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 79 มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสัญลักษณ์ RSS รองลงมาคือ หลักการทำงานของ RSS ร้อยละ 75 วิธีการอ่านข้อมูล RSS ร้อยละ 56 ขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63 ยังมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับประโยชน์ของ RSS ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ RSS มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของ RSS ไม่เพียงพอเนื่องจากลักษณะการใช้งานของ RSS มีความใกล้เคียงกันอาจทำให้ผู้ใช้ RSS ไม่ทราบถึงประโยชน์ด้านอื่นๆ

ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ RSS กับการละเมิดลิขสิทธิ์ตามหลักทัวไป

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70 มีความรู้เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของบทความ บทวิจารณ์ รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ด้านการนำ RSS ไปใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์ ร้อยละ 68 ขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการทำซ้ำ ดัดแปลง ร้อยละ 50

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ RSS และการใช้งานอย่างเป็นธรรม

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68 มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการนำงานที่มีลิขสิทธิ์มาใช้ในปริมาณที่มาก รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับการคัดลอกเพื่อใช้อธิบายความคิดเห็น ร้อยละ 64 ความรู้เกี่ยวกับการนำส่วนที่มีสาระสำคัญไปใช้งาน ร้อยละ 63 ขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 78 ยังมีความรู้ที่ไม่ถูกต้อง

เกี่ยวกับการขออนุญาตนำ RSS ฟีดมาใช้เพื่อวิชาการ รองลงมาคือ การใช้ผลงานที่ยังไม่ได้รับการ
โฆษณา ร้อยละ 61

ความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวกับ RSS และการขโมย คัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism)

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับ การใช้ข้อมูลสาธารณะสมบัติโดยอ้างอิง ร้อยละ 77
รองลงมาคือ การนำข้อมูลเนื้อหาไปใช้เพื่อการพาณิชย์ ร้อยละ 75 ขณะที่ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69
ยังมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ้างอิงการใช้ RSS ฟีดรับข้อมูลทั่วไป รองลงมาคือ การใช้ RSS
ฟีดรับข้อมูลข่าวสารตามเว็บออนไลน์ ร้อยละ 63

เห็นได้ว่าระดับคะแนนความรู้ ความเข้าใจเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ใช้ RSS อยู่ใน
ระดับปานกลาง แต่เมื่อรวมผู้ใช้ RSS ที่มีความรู้ ความเข้าใจในระดับ ปานกลางและดี เข้าด้วยกัน
จะเห็นว่า มีจำนวนถึงร้อยละ 78 เลยทีเดียว ดังนั้นหากเพิ่มการเผยแพร่ สร้างความรู้เกี่ยวกับ
ลิขสิทธิ์เพิ่มขึ้นก็สามารถมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ในระดับดีได้

ด้าน ความรู้ ความเข้าใจ ทั่วไปเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ และ RSS ผู้ใช้ RSS มีความรู้
ในเกณฑ์ที่ดีเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดใน 4 กลุ่มความรู้เกี่ยวกับการละเมิด
ลิขสิทธิ์ โดยคำถามในกลุ่มความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ทั้ง 7 ข้อ ที่คะแนน
น้อยที่สุดสามารถตอบถูกต้องร้อยละ 50 คือความรู้เกี่ยวกับการทำซ้ำ ดัดแปลง

สำหรับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ RSS และการใช้งานอย่างเป็นธรรม จะเห็นได้ว่าผู้ใช้
RSS มีความรู้ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ RSS Feed งานเชิงวิชาการถึงร้อยละ 78 เพราะว่า
กฎหมายลิขสิทธิ์มีข้อยกเว้นหากนำผลงานของผู้อื่นไปใช้ประโยชน์ในงานวิชาการจะไม่ถือว่าเป็น
การละเมิดลิขสิทธิ์จึงอาจทำให้ผู้ใช้ RSS สับสนได้ ส่วนความรู้ด้านอื่นๆที่เกี่ยวกับการใช้งานอย่าง
เป็นธรรมถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี

ขณะที่ความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวกับ RSS และการขโมย คัดลอกผลงานผู้อื่น แม้กลุ่ม
ตัวอย่างจะทราบว่าจะใช้นางานของผู้อื่นไปทำซ้ำต้องอ้างอิงถึงร้อยละ 77 แต่ผู้ใช้ RSS ส่วนใหญ่

ยังไม่ทราบว่าการใช้ RSS Feed ข้อมูลที่เป็นข่าวสาร ข้อเท็จจริง และความรู้ทั่วไปสามารถนำไปใช้ได้เพราะไม่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ เป็นจำนวนถึงร้อยละ 75

2. ปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์ผ่าน RSS

การใช้ประโยชน์จาก RSS Feed โดยไม่อ้างอิงหรือไม่ขออนุญาต

ความเป็นสื่อดิจิทัลของอินเทอร์เน็ตทำให้การคัดลอกเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตทำได้ง่าย จึงทำให้ละเลยการอ้างอิง ซึ่งข้อความ หรือข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตนั้น มีที่อยู่ของภาพหรือข้อความบนเว็บไซต์ที่แน่นอน เหมือนภาพหรือข้อความเอกสารที่เป็นกระดาษที่ยังคงมีหลักฐานให้ค้นคว้าหาแหล่งที่มาอยู่ ดังนั้นโดยจริยธรรมแล้วเนื้อหาจากอินเทอร์เน็ตจึงจำเป็นต้องมีการอ้างอิงเช่นกัน

นอกจากความเป็นสื่อดิจิทัลแล้วปัญหาที่เกิดจากการนำเนื้อหาข้อมูลมาใช้แล้วไม่อ้างอิง เพราะขาดความรู้ ความเข้าใจ และคิดว่าข้อมูลที่อยู่ในอินเทอร์เน็ตคือของที่ไม่มีลิขสิทธิ์แต่ข้อมูลทุกอย่างที่เป็นผลผลิตจากมันสมองของคนๆหนึ่ง แม้จะโพสต์ลงในเว็บซึ่งเปิดกว้างสำหรับทุกคนได้เข้าชม แต่ก็ถือว่าเป็นผลงานลิขสิทธิ์ของผู้นั้น แม้ว่าเขาจะไม่ได้ไปจดลิขสิทธิ์อย่างเป็นทางการก็ตาม เพราะผลงานที่ออกมาเป็นรูปแบบชัดเจนแน่นอนแล้ว จะได้รับลิขสิทธิ์โดยอัตโนมัติ และใครจะละเมิดไม่ได้

ปัญหาการใช้ RSS Feed โดยไม่ได้อ้างอิง เช่น การที่บล็อกเกอร์ได้สมัคร RSS Feed กับเว็บไซต์ต่างๆและต้องการเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รับทราบโดยโพสต์ผ่านบล็อกของตัวเองโดยไม่ได้อ้างอิง เพราะไม่ได้ตั้งใจหรือขาดความระมัดระวัง ยังไรก็ตามถึงแม้การไม่ได้มีการอ้างอิงที่มาจะเป็นปัญหาหนึ่งแต่ฝ่ายเว็บไซต์ข่าวก็ไม่ได้มองว่าเป็นปัญหาที่รุนแรงนักเพราะบล็อกเกอร์ส่วนมากจะทำเพื่อต้องการขยายความ ใสความคิดเห็น และไม่ได้ทำเพื่อแสวงกำไร

การใช้ประโยชน์ RSS โดยเอาไปแสวงกำไร

ปัญหาการนำ RSS ไปใช้เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจที่เห็นได้ชัด คือกรณีที่เว็บท่า (Web Portal) ที่ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเว็บที่จัดทำขึ้นเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจได้นำ RSS Feed จากเว็บข่าวออนไลน์ไปใส่ไว้ที่หน้าเว็บตัวเอง เพื่อเป็นการเพิ่มยอดผู้เยี่ยมชมให้มากขึ้น ขณะเดียวกันทำให้ยอดผู้เยี่ยมชมของเว็บข่าวออนไลน์ลดลงซึ่งมีผลกระทบต่อธุรกิจและการขายโฆษณาในเว็บ เพราะสำนักข่าวต่างมีต้นทุนเพื่อที่จะได้ข่าวมาหนึ่งชิ้น เช่น ค่าจ้างนักข่าว ค่าเดินทาง ค่าที่พัก เป็นต้น ทำให้เว็บไซต์ข่าวออนไลน์มองว่าถูกเอาเปรียบและไม่เป็นธรรม

นอกจากนี้ความทันสมัยของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ทุกคนมีสิทธิจะเป็นนักข่าวและช่างภาพที่จะรายงานความเป็นไปรอบๆ ตัวให้กับส่วนอื่นๆ ของสังคมได้ อินเทอร์เน็ตและเครื่องมือสื่อสารใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นเน็ตบุคพกพา หรือกล้องถ่ายภาพดิจิตอล และการเปิดเว็บไซต์กับบล็อกทั้งหลายทั้งปวงอย่างรวดเร็ว จึงมีกรณีที่เว็บข่าวออนไลน์นำเนื้อหา รูปภาพ ของเว็บบล็อกไปใช้เพื่อเขียนหรือเป็นภาพประกอบข่าวโดยไม่ได้อ้างอิงเช่นเดียวกัน เพราะเมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง ณ จุดใด บล็อกเกอร์หรือคนที่อยู่ในเหตุการณ์สามารถถ่ายรูป ส่งข่าวและเล่าเรื่องผ่านอินเทอร์เน็ตได้รวดเร็ว และมีสีสันมากกว่านักข่าวที่อาจจะไปถึงที่เกิดเหตุช้ากว่า และไม่ได้ใกล้ชิด หรือรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้ที่อยู่ในจุดเกิดเหตุ อีกทั้งการใช้นักข่าวลงพื้นที่เพื่อให้ครอบคลุมทำได้ยากเนื่องจากค่าใช้จ่ายสูงและจำนวนนักข่าวที่ไม่เพียงพอ

การที่ผู้ใช้ RSS ไม่สามารถทราบถึงสถานะลิขสิทธิ์ของเนื้อหา

RSS เป็นช่องทางหนึ่งที่ผู้เป็นเจ้าของเนื้อหาสร้างหรือกำหนดขึ้นเพื่อเผยแพร่เนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว แต่ปัญหาคือเวลาที่ดึงข้อมูล RSS จากเว็บต้นทาง คอมพิวเตอร์ไม่สามารถรู้ได้ว่า RSS ไฟล์นั้นมีลิขสิทธิ์หรือไม่อย่างไร การที่จะละเมิดลิขสิทธิ์จึงอยู่ที่จรรยาบรรณของผู้ทำซ้ำว่าจะขออนุญาตหรือทำการอ้างอิงหรือไม่เพื่อให้ไม่เกิดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์

การอ่าน RSS Feed หน้าโปรแกรม หรือเว็บไซต์ที่อ่าน RSS บางครั้งจะไม่สามารถรู้ได้ว่าเนื้อหาใดได้กำหนดข้อตกลงเรื่องลิขสิทธิ์หรือไม่ ดังนั้นเมื่อนำเนื้อหานั้นไปใช้ทำให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้น อย่างไรก็ตามผู้เผยแพร่สามารถกำหนดให้ RSS สามารถรับรู้ถึงสถานะลิขสิทธิ์ของข้อมูลนั้นได้ด้วยการเพิ่มหรือแก้ไขการเขียนโค้ด RSS เพิ่มเติมแต่อาจจะซับซ้อนเกินไปสำหรับผู้เผยแพร่ทั่วไป

3. ความคิดเห็นต่อประเด็นเรื่องลิขสิทธิ์ของและเนื้อหาออนไลน์ผ่าน RSS สามารถแบ่งได้ 3 ประเด็น ดังนี้

- 3.1 ความครอบคลุมและการตีความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 ประโยชน์และข้อจำกัดของการเผยแพร่ผลงานผ่าน RSS
- 3.3 แนวทางที่ใช้ปฏิบัติในปัจจุบันของผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ในการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ ผ่าน RSS Feed

3.1 ความครอบคลุมและการตีความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ถึงแม้ว่า RSS จะไม่มีกฎหมายที่รองรับโดยเฉพาะแต่ก็สามารถบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ได้ เพราะ RSS ฟีด เป็นแค่ช่องทางในการเผยแพร่เนื้อหาอีกช่องทางหนึ่งเท่านั้น แต่ในเชิงลิขสิทธิ์ตัวเนื้อหาได้รับการคุ้มครองอยู่แล้ว ดังนั้นการนำเนื้อหาที่ได้รับจาก RSS Feed ไปเผยแพร่ต่อโดยไม่ได้รับอนุญาตจึงถือว่าเป็นการผิดกฎหมายลิขสิทธิ์ อย่างไรก็ตามข้อมูลที่เผยแพร่ นั้น ผู้ผลิตมีวัตถุประสงค์ต้องการให้คนอ่านถ้าผู้อ่านเห็นว่าเนื้อหานั้นนำไปใช้ประโยชน์ได้ ก็อาจนำไปใช้ได้ ผู้เผยแพร่ควรให้ความรู้เรื่องลิขสิทธิ์และมารยาทในการอ้างอิงข้อมูลให้ผู้ที่จะนำเนื้อหาไปใช้มากขึ้น

การตีความกฎหมายลิขสิทธิ์ที่เกี่ยวกับข่าวเป็นปัญหาสำคัญ เพราะข่าวก็เป็นข้อมูลหนึ่งที่นิยมใช้ RSS เป็นช่องทางการเผยแพร่เช่นกัน ทำให้ข่าวถูกนำไปทำซ้ำค่อนข้างมาก แม้ว่าตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดว่าข่าวเป็นสิ่งที่ไม่เป็นงานลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย เพราะข่าวประจำวันเป็นเพียงรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น แต่ผู้ผลิตข่าวออนไลน์เห็นว่ามันไม่ได้

เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยตรงไปตรงมา การเขียนข่าวต้องใช้ทักษะการเขียนและเรียบเรียงข่าว มีการดัดแปลงข้อความ และใส่ความคิดเห็นในข่าวแล้ว จึงควรจะได้รับคุ้มครองลิขสิทธิ์

นอกจากนี้รูปแบบของข่าวบางประเภทยากที่จะตีความว่ามีลิขสิทธิ์หรือไม่ เช่น การเล่าข่าว สรุปรายข่าว จากหนังสือพิมพ์ ซึ่งเหมือนรายการข่าวในอีกรูปแบบหนึ่ง ไม่ต่างจากการรายงานข่าวทั่วไป เพียงแต่ต่างที่วิธีนำเสนอเท่านั้น

3.2 ประโยชน์และข้อจำกัดของการเผยแพร่ผลงานโดยเฉพาะข่าวผ่าน RSS

ประโยชน์ของ RSS คือความสะดวกรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การที่ผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์นิยมใช้ RSS เป็นช่องทางเผยแพร่ จึงทำให้กลายเป็นแหล่งรวมข้อมูลใหม่ๆ ประหยัดเวลาทั้งผู้เผยแพร่และผู้ใช้ที่เข้ามาเยี่ยมชม แต่ข้อเสียคือแม้ว่าผู้ทำเนื้อหาต้องการเผยแพร่ผลงานแต่อาจจะทำให้ถูกละเมิดเนื้อหาได้ง่ายขึ้นถ้าผู้ใช้ RSS ไม่มีจรรยาบรรณเพียงพอ ซึ่งต้องหาทางแก้ปัญหาต่อไปในอนาคต

โดยประโยชน์ของการเผยแพร่ผ่าน RSS ที่เห็นได้ชัดคือ RSS สามารถเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างรวดเร็วทันทีที่มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ซึ่งเหมาะกับลักษณะของข่าวที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สามารถให้ผู้อื่นติดตามข้อมูลของเราได้ง่ายขึ้น ถือเป็นช่องทางที่ช่วยเผยแพร่เนื้อหาให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง อีกทั้งในแง่ของเทคนิคทางคอมพิวเตอร์การเผยแพร่ RSS ทำให้เผยแพร่ในมาตรฐานเดียวกันได้

นอกจากนี้ผู้ใช้ RSS มีสิทธิ์ที่จะสมัครหรือยกเลิกบริการ RSS ของเว็บไซต์ต่างๆได้ตลอดเวลาซึ่งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และต่างจากการสมัครแบบอีเมลที่การยกเลิกจะต้องมีการตอบคำถามถึงเหตุผลการขอยกเลิกก่อนทุกครั้ง อีกทั้งการสมัคร RSS ไม่จำเป็นต้องใช้อีเมลทำให้ไม่ต้องเจอกับปัญหาสแปมเมล

สุดท้าย RSS สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ เช่น โฆษณาสินค้าล่าสุดที่สามารถตรงกลุ่มเป้าหมายเพราะผู้ใช้ RSS ที่มีความสนใจได้สมัคร RSS ไว้อยู่แล้ว

แต่ RSS ก็มีข้อจำกัด คือไม่สามารถห้ามหรือจำกัดการทำซ้ำของข้อมูลได้ เนื่องจากข้อมูลแพร่กระจายไปในวงกว้างหากผู้ทำซ้ำไม่มีจิตสำนึกเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ อีกทั้ง RSS ไม่สามารถรู้ได้ว่างานชิ้นไหนมีลิขสิทธิ์หรือไม่ แต่สามารถแก้ไขด้วยการเขียนโปรแกรมให้ RSS ทราบข้อกำหนดด้านลิขสิทธิ์ได้แต่ค่อนข้างยุ่งยากสำหรับผู้ทั่วไป สุดท้ายหากไม่ต้องการถูกละเมิดเลยก็ต้องหลีกเลี่ยงหรือทำให้เนื้อหาชิ้นนั้นไม่สามารถเข้าถึงทาง RSS ได้แทน

นอกจากนี้ RSS ไม่สามารถรองรับการแสดงรูปภาพจากเว็บไซต์ต้นฉบับเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงใน RSS Feed ได้ในบางโปรแกรมที่ใช้อ่าน RSS อีกทั้ง ยังไม่สามารถแสดงที่อยู่ของ URL หรือชื่อของเว็บไซต์ต้นฉบับใน RSS Feed ทำให้ผู้ใช้สับสนว่ากำลังอ่าน Feed ไດ

สุดท้ายคือ ผู้เผยแพร่ผ่าน RSS ไม่สามารถทราบจำนวนผู้สมัคร RSS ของตัวเอง ไม่ทราบความถี่ของการเข้าเยี่ยมชม และไม่ทราบเหตุผลของการยกเลิกสมาชิก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของผู้เผยแพร่เพื่อที่จะนำเหตุผลที่ยกเลิกไปปรับปรุงผลงานของตนเองต่อไป

3.3 แนวทางที่ใช้ปฏิบัติในปัจจุบันของผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ในการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ ผ่าน RSS Feed

แม้ว่าการป้องกันปัญหาการละเมิดสามารถทำได้ยาก เพราะความเป็นสื่อสาธารณะของอินเทอร์เน็ตที่เข้าถึงได้ง่าย ผู้เผยแพร่เนื้อหาต้องทำใจว่างานส่วนหนึ่งอาจจะต้องถูกนำไปทำซ้ำ แต่ก็สามารถแบ่งแนวทางการป้องกันได้ 3 ประเภท คือ

การใช้มาตรการทางกฎหมาย เพราะเนื้อหาออนไลน์ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ในตัวอยู่แล้ว หากมีการละเมิดก็ให้ใช้วิธีทางกฎหมายต่อสู้โดยการพิสูจน์การเป็นเจ้าของผลงานนั้น

สำหรับผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ทั่วไป ควรเพิ่มระบบป้องกันการคัดลอกเนื้อหาของตัวเองเผยแพร่เอง เช่น การใส่ลายน้ำบนรูปภาพ การใช้แฟลชแสดงข้อมูลเพื่อป้องกันการ copy สำหรับ

การระบุข้อตกลงในการนำไปใช้ หรือแจ้งเตือนการละเมิดลิขสิทธิ์ก็เป็นวิธีช่วยป้องกันการละเมิดได้ในระดับหนึ่ง

การทำสัญญาระหว่างผู้เผยแพร่กับผู้ที่จะนำเนื้อหาไปใช้ โดยข้อตกลงถึงสิทธิ์และวิธีการนำข่าวไปใช้ เช่น ให้ใช้ RSS ที่ผู้ผลิตเนื้อเป็นคนที่ทำให้นั้น โดยที่ RSS นั้นจะแสดงเฉพาะพาดหัว หากจะอ่านเนื้อหาเต็มต้องเข้ามาที่ลิงค์เว็บเท่านั้น

สามารถสรุปภาพรวมแล้วพบว่าแนวทางที่ใช้เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์โดยแบ่งตามบทบาทของผู้ใช้ RSS เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ได้ ดังตารางนี้

ตารางที่ 18 แสดงแนวทางการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ผ่าน RSS

บทบาทของผู้ใช้ RSS เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์	แนวทางป้องกันที่น่าเสนอ
บล็อกเกอร์ (Blogger)	- ใช้มาตรการทางกฎหมาย - ใช้แฟลชป้องกันการก๊อปปี้ข้อมูล - ใส่ลายน้ำบนรูปภาพแทนข้อความ - ระบุข้อตกลงการใช้ลิขสิทธิ์ในเนื้อหา - ให้ความรู้ ความเข้าใจผู้ใช้เรื่องลิขสิทธิ์
ผู้ผลิตข่าวออนไลน์	- ใช้มาตรการทางกฎหมาย - ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันกับผู้ที่น่าเนื้อหาไปใช้ - กำหนดให้ RSS แสดงเฉพาะพาดหัวเท่านั้น

4. การแก้ปัญหาของสารสนเทศประเภทข่าวสารที่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์ใน RSS

แนวทางการแก้ปัญหาละเมิดเนื้อหาผ่าน RSS มีหลายแนวทางด้วยกันตามประเภทของการนำเนื้อหาไปใช้ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ สร้างจริยธรรมที่ถูกต้องแก่ผู้ใช้ทั่วไปอย่างต่อเนื่อง เพราะ RSS เป็นเพียงช่องทางที่ทำให้ได้รับข้อมูลสะดวกและรวดเร็วขึ้น

เท่านั้น นอกจากนี้คือการการจัดวางระบบ จำแนกเนื้อหาเพื่อจำกัดการเข้าถึงเฉพาะเนื้อหาที่ต้องการให้แสดงเท่านั้น กำหนดเงื่อนไขการนำไปใช้ เพิ่มการป้องกันการ copy และการปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์ให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น

สำหรับการแก้ไขปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์ในระยะยาวของผู้ใช้ RSS คือต้องให้ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมในการใช้เนื้อหาของผู้อื่นที่ซึ่งต้องทำการอ้างอิงหรือลิงก์กลับมาที่ต้นฉบับทุกครั้ง หรือบางครั้งต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าของผลงานก่อน เพราะว่าผู้ที่มีจริยธรรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และสารสนเทศในระดับสูง มีแนวโน้มที่จะมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต และมีแนวโน้มที่จะมีการขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตน้อย (ณัฐพร ศรีสติ, 2548) ซึ่งการให้ความรู้ด้านจริยธรรมการใช้งานเป็นการแก้ไขปัญหาสำหรับผู้ใช้งาน RSS ส่วนบุคคลที่ต้องการนำเนื้อหาไปใช้ในทางอื่นเท่านั้น

ส่วนแนวทางที่ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์สำหรับการนำเนื้อหาอื่นไปใช้ในเชิงพาณิชย์ คือการที่ผู้ที่มี RSS Feed ไปใช้เพื่อแสวงกำไรควรจ่ายค่าตอบแทนหรือแบ่งรายได้ให้ผู้เผยแพร่เนื้อหา เพราะผู้ทำเนื้อหาต้องลงแรงในการคิดสร้างสรรค์งานขึ้นมา สมควรที่จะได้รับผลตอบแทน แต่อาจจะต้องมีการตกลงเรื่องวิธีการคิด คำนวณรายละเอียดของส่วนแบ่งให้แน่นอนเพื่อความยุติธรรม

นอกจากนี้การแก้ไขปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์คือ การปรับปรุง เพิ่มเติม กฎหมายให้มีความทันสมัยมากขึ้น เพราะกฎหมายปัจจุบันล้าสมัย ซึ่งไม่เหมาะกับสื่อออนไลน์ แต่ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด เพราะปัจจุบันการละเลยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทำให้ผู้ละเมิดไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย

แนวทางสุดท้ายคือใช้ข้อตกลงร่วมกัน เช่น สัญญา Creative Commons สามารถช่วยลดการละเมิดแบบไม่จำเป็น เพราะติดข้อกฎหมายลิขสิทธิ์ที่บอกว่าเป็นสิทธิ์ของเจ้าของทันทีที่มีการสร้างสรรค์ขึ้น ผู้อื่นจึงไม่สามารถจะนำงานนั้นไปเผยแพร่ต่อได้ นอกจากนี้ Creative Commons ใช้สัญลักษณ์ที่เข้าใจได้ง่ายแทนข้อความทางกฎหมาย ทำให้ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจ

ได้ทันทีว่างานชิ้นนี้มีลิขสิทธิ์อย่างไร เมื่อผู้ใช้มีการตื่นตัวก็จะทำให้ผู้ใช้มีความตระหนักรู้ในการเคารพสิทธิ์มากขึ้น

ตารางที่ 19 แสดงแนวทางการแก้ปัญหาโดยแบ่งตามจุดประสงค์การใช้งาน

จุดประสงค์การใช้งาน	ระยะยาว	ระยะสั้น
การใช้งานทั่วไป (Non-Commercial Use)	- สร้างจริยธรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ถูกต้อง - ปลุกจิตสำนึกการให้เกียรติผู้อื่น	- เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ รณรงค์ การใช้ Creative Commons - ให้ความรู้เรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์
การใช้งานเชิงพาณิชย์ (Commercial Use)	- ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย - พัฒนาระบบตรวจสอบการละเมิดเนื้อหาออนไลน์	- แบ่งรายได้จากการนำ RSS Feed ไปใช้ - บังคับกฎหมายที่มีอยู่อย่างเข้มงวด

อภิปรายผล

จริยธรรมการใช้อินเทอร์เน็ต

เทคโนโลยีดิจิทัลในคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มีลักษณะพิเศษบางประการ เช่น ความเป็นมัลติมีเดีย โดยเอกสารทั้งหลายในอินเทอร์เน็ตต่างอยู่ในรูปของมัลติมีเดีย (Multimedia documents) จึงทำให้การทำซ้ำ (Copy) และการตัดแปะ (Cut & Paste) ทำได้ง่ายขึ้น จนเกิดปัญหาการขโมย คัดลอกผลงานของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาตทางอินเทอร์เน็ตมากมายจนกลายเป็นปัญหาของการใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด

ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไปเข้าใจว่าข้อมูลและผลงานที่อยู่ในอินเทอร์เน็ตสามารถนำไปใช้ได้โดยปราศจากการอ้างอิงหรือขออนุญาตจากเจ้าของผลงาน ซึ่งอาจจะสับสนกับงานสาธารณะ (Work in Public Domain) ในเรื่องลิขสิทธิ์ ซึ่งหมายถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ที่หมดอายุการคุ้มครองแล้วงานนั้นก็จะกลายเป็นสมบัติสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนโดยทั่วไปได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทาง

ปัญญาของผู้สร้างสรรค์บุคคลใดในสังคมก็สามารถใช้งานได้โดยอิสระ ไม่ต้องขออนุญาต และไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนใดๆอีก

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ได้บัญญัติเรื่องข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ในมาตรา 32 โดยกำหนดให้การใช้งานลิขสิทธิ์ในบางลักษณะสามารถทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ เพราะถือว่าเป็นการใช้ที่เป็นธรรม เช่น การใช้งานในการเรียนการสอน การเสนอรายงานข่าว หรือการใช้งานโดยบรรณารักษ์ห้องสมุด เป็นต้น

แต่การใช้งานลิขสิทธิ์ดังกล่าวตามที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้จะต้องอยู่ภายใต้หลักการสำคัญ 2 ประการ ประกอบกันคือ

- 1) ต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์
- 2) ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

ดังนั้นหากงานที่นำไปใช้ในทางวิชาการยอมได้รับการยกเว้น หรือไม่ได้นำไปใช้เพื่อแสวงกำไรและต้องไม่กระทบถึงสิทธิของเจ้าของผลงานด้วย แต่ต้องทำการอ้างอิงที่มาให้ถูกต้องซึ่งเป็นเรื่องของจริยธรรมการใช้อินเทอร์เน็ต

ทุกวันนี้อินเทอร์เน็ตได้พัฒนาจากเว็บ 1.0 ที่มีลักษณะการโต้ตอบทางเดียว จนเข้ามาสู่ในยุคของ เว็บ 2.0 ที่มีลักษณะเป็นสังคมออนไลน์มากขึ้น ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถสร้างเนื้อหาได้เอง ทำให้ในอินเทอร์เน็ตมีข้อมูลข่าวสารมากมายให้เลือก จนเกิดเทคโนโลยี RSS ขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเลือกรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกสบายมากขึ้น ไม่จำเป็นต้องเข้าเว็บเพื่อติดตามข่าวสารและลดการใช้อีเมลในการสมัครเพื่อรับข้อมูลทำให้ลดความเสี่ยงการได้สแปมเมลหรือเมลขยะได้อีกด้วย จนทำให้อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทและส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในแทบทุกด้าน รวมทั้งได้ก่อให้เกิดประเด็นปัญหาขึ้นในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัย เสรีภาพของการพูดอ่านเขียน ความซื่อสัตย์ รวมถึงความตระหนักในเรื่องพฤติกรรมที่เราปฏิบัติต่อกันและกันในสังคมอินเทอร์เน็ต

การใช้ RSS เผยแพร่ โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสาร จึงมีความเสี่ยงในการถูกละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะ RSS สามารถเผยแพร่ข้อมูลได้ในวงกว้าง จนทำให้ผู้เผยแพร่ไม่สามารถจำกัดการทำซ้ำของข้อมูลได้ เพราะการสมัคร RSS ไม่จำเป็นต้องกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับผู้สมัครใดๆ ทำให้เป็นการยากที่จะตรวจสอบว่าผู้ที่สมัคร RSS นำเนื้อหาไปใช้อย่างไรบ้าง

ดังนั้นการขาดจริยธรรมของผู้ใช้ เช่น คัดลอก หรือละเมิดลิขสิทธิ์เนื้อหาของผู้อื่น ก็จะทำให้ผลงานของตนเองด้อยคุณภาพ ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นความรู้ความเข้าใจในเรื่องจริยธรรมจึงเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไปเพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ อีกทั้งยังเป็นข้อปฏิบัติที่พึงใช้ร่วมกันได้ เพื่อสร้างความถูกต้องดีงาม และเหมาะสมให้เกิดขึ้นซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกัน โดยเริ่มจากการขออนุญาตเจ้าของผลงานที่จะนำไปใช้หรือการอ้างอิงที่มาที่เหมาะสม

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คำว่า จริยะ หมายถึง ความประพฤติและกิจการที่ควรประพฤติส่วนคำว่า ธรรม คือ คุณความดีเมื่อนำมารวมกันเป็น จริยธรรมจะหมายถึง คุณความดีที่ควรประพฤติ

ตามความหมายข้างต้น จริยธรรมจึงเป็นเพียงข้อปฏิบัติ ซึ่งแตกต่างจากคำว่า จรรยาบรรณ คำว่าจรรยาบรรณ อาจมีความหมายใกล้เคียงกับข้อบังคับ เช่น จรรยาบรรณของแพทย์ คือพึงรักษาผู้ป่วยไว้ โดยไม่เลือกชั้น วรรณะ และจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์ คือ การเสนอข่าวโดยเที่ยงตรงปราศจากอคติ แต่ยังไม่มีการจรรยาบรรณสำหรับผู้ใช้อินเทอร์เน็ต (ลัดดา กุลมานันท์, 2540)

การใช้ Creative Commons

สัญญาอนุญาตของครีเอทีฟคอมมอนส์เอื้อให้มีการใช้สื่อทั้งทางภาพ เสียง ข้อมูล โดยการแบ่งแยกสัญญาอนุญาตย่อยออกสำหรับการแจกจ่ายและการใช้ข้อมูล โดยการอ้างอิงถึงเจ้าของลิขสิทธิ์เดิม ช่วยให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถให้สิทธิบางส่วนหรือทั้งหมดแก่สาธารณะ ในขณะที่ยังคงสงวนสิทธิ์อื่นๆไว้ได้ โดยการใช้สัญญาอนุญาตที่มีหลายหลากรูปแบบ

การที่จะต้องมาขออนุญาตทุกครั้งที่เรางานไปใช้ มันเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งเหมือนกัน ถึงแม้ว่าสุดท้ายแล้วเจ้าของเขาจะอนุญาตให้เอาไปใช้ได้ แต่ว่าการติดต่อ และเวลาที่เสียไปในการรอมันก็ถือเป็นต้นทุน ซึ่งจะทำให้การไหลเวียนของข้อมูลลดลง ทำให้ข้อมูลที่มาแบ่งกันแชร์กันมันมีต้นทุนที่สูงขึ้น ก็เลยเกิด Creative Commons ขึ้น

สัญญาอย่าง Creative Commons เป็นเหมือนสัญญาระหว่างบุคคลทั่วไป คือมีผลทางกฎหมาย โทษก็คือตามกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน คือสัญญาทุกอย่างมันจะรองรับด้วยกฎหมาย ซึ่งถ้าหากทำผิดเงื่อนไขเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ก็ไปใช้กฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อเอาผิดผู้ละเมิดได้

ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการใช้สัญญา Creative Commons จึงลดปัญหาการละเมิดได้ในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ต้องการให้ผู้อื่นเผยแพร่เนื้อหาของตนได้ง่ายขึ้นเท่านั้นเพราะไม่ต้องขออนุญาตเจ้าของก่อน อย่างไรก็ตาม Creative Commons ไม่เหมาะกับงานที่หวังผลทางการค้า เพราะองค์กรธุรกิจทำเพื่อแสวงกำไร ยกตัวอย่างเช่น สำนักพิมพ์ใหญ่ๆ ค่ายเพลง ภาพยนตร์ โดยสามารถเปรียบเทียบกับองค์กรธุรกิจข่าว จะเห็นได้ว่าการทำข่าวมีต้นทุน เช่น การจ้างนักข่าว แต่ Creative Commons เหมาะสำหรับนักข่าวพลเมืองมากกว่า เพราะแม้ว่าจะมีต้นทุนแต่เขาทำเพราะความพึงพอใจไม่ได้ต้องการเป็นทำเป็นอาชีพจึงไม่มีปัจจัยเรื่องการเงินเข้ามาเกี่ยวข้องมากนัก

นอกจากนี้ข้อจำกัดของ Creative Commons คือความแพร่หลายในหมู่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะประเทศไทยแม้ว่าจะมีกลุ่ม Creative Commons ในประเทศไทยแล้วก็ตาม แต่ยังขาดความต่อเนื่องในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สามารถทำได้น้อย เพราะลักษณะของกลุ่ม Creative Commons ประเทศไทยเป็นการจัดตั้งขึ้นโดยอาสาสมัคร ทำให้ทำงานได้ช้า การประชาสัมพันธ์ในระยะแรกจึงเริ่มจากผู้เผยแพร่หรือเจ้าของผลงานมากกว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไป เพราะอยู่ที่สามัญสำนึกของผู้ที่นำผลงานของคนอื่นไปใช้มากกว่าและอาจจะยุ่งยากสำหรับบางคนที่จะนำไปใช้ คนที่เป็นคนเอางานไปใช้จึงควรจะมีเรื่องลิขสิทธิ์และตระหนักถึงข้อกำหนดและบทลงโทษ เพราะไม่ว่างานนั้นจะใช้ Creative Commons หรือไม่ก็ตามก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ สำหรับคนที่ไม่ต้องการละเมิด ไม่ว่าจะรู้จักหรือไม่รู้จัก ก็จะต้องไปค้นหาข้อมูลจนทราบลักษณะเงื่อนไขนี้

จนได้เพื่อจะได้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่สำหรับคนที่อยากละเมิด ไม่ว่าจะมันจะมีเงื่อนไขอะไรอยู่ก็ตามก็จะละเมิดอยู่ดี

การละเมิดลิขสิทธิ์เนื้อหาออนไลน์ในต่างประเทศ

จากงานวิจัยของ โรเบิร์ต ซิกฟรายด์ (Siegfried, 2004) เรื่องทัศนคติของนักเรียน นักศึกษา ที่เกี่ยวกับการใช้ซอฟต์แวร์ละเมิดลิขสิทธิ์กับประเด็นจริยธรรมคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย Adelphi University นิวยอร์ก พบว่า 74% จากจำนวนนักศึกษา 224 คน ที่คิดว่านักเรียน นักศึกษาใช้งานโปรแกรมที่ละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา ไม่เห็นว่าการดาวน์โหลดเพลงจากอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาแม้ว่าเจ้าของผลงานหรือศิลปินจะอนุญาตหรือไม่ก็ตาม ถึง 82% โดยที่นักเรียน นักศึกษา ไม่แยกแยะว่างานที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตเป็นงานที่มีลิขสิทธิ์หรือไม่ เพราะคิดว่าข้อมูล เนื้อหาที่อยู่ในอินเทอร์เน็ตเป็นของสาธารณะสมบัติ

อีกทั้งอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากในการคัดลอก ขโมยเนื้อหาในปัจจุบันเพราะความเป็นสื่อดิจิทัลทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ เช่น ข้อมูลจาก CD-ROM และบทความอิเล็กทรอนิกส์ ที่อยู่ในอินเทอร์เน็ตได้อย่างง่ายดาย จากงานวิจัยของซาโบ (Szabo and Underwood, 2004) พบว่าโดยมากกว่า 30% ของนักเรียนที่คัดลอกข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตมาโดยไม่ทราบที่มา และมีการเพิ่มความถี่ในการกระทำดังกล่าวจากไม่กี่ครั้งต่อปี กลายเป็นมากกว่าหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ และกลายเป็นปัญหาสำคัญด้านการศึกษา ที่มหาวิทยาลัยต่างๆ จะต้องชักจูงนักเรียนได้ตระหนักทัศนคติความเป็นเจ้าของบนเว็บ เพราะทุกวันนี้นักเรียนเคยชินกับการดาวน์โหลดเพลงหรืออ่านบทความทางอินเทอร์เน็ตแล้วนำมาใช้โดยไม่มีการอ้างอิงที่ดีพอ (Young, 2001)

การคัดลอกเนื้อหาในยุคดิจิทัลเป็นเหมือนดาบสองคมสำหรับนักเรียนเพราะแม้ว่าจะสามารถค้นหาข้อมูลแล้วคัดลอกเนื้อหาได้ง่ายนั้น เทคโนโลยีก็สามารถทำให้ตรวจสอบการละเมิดได้ง่ายเช่นกัน เช่นการเปรียบเทียบข้อความผ่านคลังข้อมูลขนาดใหญ่หรือใช้เว็บ Search Engine เช่น Google เมื่อเวลาที่มีข้อสงสัยว่ามีการละเมิดเนื้อหาหรือไม่

ในบริบทของสังคมไทย

จากงานวิจัยของ ญัฐพร ศรีสติ (2548) กล่าวว่าในมุมหนึ่งของเรื่อง “การเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน” ในบริบทของสังคมไทยจะพบได้ว่า คนไทยมีความเชื่อเพื่อ เพื่อแม่ และแบ่งปันกัน ซึ่งเป็นธรรมเนียมหนึ่งที่ควบคู่มากับการเจริญเติบโตของวัฒนธรรมไทย คนไทยจึงมีบทบาทในการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับอยู่เสมอ จึงอาจเป็นเพราะบริบทของสังคมไทยนั่นเอง ที่กล่อมเกล่าให้นิสัยคนไทยซึมซับลักษณะความเป็นไทยนี้ไว้ จนไม่อาจแยกออกจากการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะอยู่ในบริบทแวดล้อมใด จากการสนทนากลุ่มทำให้พบลักษณะความเป็นไทยนี้ซ่อนอยู่ เช่น การลอกการบ้านของเพื่อน การให้ญาติพี่น้องยืมซีดีเพลง ซีดีภาพยนตร์ไปทำสำเนา ด้วยเหตุนี้ การคัดลอกผลงานของผู้อื่นนั้น ก็อาจไม่ได้ถือว่าเป็น “การขโมย” เสมอไปสำหรับบริบทสังคมไทย

นอกจากนี้ผลการวิจัยของญัฐพรยังแสดงให้เห็นว่า ความเคยชินในพฤติกรรมกรขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเพื่อประโยชน์ทางวิชาการในบริบททั่วไป จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมซ้ำๆกัน

หากใช้การบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเคร่งครัด ก็อาจเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตสำหรับประชาชน ในประเทศกำลังพัฒนา และการบังคับใช้กฎหมายนี้ก็ยังไม่สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติของสังคมไทยเท่าที่ควร เช่นเดียวกับที่แนวคิดสวนกระแสลิขสิทธิ์ ได้แสดงถึงความอยุติธรรมอันมากมายผ่านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เช่น คำกล่าวที่มีชื่อเสียงว่า ของ John Oswald ที่กล่าวว่า “ถ้าหากว่าการสร้างสรรค์เป็นทุ่งกว้าง ลิขสิทธิ์ก็คือคอกกั้น” หรือ ความเห็นที่กล่าวว่าหากกฎหมายลิขสิทธิ์ถูกล้มล้างไป การแลกเปลี่ยนผลงานสร้างสรรค์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็จะเป็นไปโดยง่าย จึงทำให้มี การพูดคุยกันในวงกว้างขึ้นจนส่งผลให้มีผลงานสร้างสรรค์ที่มากขึ้นไปด้วย ซึ่งแนวคิดสวนกระแสลิขสิทธิ์ยังมีประเด็นให้ถกเถียงมากมายที่น่าจะนำมาประยุกต์ใช้กับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทประเทศไทย โดยที่ไม่จำเป็นต้องกลืนเข้าไปอยู่ในฝ่ายขวาสุดอย่าง copyright หรือฝ่ายซ้ายสุดของ copyleft (ญัฐพร ศรีสติ, 2548) ซึ่งแนวคิดที่อยู่ระหว่างกลางของ copyright และ copyleft ก็คือแนวคิด Creative Commons นั่นเอง

การสงวนลิขสิทธิ์แบบ Copyright ที่เราใช้กันอยู่ทุกวันนี้มีปัญหาสำคัญบางประการ นั่นคือเมื่อเราสงวนลิขสิทธิ์งานสร้างสรรค์ของเราแล้ว ผู้อื่นจะไม่สามารถนำงานของเราไปเผยแพร่ต่อหรือดัดแปลงโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งไม่เป็นผลดีทั้งต่อตัวผู้สร้างงานเนื่องจากการเผยแพร่จะถูกรบกวน และสังคมก็ไม่ได้รับประโยชน์จากงานที่เราสร้างมากเท่าที่ควร

ครีเอทีฟคอมมอนส์เป็น “สัญญาอนุญาต” (License) รูปแบบหนึ่งที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาของสัญญาอนุญาต Copyright แบบดั้งเดิม โดยเมื่อเจ้าของผลงานระบุว่าชิ้นงานนั้นถูกสงวนสิทธิ์โดยใช้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ เจ้าของผลงานจะสามารถกำหนด “ระดับ” ของสิทธิ์ที่มอบให้ผู้อื่นกระทำต่องานชิ้นนั้นได้ เช่น กำหนดว่าผู้อื่นสามารถนำงานชิ้นนั้นไปเผยแพร่ ดัดแปลงและทำการค้าได้ แต่ต้องระบุว่าเจ้าของงานต้นฉบับคือใคร หรืออนุญาตให้เผยแพร่อย่างเดียว แต่ห้ามดัดแปลง ห้ามทำการค้า และต้องอ้างอิงชื่อเจ้าของงาน เป็นต้น

การที่เจ้าของผลงานสามารถเลือกระดับของสิทธิ์ที่มอบให้ผู้อื่นใช้กับงานของตนได้ คือกลไกที่ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างการรักษาผลประโยชน์ของเจ้าของกับการมอบ ผลประโยชน์ให้แก่สาธารณะ เช่น ถ้าเจ้าของรู้สึกว่าการงานของตนมีความสมบูรณ์และไม่ควรถูกดัดแปลงอะไรอีกแล้ว เช่น งานศิลปะ แต่ก็ต้องการเผยแพร่ให้สาธารณะได้รับรู้และนำไปใช้ ก็สามารถเลือกสงวนสิทธิ์ไม่ให้ดัดแปลง แต่เผยแพร่ได้ เป็นต้น

สุดท้ายการแก้ไขปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์ต้องทำควบคู่กันไป การแก้กฎหมายให้มีความทันสมัยมากขึ้นและสอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นเรื่องสำคัญแต่การบังคับใช้กฎหมายก็ต้องทำอย่างเคร่งครัดด้วย แต่ประเทศไทยยังไม่สามารถทำได้ดีเท่าที่ควรเพราะเน้นไปที่การละเมิดลิขสิทธิ์ทางด้าน Software มากกว่า เนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต

ที่สำคัญที่สุดและเป็นการแก้ปัญหาในระยะยาวก็คือการปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับการขโมยหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเป็นสิ่งที่ผิด อย่าให้เป็นความเคยชินจนทำให้ละเลยและไม่ใส่ใจกฎหมายลิขสิทธิ์เพียงพอเพราะ RSS เป็นเพียงช่องทางที่ทำให้ได้ข้อมูลมาอย่างสะดวก รวดเร็วแต่ท้ายที่สุดก็ขึ้นอยู่กับคนที่นำเนื้อหา ข้อมูลนั้นไปใช้อย่างไร

ข้อจำกัดในการวิจัย

แม้ว่า RSS จะเป็นที่แพร่หลายทั่วไปแล้วแต่สำหรับประเทศไทย ผู้ที่รู้จักหรือใช้ RSS มีอยู่จำนวนไม่มากนัก อีกทั้งการศึกษานี้ เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์ผ่าน RSS จึงเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้าน RSS และกฎหมายลิขสิทธิ์ได้ยาก

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยสามารถเพิ่มเติมในส่วนของทัศนคติและพฤติกรรมการเลือกเปิดรับสื่อ RSS ในบริบททั่วไป เช่น การใช้รับข้อมูลข่าวสาร หรือใช้เพื่อความบันเทิงอื่นๆ
2. สามารถศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อ RSS ได้เพิ่มเติม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

จินดารัตน์ บวรบริหาร. ความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต การประเมินความเสี่ยงบนอินเทอร์เน็ต และพฤติกรรมกำบังตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารสนเทศ, ภาควิชาวารสารสนเทศ, คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ประชาไท. ข่าวก่อตั้งชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา:

<http://www.prachatai.com/journal/2009/09/25962> [2552, ตุลาคม 1]

ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์. ข่าวออนไลน์ถึงเวลาสร้างกรอบ. จดหมายข่าวสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (ตุลาคม – พฤศจิกายน 2552): 3-5.

ณัฐพร ศรีสติ. ความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ทางวิชาการของนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวารสารสนเทศ, ภาควิชาวารสารสนเทศ, คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ไพเราะ เบญจกุล. หยุด การขโมยคัดลอกผลงานผู้อื่น. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2552): 11-19.

ภัทรชย ลลิตโรจน์วงศ์. ความรู้เบื้องต้นด้านทรัพย์สินทางปัญญา. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. [ออนไลน์]. เมษายน 2545. แหล่งที่มา: <http://www.it.kmitl.ac.th/~pattarachai/IntellectualProperty.html> [2552, พฤศจิกายน]

ลัดดา กุลมานันท์. จริยธรรมในงานวิชาการ. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3 (กันยายน-ธันวาคม 2540): 7-10.

สิทธิสันติ เล้าสกุล. องค์กรสื่อทางเลือกบนเว็ลด์ไวด์เว็บ กับลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารสนเทศ, ภาควิชาวารสารสนเทศ, คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

อิสริยะ ไพรีพ่ายฤทธิ์. Creative Commons ทางรอดของยุคลิขสิทธิ์?. [ออนไลน์]. 2548.

แหล่งที่มา: <http://www.isriya.com/column/byteculture/20-creativecommons> [2552, พฤศจิกายน]

อรพรรณ พันธ์พัฒนา. คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์. กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2549.

ภาษาอังกฤษ

Bailey, J, RSS Copyright Protection. [Online]. 2005. Available from:

<http://www.plagiarismtoday.com/2005/09/13/rss-copyright-protection/> [2009, December]

Berkman Center. RSS History. [Online]. Harvard Law 2004. Available from:

<http://cyber.law.harvard.edu/rss/rssVersionHistory.html> [2009, November]

Borsato, L. Who owns 'public' content?. [Online]. 2008. Available from:

http://www.pcworld.idg.com.au/article/215323/who_owns_public_content/ [2009, August]

Calacanis, J. RSS Abuse: What's fair use and what's abuse. (or Skweezer gets it wrong).

[Online]. 2008. Available from: <http://calacanis.com/2004/12/28/rss-abuse-whats-fair-use-and-whats-abuse-or-skweezer-gets/> [2009, December]

Gil, P. RSS - What is 'RSS'?. [Online]. Available from: <http://netforbeginners.about.com/od/rssandlivewebfeeds/f/rss.htm> [2009, November]

[2009, November]

Hrastnik, R. More on rss and copyright issue. [Online]. 2006. Available from:

http://rssdiary.marketingstudies.net/content/more_on_rss_and_copyright_issues_still_no_solution.php [2009, August]

Hrastnik, R. RSS Plagiarism: Is it OK For Someone to Republish Your Content?. [Online].

2005. Available from: http://rssdiary.marketingstudies.net/content/rss_plagiarism_is_it_ok_for_someone_to_republish_your_content.php [2009, August]

Internet World Stat. Internet World Stat. [Online]. 2009. Available from:

<http://www.internetworldstats.com/stats.htm> [2009, December]

New Jersey Star Ledger. Cut-and-paste, turn it in – you call that cheating?. [Online].

2003. Available from : <http://www.nj.com/starledger> [2009, August]

O'Reilly, T. What Is Web 2.0 [Online]. 2005. Available from : <http://oreilly.com/web2/>

[archive/what-is-web-20.html](http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-20.html) [2009, October]

- Palfrey, J. Susan Mernit's Point on RSS and Copyright. [Online]. 2006. Available from:
<http://blogs.law.harvard.edu/palfrey/2006/01/18/> [2009, October]
- Park, C. In Other (People's) Words: plagiarism by university students—literature and lessons. Assessment & Evaluation in Higher Education. 5 (October 2003): 471 - 488
- Pyatt, E. J. Cyberplagiarism : Detection and Prevention. [Online]. Pennsylvania State University. 2003. Available from: <http://tlt.its.psu.edu/suggestions/cyberplag/index.html> [2009, December]
- Rinaldi, A. H. The Net User Guidelines and Netiquette. [Online]. 1996. Available from :
<http://courses.cs.vt.edu/~cs3604/lib/Netiquette/Rinaldi/> [2010, March]
- Siegfried, R. M. Student Attitudes on Software Piracy and Related Issues of Computer Ethics. Ethics and Information Technology. 4 (December 2004): 215-222
- Software Garden, Inc.. What is RSS?. [Online] 2004. Available from:
<http://rss.softwaregarden.com/aboutrss.html> [2009, November]
- Szabo, A and Underwood, J. Cybercheats: Is Information and Communication Technology fuelling academic dishonesty?. Active Learning in Higher Education. 2 (July 2004): 180-199
- Turnitin.com and Research Resources, Turn it in. What is Plagiarism?. [Online]. 1996. Available from : <http://www.turnitin.com> [2009,October]
- Varnum, K. Copyright, RSS and Common Sense. [Online]. 2007. Available from:
http://www.rss4lib.com/2007/09/of_the_many_interesting_cans.html [2009, November]
- Young, J. R. The cat-and-mouse game of plagiarism detection. Chronicle of Higher Education 47 (July 2001): 26–28

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง RSS กับลิขสิทธิ์ข่าวสาร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเติมคำถามหรือใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ซึ่งอยู่หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 18 2. 18 – 25 ปี
 3. 26 – 35 ปี 4. 36 – 45 ปี
 5. 46 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. มัธยมต้น หรือต่ำกว่า 2. มัธยมปลาย / ปวช.
 3. ปวส./อนุปริญญา 4.ปริญญาตรี / เทียบเท่า
 5.ปริญญาโท / ปริญญาเอก 6. อื่นๆ ระบุ

4. อาชีพ

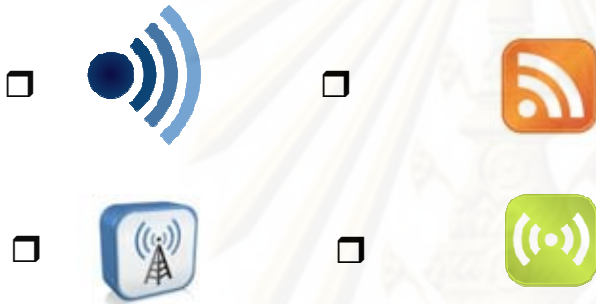
1. นักเรียน นิสิต นักศึกษา 2. พ่อบ้าน / แม่บ้าน
 3. ราชการ / รัฐวิสาหกิจ 4. พนักงานบริษัทเอกชน
 5. ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว 6. อื่นๆ ระบุ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ RSS และการละเมิดลิขสิทธิ์

1. RSS Feed คืออะไร (เลือกตอบ 1 ข้อที่คิดว่าถูกที่สุด)
- คือเครื่องมือการค้นหาข้อมูลชนิดหนึ่ง
 - คือการย่อข้อมูล ข่าวสารเพื่อให้ผู้ใช้ สามารถอ่านได้สะดวกรวดเร็วขึ้น
 - คือการดึงข้อมูลที่มีการเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงบ่อยจากเว็บไซต์ที่ติดตามเป็นประจำ
 - คือระบบอัตโนมัติดึงข้อมูลเข้าสู่เว็บไซต์ที่สะดวก รวดเร็ว

2. ข้อใดคือสัญลักษณ์ของ RSS

3. ข้อใดต่อไปนี่ "ไม่ใช่" วิธีการที่ใช้อ่านข้อมูล RSS Feed
- การอ่านโดยใช้โปรแกรมสำหรับอ่าน RSS Feed โดยเฉพาะ
 - การอ่านจากโปรแกรมที่ติดตั้งในตัวเว็บเบราว์เซอร์โดยตรง
 - การอ่าน RSS Feed ผ่านหน้าเว็บเพจที่ให้บริการ เช่น Google Reader, Bloglines
 - การอ่านจากข้อความที่ส่งมาทางอีเมล

4. ข้อใดต่อไปนี่ "ไม่ใช่" ประโยชน์ของ RSS
- ทำให้ไม่พลาดข้อมูลเวลาที่ไม่ได้เข้ามาเช็คในเว็บไซต์
 - สามารถทราบทันทีที่มีการอัปเดตข้อมูลบนเว็บไซต์นั้น
 - สามารถดูข้อมูลจากหลายเว็บไซต์ได้สะดวก โดยผ่านข้อมูลเพียงตัวเดียว
 - เปิดรับปริมาณข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น

5. ข่าวสารและข้อเท็จจริง ถือว่ามีลิขสิทธิ์

ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ

6. บทวิเคราะห์วิจารณ์ ความคิดเห็น เป็นสิ่งที่มีลิขสิทธิ์

ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ

7. การแปลบทความจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งถือว่าการทำซ้ำ ดัดแปลง ซึ่งผิดกฎหมายลิขสิทธิ์

ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ

8. การใช้ RSS เพื่อรับฟีดข่าว ถือว่าการใช้โดย "ไม่ได้" ละเมิดลิขสิทธิ์

ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ

9. การนำข่าวสารที่ได้จาก RSS Feed ไปใช้เพื่อแสวงหากำไร เช่น นำไปใส่ในเว็บไซต์ของตัวเองที่มีการโฆษณา ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ

10. ข้อมูลที่ได้รับจากการฟีด RSS จากเว็บไซต์ของราชการเป็นความรู้ทั่วไปที่ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตในการนำมาใช้

ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ

11. การนำข้อมูลจาก RSS Feed ไปเผยแพร่ต่อเพื่อประโยชน์ต่อสังคมถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์

ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ

12. การคัดลอกอ้างอิง (Quote) งานลิขสิทธิ์คนอื่นเพื่อใช้ในการอธิบายความคิดเห็นของผู้เขียนในการทำงานวิจัยเป็นการใช้งานอย่างเป็นธรรม

ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ

13. หากการนำงานลิขสิทธิ์ของคนอื่นมาใช้ในปริมาณมาก เช่น หนังสือที่มีลิขสิทธิ์จำนวน 50 หน้า นำไปใช้ 25 หน้า เช่นนี้ ถือว่าเป็นการใช้ลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นธรรม

ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ

14. การที่นำงานลิขสิทธิ์ของคนอื่นมาใช้ ในปริมาณที่น้อย เฉพาะส่วนที่เป็นสาระสำคัญหรือหัวใจของงานชิ้นนั้นไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ
15. หากมีการใช้ข้อมูลจากเว็บไซต์แห่งหนึ่งที่ได้รับผิดมาโดย RSS แม้จะนำมาใช้เพื่อประกอบการเรียนหรือวิชาการ แต่ไม่ได้ขออนุญาตจากเจ้าของจะสามารถถูกฟ้องร้องจากเจ้าของเว็บไซต์ได้
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ
16. หากผู้ใช้ RSS Feed ไม่ได้นำเนื้อหาขึ้นไปใช้ทั้งหมดแต่ได้มีการดัดแปลง เสริมข้อความ ความคิดเห็นเพื่อเขียนบทความทางวิชาการ ถือเป็นการใช้ที่อย่างชอบธรรม
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ
17. ถ้าผู้ใช้ RSS นำข้อมูลที่ได้สร้างผลงานขึ้นมาเพื่อที่จะแข่งขันกับผลงานต้นฉบับ และอาจจะส่งผลให้ขาดผลกำไรของเจ้าของผลงาน ลักษณะนี้จะไม่จัดอยู่สำหรับการใช้งานอย่างเป็นธรรม
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ
18. หากงานที่ได้จาก RSS ซึ่งเป็นงานที่ยังไม่มีการโฆษณา เผยแพร่ ไม่สามารถอ้างว่าเป็นการใช้ลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรมได้
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ
19. การนำข้อมูลบางอย่างจากเว็บไซต์ แต่ปรับเปลี่ยนคำหรือข้อความบางส่วน มาเผยแพร่เพื่อการพาณิชย์ ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ
20. การให้ข้อมูลของแหล่งที่มาอย่างไม่ถูกต้องหรือคลาดเคลื่อน ด้วยความบังเอิญหรือไม่รู้ ถือว่า "ไม่ใช่" การขโมยคัดลอกผลงาน
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ

21. แม้ว่าผู้เขียนอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างเหมาะสม แต่ไม่ได้ใช้เครื่องหมายประกอบการอ้างอิงเมื่อคัดลอกคำมาแบบคำต่อคำ เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ
22. การใช้ RSS Feed รับข้อมูลของผู้อื่น หมายถึง การคัดลอกข้อมูลของผู้อื่นมาเป็นของตน
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ
23. การใช้ RSS Feed รับข้อมูลที่เป็นความรู้ทั่วไปไม่จำเป็นต้องอ้างอิงแหล่งที่มา
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ
24. การนำข้อมูลที่ได้จาก RSS ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นสาธารณสมบัติ (public domain) สามารถนำไปใช้ได้โดยอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างเหมาะสม
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ
25. การใช้ RSS Feed รับข้อมูลข่าวสารทั่วไปตามเว็บไซต์ข่าวออนไลน์แล้วนำไปใช้ต่อ สามารถทำได้โดยไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา
- ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับบล็อกเกอร์และผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์

1. คุณคิดว่าในปัจจุบันนี้ปัญหาการละเมิดเนื้อหาออนไลน์ในประเทศไทยมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด
.....
2. ในฐานะผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อคำกล่าวที่ว่า การเผยแพร่ข้อมูลผ่าน RSS Feed แปลว่าข้อมูล จะต้องถูกนำไปทำซ้ำอย่างแน่นอน
.....

3. การที่อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความเป็นสาธารณะสูง เข้าถึงได้ง่าย ทำให้คนเข้าใจว่าเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตเป็นของสาธารณะ จึงนำไปสู่การละเมิดลิขสิทธิ์บนเนื้อหาออนไลน์มากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....

4. เมื่อผู้เผยแพร่เนื้อหาหรือผู้เขียนบล็อกได้ทำการเผยแพร่เนื้อหาในบทความทั้งหมดผ่าน RSS นั้น จะถือว่า RSS Feed มีการคุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์เหมือนเนื้อหาในเว็บไซต์หรือไม่

.....

5. เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับ RSS ยังไม่ชัดเจน ในกรณีของการเผยแพร่เนื้อหาใน RSS Feed โดยที่เจ้าของหรือผู้ทำเนื้อหายังไม่ได้อนุญาตแม้ว่าในเว็บไซต์ของเจ้าของหรือผู้ทำเนื้อหามีบริการสมัคร RSS คุณคิดว่ากรณีดังกล่าวผิดกฎหมายหรือผิดจริยธรรมมากกว่ากัน เพราะเหตุใด

.....

6. ถ้าคุณต้องเลือกระหว่าง Search Engine เช่น Google Yahoo เว็บไซต์รวบรวมรายชื่อ RSS (RSS directory) เช่น เว็บไซต์ thairssfeed.com และ rss-network.com หรือเว็บไซต์ (Web Portal) เช่น Google News มีความแตกต่างกันอย่างไร หากนำ RSS Feed ของคุณไปใช้สำหรับเผยแพร่ข้อมูลของคุณผ่าน RSS Feed โดยมีประเด็นเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นสำคัญ

.....

7. ผู้เผยแพร่เนื้อหาออนไลน์ควรมีแนวทางการป้องกันเนื้อหาของตนเองไม่ให้ถูกละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมายอย่างไร

.....

8. คุณคิดว่าแนวทางการแก้ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์บนเนื้อหาออนไลน์โดยเฉพาะในกรณีของ RSS ควรเป็นอย่างไร

.....

9. คุณมีความเห็นอย่างไรหากมีการนำเนื้อหาผ่าน RSS ไปใช้ แต่มีการอ้างอิงและทำลิงค์กลับมายังต้นฉบับอย่างถูกต้องและชัดเจน

.....

ศูนย์วิจัยทรัพย์สินทางปัญญา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

10. คุณคิดว่าการใช้สัญญาอนุญาต Creative Commons จะสามารถช่วยลดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่

สัญญาอนุญาต หรือ Creative Commons (ครีเอทีฟคอมมอนส์)คือ สัญญาที่จะมอบสิทธิบางประการของเราให้กับผู้อื่นในการนำข้อมูลหรือผลงานของเราไปเผยแพร่หรือใช้งาน โดยมีขอบเขตการนำไปใช้งานภายใต้สัญญาอนุญาตแบบครีเอทีฟคอมมอนส์ที่เราได้ กำหนดไว้ ดังนี้

1. ยอมรับสิทธิของผู้สร้างสรรค์ (แสดงแหล่งที่มา)
2. ห้ามแก้ไข ดัดแปลง ต้นฉบับ
3. อนุญาตเฉพาะงานที่มีลักษณะเหมือนกัน
4. ไม่ใช่เพื่อการค้า

ซึ่งสามารถนำเงื่อนไขต่างๆมาใช้งานร่วมกัน โดยสามารถเลือกใช้งานหลักๆได้ดังนี้

1. อนุญาตให้ใช้และต้องอ้างอิงแหล่งที่มา
2. อนุญาตให้แสดงที่มา และอนุญาตแบบเดียวกัน
3. อนุญาตให้ใช้โดยห้ามแก้ไข ดัดแปลง ต้นฉบับและต้องอ้างอิงแหล่งที่มา
4. ไม่อนุญาตให้ใช้เพื่อการค้าและต้องอ้างอิงแหล่งที่มา
5. สัญญาอนุญาตประเภทแสดงที่มา ไม่ใช่เพื่อการค้า และอนุญาตแบบเดียวกัน
6. อนุญาตให้ใช้โดยแสดงที่มา ไม่ใช่เพื่อการค้าและห้ามเปลี่ยนแปลงแก้ไขผลงานต้นฉบับ

11. คุณรับได้หรือไม่ทั้งในทางจริยธรรมและทางกฎหมาย หากมีผู้นำ RSS Feed ไปใช้เฉพาะหัวเรื่อง ในเว็บของตัวเองที่มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์หรือแสวงกำไรแม้ว่าจะมีการอ้างอิงก็ตาม เช่น My Yahoo หรือ Google News

12. เว็บไซต์ที่มีการแสวงหากำไรควรแบ่งส่วนแบ่งรายได้หรือการจ่ายค่าตอบแทนจากการนำ RSS Feed ไปใช้ คุณเห็นด้วยกับแนวคิดข้างต้นหรือไม่ อย่างไร

13. ในความคิดของคุณ คิดว่าการใช้ RSS เพื่อเผยแพร่ผลงาน มีประโยชน์หรือมีผลเสียมากกว่ากัน อย่างไร

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายวีกิจ คุหะมณี เกิดวันที่ 10 เมษายน 2523 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา การท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ ปี พ.ศ. 2549

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย